

5. ආර්ථික හා සමාජ පොදු කාර්ය පිරිවැය

5.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

රටක යහපත් ආයෝජන වාතාවරණයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා භෞතික හා සමාජ යටිතල පහසුකම්වල ගුණාත්මක භාවය සහ ව්‍යාප්තිය මෙන්ම ඒ සඳහා කාර්යක්ෂම සහ ඵලදායී නියාමන ක්‍රමයක් පැවතීම ඉතා වැදගත් වේ. සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා බොහෝ රටවල පොදුවේ දැකිය හැකි පරිදි, ශ්‍රී ලංකාවේ ද යටිතල පහසුකම්හි සැලකිය යුතු වැඩි දියුණුවීමක් අවශ්‍ය කෙරේ. වෙනත් රටවල අත්දැකීම් අනුව පෙනීයන්නේ, ලිහිල්කරණය, රෙගුලාසි ලිහිල් කිරීම සහ පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය සමහර යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ධනාත්මකව ප්‍රතිචාර දක්වා ඇති බවයි. මෙම පොදු නීතිය ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් ද එකසේ වලංගුය. ශ්‍රී ලංකාවේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය උදෙසා හිතකර වාතාවරණයක් නිර්මාණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනාගෙන තිබුණද, එම අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීම පිණිස ප්‍රමාණවත් හෝ අඛණ්ඩ ප්‍රයත්නයක් දරා නොමැත.

යටිතල පහසුකම් සපයනු ලබන බොහෝ ව්‍යවසායයන් රජයට අයත් හෝ රජයේ ඒකාධිකාර වශයෙන් පවතී. බොහෝ ආයතන මගින් සපයනු ලබන සේවා අපේක්ෂිත තත්ත්වයට වඩා පහළ මට්ටමක පවතින අතර, එම ආයතන මූල්‍යමය ශක්‍යතාවයෙන්ද හීනය. ලාභදායී ලෙස පවත්වාගෙන යාමට හැකියාව පැවතියද, මෙම ආයතන බොහෝදුරට රජයේ ආධාර මත රඳ පවතී. මෙම ගැටළු විසඳීම සඳහා සහ රටේ ආයෝජන වාතාවරණය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනා වී ඇති අතර විදුලිබලය, ඛනිජ තෙල්, මගී ප්‍රවාහනය, ගුවන් ප්‍රවාහනය, විදුලි සංදේශ සේවය තැපැල් සේවය සහ වරාය සේවා යන අංශ ආවරණය වන පරිදි සමහර යෝජනා දැනටමත් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණවල පොදු ලක්ෂණ වන්නේ, එම සේවා තරඟකාරී පදනමක් යටතේ සැපයීම, පිරිවැය ආවරණය වන සහ සාධාරණ මිලකට සේවා සැපයීම, රජයේ සහ පෞද්ගලික අංශයේ හවුල් සහභාගිත්වය යටතේ ක්‍රියාත්මක වීම යන කරුණුය. පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය සමඟ අකාර්යක්ෂම රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ස්වයං මූල්‍යයන ක්‍රමයක් යටතේ කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, එමගින් රාජ්‍ය අයවැය මත ඇති පීඩනය අඩුවනු ඇත. රජය සහ පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය නිසා ඇතිවන අනෙකුත් වාසිදායක තත්ත්වයන් වන්නේ, සේවා ව්‍යාප්තිය පුළුල් වීම, රාජ්‍ය අංශයෙන් පෞද්ගලික අංශයට අවදානම පැවරීම සහ තාක්ෂණය හා කළමනාකාරීත්ව කුලලතාවයන් සම්බන්ධයෙන් ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් වඩාත් නූතන ක්‍රමයන් අනුගමනය කිරීමට හැකියාව ලැබීමත්ය. තවද, එය දේශීය ව්‍යවසායකත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට සහ දේශීය ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ පුළුල් කිරීමට ද උපකාරී වනු ඇත.

රජය සහ පෞද්ගලික අංශයේ හවුල් සහභාගිත්වය යටතේ වුවද, රජයට විශාල කාර්ය භාරයක් පැවරේ. ඊට හේතුව වන්නේ සමහර අංශවල පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය සැමවිටම සාර්ථක හෝ ප්‍රමාණවත් වී නොතිබීමයි. මෑතකාලීනව රජය සහ පෞද්ගලික අංශයේ හවුල් සහභාගිත්වය යටතේ සමහර ව්‍යාපෘති අසාර්ථක වීමට හේතු වූයේ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ මූලික සැලසුම්වල දුර්වලතාවයන් සහ ඉතා වැදගත් සුපරීක්ෂණය හා තුලිතතාවයක් නොතිබීමය. එහෙයින්, ඒකාධිකාරයක් හෝ කතිපයාධිකාරයක් පවතින අවස්ථාවලදී, පොදු යහපත පිණිස පනවා ඇති කොන්දේසි සහ රෙගුලාසි ඉටුවන්නේද යන්න අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ශක්තිමත් සහ කාර්යක්ෂම නියාමන අධිකාරයක් පිහිටුවීම වැදගත්ය. 2002 අංක 35 දරණ පනතට අනුව පිහිටුවන ලද ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිසම, ආරම්භයේදී විදුලිබලය, ජලය සහ ඛනිජ තෙල් යන අංශ ආවරණය වන පරිදි නියාමන කටයුතු මෙහෙයවීමට අපේක්ෂිතය.

2003 වර්ෂයේ දී, විශේෂයෙන්ම විදුලිබලය, ඛනිජ තෙල්, දුම්බරය ප්‍රවාහනය සහ විදුලි සංදේශ යන අංශ ආවරණය වන පරිදි හඳුන්වාදෙන ලද ප්‍රතිසංස්කරණවල ප්‍රගතියක් දක්නට ලැබිණි. ඛනිජ තෙල් ආනයනය කිරීම සහ බෙදහැරීම සඳහා පැවති ඒකාධිකාරය අවසන් කරමින්, දේශීය ඛනිජ තෙල් වෙළෙඳපොළ තරඟකාරීත්වය සඳහා විවෘත කරන ලදී. ලංකා ඉන්දියන් මයිල් කෝපරේෂන් (LIOC) නම් ඉන්දියානු සමාගම 2003 මාර්තු මාසයේ සිට දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන අලෙවි කිරීම ආරම්භ කළේය. ඛනිජ තෙල් ආනයනය කිරීමේ සහ බෙදහැරීමේ තෙවන සමාගමක් ද 2004 වර්ෂයේදී වෙළෙඳපොළට පිවිසෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ඛනිජ තෙල් අංශයේ පොදු යටිතල පහසුකම් කළමනාකරණය පිණිස ලංකා ඛනිජ තෙල් ගබඩාකිරීමේ සහ පර්යන්ත සමාගම නමින් නව ආයතනයක් ද පිහිටුවා ඇත. විශේෂයෙන්ම ඉරාක යුද්ධ සමයේදී ජාත්‍යන්තර ඛනිජ තෙල් මිල ගණන් තාවකාලිකව අසාමාන්‍ය වශයෙන් ඉහළ මට්ටමක පැවතියදී දේශීය ඛනිජ තෙල් මිල ගණන් තිරණය කිරීම සම්බන්ධයෙන් රජයේ මැදිහත්වීම සිදු වුවද, මිල තීරණය කිරීමේ සමීකරණයට අනුව දේශීය මිල තීරණය කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය.

ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ (ලං.වි.ම) ප්‍රධාන කාර්යයන් එකිනෙකින් වෙන් කරමින් විදුලිබල අංශයේ සිදු කෙරෙන ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම් ද 2003 වර්ෂයේ දී ක්‍රියාත්මක වෙමින් තිබිණි. මේ අතර, 2003 වර්ෂයේ අවසාන භාගයේදී ජලාශවල ජල මට්ටම පහත වැටීම නිසා, ලං.වි.ම. දැඩි විදුලිබල ධාරිතා හිඟයකට මුහුණ පෑවේය. ප්‍රමාණවත් තරමින් චිකල්ප බලශක්ති මූලාශ්‍ර නොතිබීම මීට ප්‍රධාන හේතුවයි. විදුලිබල උත්පාදන පිරිවැය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම නිසා, ලං.වි.ම.යේ මූල්‍ය තත්ත්වය අඛණ්ඩව දුර්වල මට්ටමක පැවතිණි.

ප්‍රමාණවත් නොවන විදුලිබල ධාරිතාවය සහ උත්පාදන පිරිවැය ඉහළයාම යන ද්විත්ව ගැටළුවට විසඳුම වන්නේ හැකි ඉක්මණින් ගල් අඟුරු බලාගාර වැනි අඩු පිරිවැයක් සහිත විශාල විදුලිබලාගාර පිහිටුවීමයි. 2003 දී ලං.වි.ම.යේ පද්ධති පාඩුව සුළු වශයෙන් අඩු වුවද, එය තවදුරටත් සියයට 19 ක් වැනි ඉහළ අගයක පවතී. පද්ධති පාඩුව පිළිගත හැකි මට්ටමක් දක්වා අඩු කිරීම සඳහා අදාළ බලධාරීන් විසින් සුදුසු පියවර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය මෙහිින් පැහැදිලි වෙයි.

1993 අංක 60 දරණ ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය අධිකාරිය පනත යටතේ, ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව 2003 ජූලි මාසයේදී අධිකාරියක් බවට පරිවර්තනය කරන ලදී. තව ආයතනික ව්‍යුහය යටතේ, දුම්රිය සේවා වාණිජමය වශයෙන් ලාභදායී ව්‍යාපාරයක් ලෙස පවත්වාගෙන යාම අපේක්ෂාකරන අතර, එමගින් රාජ්‍ය අයවැය මත ඇති පීඩනය ද අඩුකර ගැනීම අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, දුම්රිය ගාස්තු සංශෝධනය ක්‍රියාත්මක කිරීම හැරුණු විට, වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාමාර්ග නිසා දුම්රිය සේවයෙහි වෙනත් සැලකිය යුතු වැඩි දියුණු කිරීමක් සිදු කිරීමට නොහැකි විය. 2003 දී ඉවත් ප්‍රවාහන කටයුතුවල තව උදෙසාගයක් ඇති විය. මේ සඳහා සංචාරක පැමිණීම ඉහළයාම, ජාත්‍යන්තර ඉවත් සේවා කර්මාන්තය යළිත් යථා තත්ත්වයට පත්වීම, ඉවත් ගමන් වාර සහ ගමනාන්ත වැඩිකර ගැනීම සඳහා රටවල් ගතණාවක් සමඟ සාකච්ඡා පැවැත්වීම සහ සිවිල් ඉවත් සේවා දෙපාර්තමේන්තුව වෙනුවට, ශ්‍රී ලංකා සිවිල් ඉවත් සේවා අධිකාරිය පිහිටුවමින් ආයතනික වශයෙන් සිදු කරන ලද ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම යන සාධක ප්‍රධාන වශයෙන් බල පෑවේය.

විදුලි සංදේශ අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ 2003 වර්ෂයේ දී අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. බාහිර පිවිසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම නිදහස් කිරීම, දුරකථන සඳහා අංක 10 කින් යුත් දුරකථන අංක ක්‍රමයක් හඳුන්වාදීම සහ දුරකථන ගාස්තු සංශෝධනය ඊට ඇතුළත් විය. සංඛ්‍යාත පරාසය ප්‍රසාරණය කිරීම නොදියුණු මට්ටමක පැවතීම, බලපත්‍ර ලබාදීමේ ඇති සීමාවන් සහ නියාමන කටයුතු පිළිබඳව පවතින අවදානම විදුලි සංදේශ අංශයේ ප්‍රගතිය සඳහා අහිතකර ලෙස බලපා ඇත.

රජයේ බස් සමාගම් සහ තැපැල් සේවය වැනි යටිතල පහසුකම් අංශ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම තවදුරටත් පමා විය. 2003 වර්ෂයේ දී වරාය සේවාවල වර්ධනයක් පිළිබිඹු කළ අතර, ඊට දේශීය සහ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳුම යථා තත්ත්වයට පත්වීම, කොළඹ වරායේ ඵලදායීතාවය ඉහළයාම, සහ අලෙවි ප්‍රවර්ධන කටයුතු හේතු විය. ස්ථාවර සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වය, පොලී අනුපාත අඩුවීම සහ ආදායම් මට්ටම ඉහළයාම නිවාස වෙළෙඳපොළ තවදුරටත් ප්‍රසාරණය වීමට හේතු විය.

වරින්වර සිදු වූ කම්කරු ආරවුල් හේතුවෙන් 2003 වර්ෂයේදී රජයේ සෞඛ්‍ය සේවය අඩපන විය. මන්දගාමී වුවද සෞඛ්‍ය සහ අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. සුභසාධන ප්‍රතිලාභ පනතෙහි වගන්ති ක්‍රියාත්මක නොවුනද, විවිධ පාලන ක්‍රම සහ ආදායම් වැඩි

5.1 සංඛ්‍යා සටහන
යටිතල පහසුකම් සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජන

වර්ෂය	ආර්ථික සේවා		සමාජ සේවා		රක්කව	
	රු.බිලියන	ද.දේ.නි.%	රු.බිලියන	ද.දේ.නි.%	රු.බිලියන	ද.දේ.නි.%
1993	29.6	5.9	6.1	1.2	35.7	7.1
1994	29.3	5.1	7.7	1.3	37.0	6.4
1995	36.1	5.4	9.9	1.5	46.0	6.9
1996	31.4	4.1	10.3	1.3	41.7	5.4
1997	32.5	3.6	11.6	1.3	44.0	4.9
1998	44.7	4.4	15.5	1.5	60.2	5.9
1999	44.9	4.1	17.5	1.6	62.4	5.6
2000	54.7	4.4	16.5	1.3	71.1	5.7
2001	54.9	3.9	14.6	1.0	69.5	4.9
2002	51.7	3.4	15.7	1.0	67.4	4.3
2003 (අ)	58.7	3.3	19.2	1.1	77.9	4.4

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

කිරීමේ විවිධ වැඩ සටහන් හේතුවෙන් සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව අඩු විය.

නිරීක්ෂණයන්ට අනුව යටිතල පහසුකම් සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජන මෑත වර්ෂවලදී පහත වැටෙන ප්‍රවණතාවයක් පැවතියද එම ප්‍රවණතාවය අවසන් කරමින් 2003 වර්ෂයේදී එය ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 4.4 දක්වා ඉහළ ගියේය. ආර්ථික යටිතල පහසුකම්වල රාජ්‍ය ආයෝජන ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 3.3 ක් ලෙස පවත්වා ගනු ලැබූ අතර සමාජ යටිතල පහසුකම් වල ආයෝජනය සියයට 1.1 දක්වා වැඩි විය.

5.2 සෞඛ්‍ය

රටක ජනගහනයෙහි සෞඛ්‍ය තත්ත්වය එම රටේ මානව ප්‍රාග්ධන හිමිකමෙහි ස්වභාවය පිළිබිඹු කරයි. මානව ප්‍රාග්ධනය රටක නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී සහ සංවර්ධන අභිමතාර්ථ මුදුන් පමුණුවා ගැනීමෙහිලා ඉතා වැදගත් සාධක වේ. මානව ප්‍රාග්ධනයෙහි අනෙක් පැතිකඩ වන අධ්‍යාපනය, පුහුණුව සහ කුසලතා සංවර්ධනය ද බොහෝ දුරට සෞඛ්‍ය තත්ත්වය මත රඳ පවතී. සෞඛ්‍ය සම්පන්න ශ්‍රම බලකායක් සිටීම ඉහළ ඵලදායීතාවයට හේතුවේ. නිදහස ලැබූ අවධියේ සිට ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය සේවා සඳහා රජයේ වියදම ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ජීවිතාපේක්ෂාව සහ මර්ත්‍යතා අනුපාත වැනි සෞඛ්‍ය දර්ශකවලට අනුව, අනෙකුත් සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවලට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකාව ඉහළ මට්ටමක සිටින අතර, බොහෝ සංවර්ධිත රටවල් සමඟ සම මට්ටමක සිටී. කෙසේ වෙතත්, බෝවෙන සහ බෝ නොවන රෝග නැවත නැවතත් හිස එසවීම, ප්‍රජා විද්‍යාත්මක සංක්‍රාන්තිය, ඉහළ ළමා මන්ද පෝෂණය, හදිසි අනතුරු, සියදිවි හානිකර ගැනීම්, මත් ද්‍රව්‍ය භාවිතය, පැහැදිලි සෞඛ්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් නොමැතිවීම, මූල්‍යමය සීමාවන් සහ ආයතනික ව්‍යුහයේ හා මානව සම්පත් කළමනාකරණයේ දුර්වලතාවයන් හේතුවෙන් මෙම ජයග්‍රහණ වර්තමානයේදී අභියෝගයට ලක්ව ඇත. අතීතයේදී සෞඛ්‍ය අංශයෙහි සිදුකරන ලද රාජ්‍ය ආයෝජනවලට සමාන අයුරින් මෑත වර්ෂවලදී ආයෝජන පවත්වාගෙන යාමට රජය

අපොහොසත් වී ඇත. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වී ඇත්තේ අයවැය සීමාවන් සහ යුධ වියදම් පියවා ගැනීම වැනි වෙනත් ප්‍රමුඛ වියදම් ඉස්මතු වීමයි. සෞඛ්‍ය අංශයේ ගැටළු බොහෝ දුරට කේන්ද්‍රගතවී ඇත්තේ මූල්‍යමය දුෂ්කරතාවයන් වටාය. එහෙයින්, වත්මන් සෞඛ්‍ය තත්ත්වය අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීම සඳහා සහ එය තවදුරටත් වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා මූල්‍ය සම්පත් ලබාගැනීමේ විකල්ප මූල්‍ය සොයාගත යුතුව ඇත.

වර්තමානයේ දී, සෞඛ්‍ය සේවා සඳහා රටේ සමස්ථ පිරිවැයෙහි රජයේ දායකත්වය සියයට 50 ක් පමණ වන අතර, ඉතිරිය දරනු ලබන්නේ කුටුම්භ (1997 දී සියයට 43 ක් පමණ), සේවායෝජකයින්, රක්ෂණ සමාගම් සහ ලාභ අපේක්ෂා නොකරන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විසිනි.¹ සෞඛ්‍ය කටයුතු සඳහා කරුණු ලබන රජයේ වියදමින් විශාල ප්‍රමාණයක්ද (සියයට 90 ක් පමණ), පෞද්ගලික අංශයේ සෞඛ්‍ය වියදම් සම්පූර්ණයෙන්ම වාගේ ද වැය කෙරෙන්නේ රෝග සුව කිරීමේ කටයුතු සඳහාය. 2002 දී ජනලේඛන සහ සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වන ලද කුටුම්භ ආදායම් සහ වියදම් සමීක්ෂණයට අනුව, සෞඛ්‍ය කටයුතු සඳහා කුටුම්භ විසින් දරන ලද සාමාන්‍ය මාසික වියදම, කුටුම්භවල මුළු වියදම් වලින් සියයට 4.2 ක් විය. රෝග නිවාරණ කටයුතු සඳහා ප්‍රමාණවත් තරමින් අරමුදල් නොයෙදවීම රටේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය කෙරෙහි විශාල අවදානමක් ඇති කරයි. රෝග නිවාරණ සේවා ප්‍රවර්ධනය කිරීම තුළින් රෝග වැළඳීම බොහෝ දුරට අඩුකර ගත හැකිවනු ඇත. රජයේ සෞඛ්‍ය සේවා අඩු ආදායම්ලාභීන් සඳහා පමණක් ඉලක්ක කරන්නේ නම් රජයට වැඩි අරමුදල් ප්‍රමාණයක් රෝග නිවාරණ අංශය සඳහා වෙන්කළ හැකිවනු ඇත. මේ සඳහා වැඩිමනත් විකල්ප මූල්‍යයන මාර්ග ලෙස රජයේ රෝහල්වල ගෙවන වාට්ටු පිහිටුවීම, සෞඛ්‍ය රක්ෂණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම, රජයේ රෝහල්වල ස්වයං-මූල්‍යයන ක්‍රම ඇති කිරීම, රෝග ප්‍රතිකාරක සෞඛ්‍ය සේවා සඳහා පෞද්ගලික ආයෝජන තවදුරටත් දිරිගැන්වීම ආදිය සලකා බැලිය හැකිය. මෙමගින් රජයට රෝග නිවාරණ කටයුතු සඳහා සහ අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයන්ගේ සෞඛ්‍ය කටයුතු සඳහා වැඩි මුදල් ප්‍රමාණයක් යෙදවීමට හැකිවනු ඇත.

1997 ජනාධිපති කාර්ය සාධන බලකාය විසින් කරන ලද නිර්දේශ 2003 වර්ෂයේදී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. සෑම දිස්ත්‍රික්කයකම අවම වශයෙන් එක් රෝහලක් හෝ සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ බටහිර වෛද්‍ය ක්‍රම සහිත රෝහල් 32 ක් සහ දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රම සහිත රෝහල් 23 ක් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා තෝරාගෙන ඇත. නියමු ව්‍යාපෘති ලෙස තෝරාගත් පොළොන්නරුව මහ රෝහල සහ හම්බන්තොට මහ රෝහල සංවර්ධනය කිරීමේ කටයුතු දැනටමත් අවසන්කර ඇත. වතු අංශයේ සෞඛ්‍ය සේවා ප්‍රවර්ධණය කිරීම සඳහා වතු රෝහල් 22 ක් රජයට

පවරාගෙන ඇති අතර, ඒවා සංවර්ධනය කිරීමේ කටයුතු කෙරෙමින් පවතී. මානසික සෞඛ්‍ය සේවා සඳහා ප්‍රවේශය පුළුල් කිරීම සඳහා එම සේවා විමධ්‍යගත කිරීමට කටයුතු කර ඇත. කෙසේ වුවද, සෞඛ්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මකවීම ඉතා මන්දගාමීව සිදුවන අතර, ඒ සඳහා මූල්‍යමය දුෂ්කරතාවයන් සහ ඒ සඳහා ඇති කැපවීම අඩුවීම හේතු වී ඇත.

2003 වර්ෂය අවසානයේදී ඇදත් 61,808 කින් යුත් රජයේ රෝහල් 606 ක් තිබිණි. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයට අනුව ඇදත් 9,000 කින් පමණ යුත් පෞද්ගලික වෛද්‍ය ආයතන 178 ක් ඇත. තවද, ඇදත් 2,567 කින් යුත් රජයේ ආයුර්වේද රෝහල් 47 ක් ඇත. මේ අනුව, 2003 වර්ෂය අවසානයේදී පුද්ගලයන් 1,000 ක් සඳහා රටේ ඇති රෝහල් ඇදත් සංඛ්‍යාව 3.8 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. 2003 දී රජයේ සෞඛ්‍ය සේවයේ නියුතු සුදුසුකම් ලත් වෛද්‍යවරු සංඛ්‍යාව 8,342 දක්වා සියයට 12 කින් වැඩි විය. පෞද්ගලික වෛද්‍ය සේවයේ නියුතු සුදුසුකම්ලත් වෛද්‍යවරු 800 ක් පමණ සිටිනදී ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මේ අනුව එක් වෛද්‍යවරයෙකු සඳහා සිටින පුද්ගලයන් සංඛ්‍යාව 2003 අවසානයේදී 2,104 දක්වා තවදුරටත් අඩු විය. මීට අමතරව, රජයේ රෝහල්වලට අනුයුක්තව සහකාර වෛද්‍ය නිලධාරීහු 1,289 ක් සිටියහ. 2003 දී රජයේ රෝහල්වල හෙද සේවක සංඛ්‍යාව 16,711 දක්වා සියයට 4 කින් වර්ධනය විය. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශ දත්ත අනුව, පුහුණු හෙද සේවකයින් 8,000 ක් පමණ පෞද්ගලික වෛද්‍ය ආයතනවල සේවය කරන අතර, පුද්ගලයන් 100,000 ක් සඳහා රට තුළ සිටින හෙද සේවක සංඛ්‍යාව 2002 දී 121 සිට 2003 දී 123 දක්වා වර්ධනය විය. රජයේ මෙන්ම පෞද්ගලික රෝහල් ද පුහුණු සෞඛ්‍ය සේවකයින්ගේ, විශේෂයෙන්ම හෙද සහ පරිපූරක වෛද්‍ය සේවකයින්ගේ දැඩි හිඟයකින් පෙළේ. විදේශීය ශ්‍රම වෙළෙඳපොළෙහි ද මෙම අංශවල වඩා යහපත් සේවා නියුක්ති ඉඩ ප්‍රස්ථා පවතී. එහෙයින්, පෞද්ගලික අංශයේද සහයෝගය ඇතිව රටට අවශ්‍ය සෞඛ්‍ය සේවකයන් පුහුණු කිරීමේ ඉඩ ප්‍රස්ථා වැඩි කිරීම සඳහා උචිත ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම අවශ්‍ය ය.

5.2 සංඛ්‍යා සටහන
රජයේ සෞඛ්‍ය සේවය

ශීර්ෂය	2001	2002	2003(අ)
රෝහල් සංඛ්‍යාව (බටහිර වෛද්‍ය සේවය)	585	605	606
ඇදත් සංඛ්‍යාව	58,833	59,781	61,808
මධ්‍යම බෙහෙත් ශාලා	389	385	387
වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	7,235	7,459	8,342
සහකාර වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	1,330	1,295	1,289
ආයුර්වේද වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	16,130	16,455	ෆැනො.
හෙද සේවක සංඛ්‍යාව	15,061	16,139	16,711
උපස්ථායක සංඛ්‍යාව	7,163	6,955	6,880
මුළු රාජ්‍ය සෞඛ්‍ය වියදම (රු බිලියන)	18.8	24.9	27.5
වර්තන වියදම (රු බිලියන)	14.8	20.2	22.1
ප්‍රාග්ධන වියදම (රු බිලියන)	4.0	4.7	5.4

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: සෞඛ්‍ය, පෝෂණ සහ සුභසාධන අමාත්‍යාංශ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

1 ශ්‍රී ලංකා ජාතික සෞඛ්‍ය හිඟුම් - ප්‍රති 2002, සෞඛ්‍ය, පෝෂණ සහ සුභ සාධන අමාත්‍යාංශය සහ ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනය.

2003 වර්ෂයේ දී සෞඛ්‍ය අංශයේ කම්කරු ආරවුල් හේතුවෙන් රජයේ සෞඛ්‍ය සේවය මනාව පවත්වාගෙන යාම කෙරෙහි නිරන්තරයෙන් බාධා එල්ල විය. වැඩ වර්ජන නිසා වෛද්‍ය නිලධාරීන්ගේ මෙන්ම අනෙකුත් සෞඛ්‍ය සේවකයන්ගේ සේවා දින ගණනාවක්ම සෞඛ්‍ය සේවාවට අහිමි වූ අතර, එය සාමාන්‍ය රෝගීන් දැඩි දුෂ්කරතාවයකට පත් කිරීමට හේතු විය. මෙම කම්කරු ආරවුල් මගින් පෙන්නුම් කරනුයේ, ප්‍රධාන සෞඛ්‍ය සේවකයන්ට ලැබෙන වේතනය, ඔවුන් සිය වෘත්තීය සඳහා කරන ලද ආයෝජනයට ලැබිය යුතු ප්‍රතිලාභයට වඩා අඩු යැයි අදහස් කරන බවයි. මෙවැනි තත්ත්වයකදී කුසලතා සහිත සේවකයින් සේවයේ රඳවා ගැනීම දුෂ්කර වනවා පමණක් නොව එම වෘත්තීය හැදෑරීම සඳහා පුද්ගලයන් විසින් කරනු ලබන අනාගත ආයෝජන ද අඩුවිය හැකිය. එමෙන්ම, රජයේ පාලනය යටතේ පවත්නා වත්මන් ආයතනික ව්‍යුහය තුළ වෘත්තීය හැදෑරීම සඳහා කරන ලද ආයෝජනයට ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිලාභයක් ලැබෙන වේතනයක් ගෙවීමට ද හැකියාවක් නැත. 2003 දී බෞද්ධ රෝග විශාල වශයෙන් පැතිරයාමක් දක්නට නොලැබිණි. ඊට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ විශේෂයෙන්ම ඩොංගු උණ, සොංගමාලය සහ සරම්ප වැනි රෝග ආවේක්ෂණ කටයුතු ශක්තිමත් කිරීමයි. කෙසේ වෙතත්, ඩොංගු උණ වැළඳුණු අය ලෙස සැකකල රෝගීන් 4,672 ක් වාර්තා වූ අතර ඩොංගු උණ නිසා සිදු වූ මරණ 32 ක් පිළිබඳව 2003 දී වාර්තා වී ඇත. මෙය 2002 සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 50 ක පමණ අඩු වීමකි. උග්‍ර ස්වසන රෝගය (SARS) පිළිබඳව 2003 දී දිවයින තුළ වාර්තා වී නොමැත.

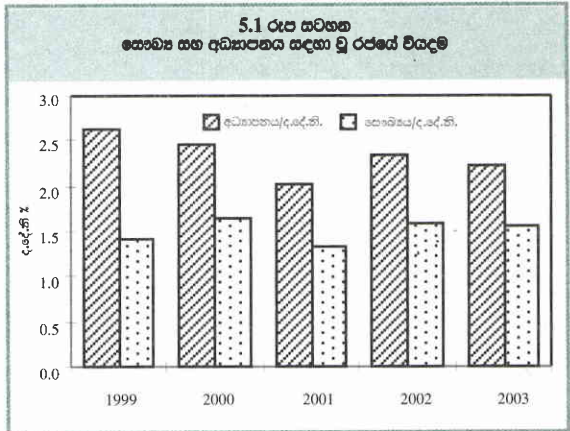
5.3 සංඛ්‍යා සටහන
පෞද්ගලික රෝහල්වල ක්‍රියාකාරිත්වය (අ)

ශීර්ෂය	2002	2003(අ)	ප්‍රතිශත වෙනස
1. රෝහල් ඇදත් සංඛ්‍යාව	668	661	-1.0
2. රෝගීන් සංඛ්‍යාව			
නෝවාසික ('000)	23	23	-2.8
බාහිර ('000)	388	363	-6.3
3. වෛද්‍යවරු			
ස්ථිර	66	70	6.1
බාහිර	553	650	17.5
අර්ධකාලීන	90	110	22.2
4. හෙද සේවක සංඛ්‍යාව			
හෙදියන්	751	857	14.1
සුදුසුකම්ලත්	416	506	21.6
අභ්‍යාසලාභී	335	351	4.8
උපස්ථායක සංඛ්‍යාව	206	338	64.1
5. අනෙකුත් සේවක මණ්ඩලය			
තාක්ෂණික සේවක මණ්ඩලය	154	148	-3.9
පරිපාලන සේවක මණ්ඩලය	132	146	10.6
අනෙකුත් (කම්කරුවන් ඇතුළුව)	464	559	20.5

(අ) බස්නාහිර පළාත (12), දකුණු පළාත (3), මධ්‍යම පළාත (1), වයඹ පළාත (2), නැගෙනහිර පළාත (1) සහ උග්‍රව පළාත (1) යන පළාත්වල පිහිටි පෞද්ගලික රෝහල් 20 කින් වර්තා වූ පරිදි වේ.

ලැබූ තොරතුරු

සෞඛ්‍ය සේවා සහ සෞඛ්‍ය යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් වැඩ සටහන් කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2002 දී පිහිටුවන ලද සාර්ව ආර්ථිකය සහ සෞඛ්‍ය පිළිබඳ ජාතික කොමිසම, සෞඛ්‍ය කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් ලබාගත හැකි මූලාශ්‍ර පිළිබඳව විමර්ශනය කරමින් එහි කටයුතු 2003 වර්ෂයේදීද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කළේය. සෞඛ්‍ය අංශය හා සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය පිණිස මෙම කොමිසම 2003 වර්ෂයේදී රැස්වීම් සහ වැඩ මුළු කිහිපයක් පැවැත්වීය. සෞඛ්‍ය අංශය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ප්‍රධාන සැලසුමක් සම්පාදනය කිරීමේ කටයුතු සිදු කෙරෙමින් තිබිණි. මෙම සැලසුම යටතේ සෞඛ්‍ය අංශයේ නව අවශ්‍යතාවයන්ට ගැලපෙන පරිදි සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ අරමුණු සංශෝධනය කිරීම, විමධ්‍යගත කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම, සෞඛ්‍ය සම්පත් වඩාත් කුලීන ආකාරයකට බෙදා හැරීම, නිරසාර මූල්‍යය යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කිරීම සහ ප්‍රජා මූල ක්‍රමෝපායන් සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් ඉහළ නැංවීම අපේක්ෂා කරයි. පේරාදෙණියේ ඉදි කෙරෙන විශේෂ ළමා රෝහලෙහි ඉදිකිරීම් කටයුතු අවසන් අදියරයෙහි පැවතිනි. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 610 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. අන්තර්ජාතික සහයෝගීතාව පිළිබඳ ජපාන බැංකුව අරමුදල් සපයන ලේ බැංකුව සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියෙහි සහ ලෝක බැංකුව අරමුදල් සපයන මානව සම්පත් සංවර්ධන වැඩ සටහනෙහි කටයුතු 2003 දී සිදු කෙරෙමින් පැවතිණි.

5.3 අධ්‍යාපනය

සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය

නිදහසින් පසු ජාතික අධ්‍යාපන ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයකටම භාජනය වූ නමුදු වෙනස්වන ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ අවශ්‍යතාවයන්ට සරිලන නිපුණතා බිහි කිරීමේ පිළිගත හැකි තත්ත්වයක් කරා ලඟාවීමට තවමත් අපොහොසත් වී ඇත. මෙය එම ප්‍රතිසංස්කරණවල සාර්ථකත්වය පිළිබඳව සැක උපදවයි. මෑතකදී ජාතික අධ්‍යාපන කොමිසම මගින් කළ සමීක්ෂණයකින් අනාවරණය වී ඇත්තේ අධ්‍යාපන ක්‍රමය සෑම මට්ටමකදීම දේශපාලනීකරනය වීම, ප්‍රතිපත්ති සැලසුම්කරුවන් අතර සම්බන්ධීකරණයක් නොතිබීම,

ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඇති අකාර්යක්ෂමතාවය සහ අදක්ෂතාවයන්, සේවකයන්ගේ ක්‍රියාකාරී උද්‍යෝගය හීනවීම යන කරුණු වර්තමාන අධ්‍යාපන ක්‍රමයෙහි පවත්නා ප්‍රධාන ගැටළු වශයෙන් පවතින බවයි. ජාතික අධ්‍යාපන කොමිසම මෙම ගැටළු නිරාකරණය සඳහා යෝජනා මාලාවක් ඉදිරිපත් කර ඇත. අධ්‍යයන අවස්ථා වැඩි කිරීම, විෂය මාලා නැවත සැකසීම, ගුරුවරුන්ගේ සහ විදුහල්පතිවරුන්ගේ නිපුණතා සංවර්ධනය කිරීම, අධ්‍යාපන පරිපාලනය සහ සම්පත් බෙදා හැරීම වැඩි දියුණු කිරීම සහ සම්පත් කාර්යක්ෂම ලෙස භාවිතා කිරීම යන කරුණු මෙම නිර්දේශ මාලාවට ඇතුළත්ය. එහෙත් රජයේ මුදල් මත පදනම් වූ ක්‍රමෝපායන් හැර නිරසාර මූල්‍ය මූලාශ්‍ර පිළිබඳව මෙම නිර්දේශ මාලාවට ඇතුළත් නොවේ. අධ්‍යාපන ක්‍රමය සංවර්ධනය සඳහා අය-වැයෙන් වෙන් කෙරෙන මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණය නොසැහෙන නිසා, යටෝක්ෂ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සාර්ථකත්වය විකල්ප සම්පත් මූලාශ්‍ර හඳුනාගැනීම මත මෙන්ම රටේ ප්‍රතිපත්තියක් වශයෙන් පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය පැහැදිලිව පිළිගැනීම මත රඳා පවතී.

පවත්නා අධ්‍යාපන ක්‍රමය, ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලි කිහිපයක ප්‍රතිඵලයකි. ඉන් මෑතකාලීනම ප්‍රතිසංස්කරණය ආරම්භ කරනු ලැබුවේ 1998 දීය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, පාසල් හැර යාමේ අනුපාතය පහළ වැටුණ අතර, ප්‍රාථමික, කණිෂ්ඨ සහ ද්විතීයික අධ්‍යාපනය සඳහා ඇතුළත්වීමේ අනුපාතය ඉහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත්, විශේෂයෙන් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල පිහිටි බොහෝ පාසල්වල, ගොඩනැගිලි, විද්‍යාගාර, පුස්තකාල, අධ්‍යාපන උපකරණ යනාදී මූලික යටිතල පහසුකම්වල හිඟයක් පවතී.

2003 වසර අවසානයේදී, පෞද්ගලික පාසල් සහ පිරිවෙන් ඇතුළත්ව ක්‍රියාත්මකව පැවැති පාසල් සංඛ්‍යාව 10,475 කි. 2003 දී සියලුම පාසල් වල සිටි මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 4,097,336 දක්වා සියයට 2 කින් පහළ වැටුණි. සාමාන්‍ය වශයෙන්, රටේ සෑම වර්ග කිලෝ මීටර් 6 කට එක පාසල බැගින් තිබේ. රජයේ පාසලක සිටි සාමාන්‍ය ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 2002 දී 410 සිට 2003 දී 402 දක්වා පහත වැටුණි. රජයේ පාසල්වල ගුරු ශිෂ්‍ය අනුපාතය 2003 දී 21 ක් ලෙස පැවතුණි. 2003 වසර අගදී පෞද්ගලික පාසල් සංඛ්‍යාව 85 ක් වූ අතර එහි සිටි මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 101,047 ක් විය.

අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ විෂමතා අඩු කිරීමේ අදහසින්, වතු අංශයේ පිහිටි පාසල්වල, ග්‍රාමීය අංශයේ කණිෂ්ඨ ද්විතීයික පාසල්වල සහ යුද්ධයෙන් පීඩාවට පත් ප්‍රදේශවල පිහිටි පාසල්වල යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලදී. විශේෂයෙන් ප්‍රධාන නගරවල පිහිටි පාසල්වල පවත්නා තදබදය අඩුකිරීමේ ක්‍රමෝපායක් වශයෙන් ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් තෝරා ගන්නා ලද පාසල් සංවර්ධනය කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව කරගෙන යන ලදී. ගුරු පුහුණුව සහ නිපුණතා සංවර්ධනය, අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්ති සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වැදගත් සාධක වශයෙන් හඳුනාගෙන ඇත. පුහුණු සහ සුදුසුකම් සහිත ගුරුවරුන්ගේ

හිඟය මහතරවා ගැනීම සඳහා 2003 වසරේදී ගුරු අභ්‍යාසලාභීන් 3,848 ක් විද්‍යා පීඨ වලට ඇතුළත් කර ගන්නා ලදී. ගුරුවරුන් සහ විදුහල්පතිවරුන් සීමිත සංඛ්‍යාවකට විදේශීය පුහුණුවීම් ද ලබාදෙන ලදී. සමස්ථයක් වශයෙන් සලකා බලන කළ ගුරු අතිරික්තයක් පැවතියත්, ඉංග්‍රීසි, සෞන්දර්ය අධ්‍යයන සහ තාක්ෂණික විෂයයන් සඳහා ගුරු හිඟයක් පවතී. අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ වලින් යෝජිත පරිදි, මෙම විෂමතාවන් නැති කිරීම සඳහා ද අවශ්‍ය පියවර ගනිමින් පවතී.

සංවර්ධිත සහ සීග්‍රයෙන් දියුණු වන ආර්ථිකයන්හි මෑතකදී දක්නට ලැබෙන ඵලදායීතාවය වර්ධනය සමඟ තොරතුරු සහ පණිවුඩ හුවමාරු තාක්ෂණය විශාල වශයෙන් බැඳී පවතින නිසා, පාසල් මට්ටමින් තොරතුරු සහ පණිවුඩ හුවමාරු තාක්ෂණ පුහුණු කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නැගී ඇත. ඒ අනුව 2003 වසරේදී, පාසල්වල තොරතුරු තාක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන 292 ක් පිහිට වූ අතර, ගුරුවරුන් 1,800 ක් සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණය ඉගැන්වීම පිළිබඳ පුහුණුවක් ලබා දෙන ලදී.

ලෝක බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපාදන මත ක්‍රියාත්මක කරන දෙවන සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන ව්‍යාපෘතිය මගින් විෂයමාලා සංවර්ධනය, පාසල් පෙළපොත් ප්‍රකාශනය, පාසල් විවාරවත් කිරීම විශේෂයෙන් විද්‍යාව, ගණිතය, පරිසර විද්‍යාව සහ ඉංග්‍රීසි ඉගැන්වීම සඳහා අවශ්‍ය උපකරණ වැනි ගුණාත්මක යෙදවුම් සැපයීම, පාසල් පුස්තකාල සංවර්ධනය සහ අධ්‍යාපන පර්යේෂණ හා අධ්‍යයනයන් සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍යාධාර සැපයීම අඛණ්ඩව කරගෙන යන ලදී. තවද, ලෝක බැංකුවේ ආධාර ඇතිව ක්‍රියාත්මක වන ගුරු අධ්‍යාපන හා ගුරු ස්ථාපන වැඩ සටහන මගින් ගුරු ස්ථාපනය විවාරවත් කිරීම, ගුරු අධ්‍යාපනය වැඩි දියුණු කිරීම, ගුරු අධ්‍යාපන ආයතනවල පරිපාලනය සහ කලමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම යනාදිය සඳහා සැලසුම් කරන ලද ව්‍යාපෘතිවලට අවශ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සපයන ලදී. ඉගැන්වීමේ සහ ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කරමින් අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වැඩසටහන් කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරමින් ද්විතීයික අධ්‍යාපන නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය 2003 වසරේදී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය.

නොම්ලේ නිල ඇඳුම් බෙදා දීම, පෙළ පොත් බෙදාදීම සහ සිසුන් ප්‍රවාහනය සඳහා සහනදායී වාර ප්‍රවේශපත්‍ර ලබාදීම වැනි ශිෂ්‍ය සුභසාධන වැඩ සටහන් 2003 වසරේදී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. එම වසරේ මෙම වැඩසටහන් සඳහා මුළු රාජ්‍ය වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,820 ක් විය. ස්වයං-අධ්‍යයන කටයුතු ධෛර්යමත් කිරීම සඳහා බහු පෙළපොත් ක්‍රමය 2003 දී හඳුන්වා දෙන ලදී.

2003 දී උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වියදම් ද ඇතුළුව අධ්‍යාපනය සඳහා රජයේ මුළු වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 39,116 ක් විය. මෙය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 5.1 වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. සමස්ථ වියදම ද දේ.නි.

ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ගත් කළ සියයට 2.2 ක් වූ අතර එය 2002 වසරේදී සියයට 2.4 ක් විය.

උසස් අධ්‍යාපනය

ශ්‍රී ලංකාවේ පිළිගත් විශ්ව විද්‍යාල පවත්වාගෙන යාමේ එකම බලධරයා වන්නේ රජයයි. ජාතික විශ්ව විද්‍යාල 12 සහ විවෘත විශ්ව විද්‍යාලය රජය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. විශ්ව විද්‍යාලයට ප්‍රවේශවීමේ අවස්ථා ඉතා සීමිත බැවින්, විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය සඳහා විශාල අතිරික්ත ඉල්ලුමක් පවතී. උද්‍යෝගයක් වශයෙන් 2003 වසරේදී අ.පො.ස. (උසස් පෙළ) විභාගයට අපේක්ෂකයන් 213,201 ක් පෙනී සිටි අතර විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රවේශය සඳහා ඉන් සියයට 44 ක් අවම සුදුසුකම් සපුරා ගත් තමුත් ජාතික විශ්ව විද්‍යාලයකට ඇතුළත්වීමට හැකි වූයේ ඉන් සියයට 13,040 කට, එනම් සුදුසුකම් ලත් සියයට 61 ක් තරම් සුළු ප්‍රමාණයකට පමණි. මේ අතර ශ්‍රී ලංකාවේ පවත්නා විශ්ව විද්‍යාල ක්‍රමය මගින් අමතර වෘත්තීය පුහුණුවක් හෝ

නොමැතිව රැකියාවක් සොයාගත නොහැකි උපාධිධාරීන් විශාල ප්‍රමාණයක් බිහි කර ඇත. මෙයට හේතු වී ඇත්තේ ශ්‍රම වෙළෙඳපොළේ වෙනස්වන අවශ්‍යතාවන්ට සරිලන පරිදි විෂයමාලා ප්‍රතිසංස්කරණය නොවීමත් ශිෂ්‍යයින්ට පාඨමාලා තෝරාගැනීමේ අවස්ථා විරල වීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය සම්පත් වල හිඟ කමත්ය. මේ නිසා විදේශීය විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනයට ඇතුළත්වීමේ හැකියාවක් ඇති සියයට 10 පමණක් වාර්ෂිකව රට හැර යයි. එහෙත් ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන ආර්ථික සංවර්ධන මට්ටමට අනුව වැඩි සියයට 10 පමණක් ප්‍රමාණයකට විදේශීය විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය ලබාගත නොහැකිය. එහෙයින්, මානව ප්‍රාග්ධනය සඳහා වන වැඩිවන ඉල්ලුමට සරිලන පරිදි අවශ්‍ය නිපුණතාවයන් අත්කර ගැනීමට ඇති අවස්ථාව ඔවුන්ට අහිමිව ගොස් ඇත. එමනිසා, පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ද ඇතිව පිළිගත් විශ්ව විද්‍යාල අතර තරඟකාරීත්වයක් ඇති කිරීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය මානව ප්‍රාග්ධනය රටකුලින්ම උපදවා ගත හැකි අතර එය වැදගත් වෙළෙඳ සේවාවක් ද වනු ඇත.

**5.4 සංඛ්‍යා සටහන
සාමාන්‍ය හා විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය**

ශීර්ෂය	2001	2002	2003 (අ)
සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය			
1. මුළු පාසල් සංඛ්‍යාව	10,552	10,508	10,475
රජයේ මුළු පාසල් සංඛ්‍යාව (අ)	9,891	9,829	9,790
ඉන්: ජාතික පාසල් සංඛ්‍යාව	320	323	323
වෙනත් පාසල්	661	679	685
පෞද්ගලික	78	80	85
පිරිවෙන්	583	599	600
2. මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව ('000)	4,337	4,179	4,097
3. නව ඇතුළත් කර ගැනීම් ('000)	330	325	316
4. මුළු ගුරුවරු සංඛ්‍යාව ('000)	198	196	195
5. ශිෂ්‍ය/ගුරු අනුපාතය (රජයේ පාසල්)	22	22	21
6. අධ්‍යාපනය සඳහා වූ රජයේ මුළු වියදම (රු. බිලියන) (අ)	28	37	39
වර්තන	23	31	32
ප්‍රාග්ධන	5	6	7
විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය			
1. විශ්ව විද්‍යාල සංඛ්‍යාව	13	13	13
2. ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව (අ)	48,061	48,666	59,734
3. කටයුතු වාර්ෂිකව සංඛ්‍යාව (ඉ)	3,268	3,390	3,543
4. උපාධිලත් සංඛ්‍යාව	8,896	9,027	෭,෭෩෦
කලා සහ සෞන්දර්ය අධ්‍යයනය	3,256	3,288	෭,෭෩෦
වෘත්ති සහ කළමනාකරණ අධ්‍යයනය	2,367	2,018	෭,෭෩෦
නීතිය	182	170	෭,෭෩෦
ඉංජිනේරු විද්‍යා	653	1,060	෭,෭෩෦
වෛද්‍ය විද්‍යා	801	754	෭,෭෩෦
විද්‍යා	1,052	1,159	෭,෭෩෦
අනෙකුත්	585	578	෭,෭෩෦
5. ප්‍රථම උපාධිය සඳහා නව ඇතුළත්වීම්	11,962	12,144	25,471(ඊ)

මූලාශ්‍රය: මානව සම්පත් සංවර්ධන, අධ්‍යාපන හා සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය
විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂම
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) තාවකාලික
(ආ) අක්‍රීයව පවතින පාසල් ගණන
(ඇ) උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වූ රජයේ වියදම් ද ඇතුළත් ය.
(ඈ) විවෘත විශ්ව විද්‍යාලයේ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව ඇතුළත් නැත
(ඉ) වර්ෂය මුල දී
(ඊ) 2001 අගෝස්තු සහ 2002 අප්‍රියෙල් යන වර්ෂ දෙකෙහිම පවතින අංශාස. (උසස්) විභාගයෙන් සුදුසුකම් ලැබූ සියයට 2003 වර්ෂයේ දී ඇතුළත් කර ගන්නා ලදී.

2002 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාවේ සඳහන් පරිදි (158 පිටුව) ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල දැඩි මුදල් හිඟයකින් පෙළෙන හෙයින් එක් අතකින් ඉතා සුදුසු ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ සටහන් හඳුන්වා දීමට නොහැකි වී ඇතිවා මෙන්ම අනික් අතින් දක්ෂ විද්වතුන් අධ්‍යයන කාර්ය මණ්ඩලවල රඳවා ගැනීමට ද නොහැකි වී ඇත. මූල්‍ය සම්පත් සපයා ගැනීමේ විකල්ප තිරසාර මූලාශ්‍ර පිළිබඳ ගවේෂණයන් නොමැතිව, විශ්ව විද්‍යාල රාජ්‍ය අංශයේ අරමුදල් මතම රඳ පැවතීම, විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපන ක්‍රමය, ලෝකයේ අනිකුත් රටවල්වල සංවර්ධන මට්ටම හා සම තත්ත්වයකින් පවත්වාගෙන යාමට ප්‍රධාන බාධාවක් වී තිබේ. මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් ව්‍යාකූල කිරීමට නිරන්තරයෙන් සිදුවන ශිෂ්‍ය අරගල සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අධ්‍යයන දින ගණන අඩු කරමින් විශ්ව විද්‍යාල දිගුකලක් වසා තැබීමට සිදුවීම, අහිතකර තත්ත්වයක් වී තිබේ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අසල්වැසි ඉන්දියාවද ඇතුළත්ව ලෝකයේ අනිකුත් රටවල විශ්ව විද්‍යාල විසින් අනුගමනය කරන්නා සේ කලින් ප්‍රකාශිත අධ්‍යයන කාල සටහන් අනුගමනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාල අපොහොසත් වී තිබේ. කලින් ප්‍රකාශිත අධ්‍යයන කාල සටහන් සම්පූර්ණ කිරීමට අසමත්වීම හා බැඳී පවතින අවිනිශ්චිත තත්ත්වය නිසා සියයට 10 ඒක දෙමරිය පිරිනිමක් උපාධිධාරීන්ගේ ගුණාත්මක බව අඩු කිරීමට හේතු වී ඇත. මේ බව අධ්‍යාපන සුදුසුකම්වලට වඩා, වෘත්තීය සුදුසුකම් ඇති තරුණ තරුණියන් සේවයට බඳවා ගැනීමට බොහෝ සේවා යෝජකයින් වෙත ඇති කැමැත්ත තුළින් ද සනාථ වේ.

මෙහිදී දක්නට ඇති වඩාත් කණගාටුදායක කරුණ වී ඇත්තේ ප්‍රසිද්ධ සාකච්ඡා හා සම්මන්ත්‍රණවලට සහභාගිවන ශිෂ්‍ය නායකයින්ගේ සහ බොහෝ විශ්ව විද්‍යාල ආචාර්යවරුන්ගේ අදහස්වලට අනුව ඔවුන් මෙම අනතුරුදායක ලක්ෂණය මනාව වටහාගෙන නොමැති බව පෙනීමයි.

විශේෂ සටහන 11

යොවුන් සේනාංකය

2002 අංක 21 දරණ යොවුන් සේනාංක පනතේ විධිවිධාන වලට අනුව පිහිටුවන ලද යොවුන් සේනාංකය රැකියා විරහිත තරුණ තරුණියන් ඒකරාශී කිරීම සඳහාත් ස්වයං සංවර්ධනයක් හා වෘත්තීය පුහුණුවක් ලබා දීම සඳහාත් සහ එලදායි සේවා යෝජකයන් මගින් ඔවුන් රැකියාවලට යොමු කිරීම සඳහාත් සකස් කළ යාන්ත්‍රණයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. රැකියා අවශ්‍යතාවයන් සහ ලබා ගත හැකි කුසලතාවයන් අතර අසමානතාවයක් ඇතිවිටක, මෙවැනි යාන්ත්‍රණයක් කෙරෙහි රජයක ක්‍රියාකාරී මැදිහත් වීමක් සිදුවෙයි.

1980 ගනන් වල සිට, ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ථ සේවා විද්‍යාත්මක අනුපාතය අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවයක් පවතී. වර්තමානයේ එය සියයට 8 දක්වා මට්ටමකට පහත බැස තිබේ. කෙසේ නමුත්, උගත් තරුණ තරුණියන්ගේ රැකියා විරහිතභාවය රටේ පවත්නා සාමාන්‍ය මට්ටමට වඩා ඉහළ අගයක් ගෙන ඇති අතර එය තවදුරටත් ඉහළ යමින් පවතී. අධ්‍යාපනය සහ ශ්‍රම වෙළෙඳපොළේ අවශ්‍යතාවයන් අතර අසමතුලිත බව මෙම අනතුරුදායක තත්ත්වයට ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වී ඇත. තරුණ තරුණියන්ගේ ඉහළ සේවා විද්‍යාත්මක ආර්ථික, සාමාජීය සහ දේශපාලන ගැටළු ඇති කරයි. යොවුන් සේනාංකය මගින් තරුණ තරුණියන්ගේ රැකියා අපේක්ෂාවන් සපුරාලීමට සහ ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ අවශ්‍යතාවයන් සහ නිපුණතා මට්ටම අතර පරතරය අඩු කිරීමට අදහස් කරයි. විධිමත් අධ්‍යාපනයට අමතරව, නව ශ්‍රම වෙළෙඳපොළේ රැකියා අපේක්ෂා කරන්නන්ගේ විදේශීය භාෂා ප්‍රවීණතාවය සහ පරිගණක සාක්ෂරතාවය, නම්‍යශීලීභාවය හා අවශ්‍යපරිදි හැඩ ගැසීමේ හැකියාව යන ගුණාංගයන්ගෙන්ද, අභියෝගයන්වලට මුහුණදීමේ හැකියාව, ආචාර ධර්ම, එලදායිතාවය, විනය ගරුකත්වය, නායකත්වය, කැපවීමේ හැකියාව සහ කණ්ඩායම් හැඟීමද ඒ සඳහා වැදගත් වේ. පවත්නා විධිමත් අධ්‍යාපන ක්‍රමය යටතේ බොහෝ සිසුන්ට මෙම සුදුසුකම් ලබා ගැනීමේ අවස්ථාවන් නොමැත. යොවුන් සේනාංකය එම පරතරය පිරවීමට අපේක්ෂා කරන අතර තරුණ තරුණියන්ට තරඟකාරී ශ්‍රම වෙළෙඳපොළේ එලදායි රැකියාවක් ලබාගැනීමේ හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

යොවුන් සේනාංක වැඩ සටහන යටතේ රැකියා විරහිත තරුණ තරුණියන් 40,000 කට පමණ මූලික පුහුණුවක් ලබාදීමට සැලැස්සුම් සකස් කොට ඇත. මෙම අරමුණ ඇතිව, එක මධ්‍යස්ථානයක පුද්ගලයන් 250 ක් එක් වරකදී පුහුණු කළ හැකි තරුණ සේනාංක මධ්‍යස්ථාන 160 ක් ඡන්ද කොට්ඨාශ මට්ටමින් පිහිටු වීමට සැලැස්සුම් කොට තිබේ. මෙහි පුහුණුවීම් කාලය මාස 18 කි. මේ අනුව, වැඩසටහන සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක වන විට සෑම වසර එක

භමාරකයට වරක් තරුණ තරුණියන් 40,000 ක් පුහුණු කළ හැකිවනු ඇත. මෙම තරුණ සේනාංකයට ඇතුළත් වීමට අවශ්‍ය මූලික සුදුසුකම් වන්නේ වාර දෙකකට නොවැඩි අවස්ථාවකදී අ.පො.ස (සා.පෙ.) විභාගයෙන් විෂයයන් හයක් සමත් වීම සහ වයස අවුරුදු 18-28 ත් අතර වීමත්ය. ආධුනිකයන්ට (Rangers) පුහුණු කාලය තුළ රුපියල් 2000 ක මාසික දීමනාවක් ගෙවනු ලැබේ. යොවුන් සේනාංක වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා රජය 2003 වසරේදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,000 ක් වෙන්කළ අතර 2004 සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,500 ක් වෙන්කර ඇත. යොවුන් සේනාංකයේ පුහුණුකටයුතු ප්‍රධාන අංශ පහකින් යුක්තය.

1. **මූලික පුහුණුව (සති 10 යි):** කණ්ඩායමක් ලෙස විනයගරුක සහ කැපවීමෙන් වැඩකළ හැකි බලකායක් වශයෙන් තරුණයන් පුහුණු කිරීම.
2. **බැහැරගත පුහුණුව (සති 1 යි):** සැලැස්සුම් කරණය, නායකත්වය, කණ්ඩායම් හැකියාවන් සහ අභියෝගවලට මුහුණ දීමට ආත්ම විශ්වාසය ගොඩනැගීම යනාදිය වර්ධනය කිරීම.
3. **සංවර්ධන වැඩකටයුතු (සති 25 යි):** ශ්‍රම අභිමානය, ආචාරධර්ම, නායකත්වය, කණ්ඩායම් හැඟීම සහ කැපවීමෙන් කටයුතු කිරීම, ආත්ම විශ්වාසය ගොඩනැගීම ඇතුළුව ජාතික සේවාවල නිරතවීමේ පුහුණුවක් ලබා ගනිමින් රටට සේවයක් සැපයීමට සහ පුහුණුවක් ලැබීමට අවස්ථාවක් සැලැස්වීම.
4. **වෘත්තීය පුහුණුව (සති 35 යි):** රැකියාවක් සොයාගැනීමට හෝ ස්වයං ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කිරීමට හැකිවන පරිදි රැකියා නිපුණතා වලින් තරුණයන් පරිපූර්ණ කිරීම
5. **පශ්චාත් පුහුණු වැඩසටහන (ක්‍රමික සහ අඛණ්ඩ පදනමක් මත):** ගුණාත්මක වශයෙන් සහ ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් තරුණ සේනාංකයේ කටයුතුවල ප්‍රගතිය විවරණය කිරීම

යොවුන් සේනාංක වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පිහිටුවන ලද ආයතන සහ ඡන්ද කොට්ඨාශ මට්ටමේ ක්‍රියාකාරී කමිටු, දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටු, ජාතික මෙහෙයුම් කමිටු යනාදියේ සහයෝගය ඇතිව සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කෙරේ. පුහුණුව රජයේ, පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය නොවන ආයතන මගින් පාලනය වන පුහුණු ආයතනවල සහයෝගය ඇතිව පවත්වා ගෙන යනු ලැබේ. වෘත්තීය මඟ පෙන්වීම සහ උපදේශකත්වය යොවුන් සේනාංක වැඩපිළිවෙළෙහි ප්‍රධාන අංගයක් වන අතර එය අඛණ්ඩව මාස 18 ක කාල පරිච්ඡේදය පුරා ක්‍රියාත්මකවේ.

2003 වසර තුළ, තරුණ තරුණියන් (තරුණ සේනාංක නායකයන් වශයෙන් හඳුන්වනු ලබන) 890 කට පුහුණුව ලබා දුන් අතර ඔවුන් තරුණ සේනාංක මධ්‍යස්ථානවල ශිෂ්‍ය හටයන් පුහුණුකිරීමට යොදවනු ඇත. 2003 සහ 2004 මුල් මාස දෙක තුළදී තරුණ හට පුහුණු මධ්‍යස්ථාන (Youth Ranger Training Centres) 19 ක් ස්ථාපනය කරන ලදී.

තරුණ සේනාංක වැඩසටහන උගත් තරුණ තරුණියන් අතර පවත්නා රැකියා විරහිතභාවයට නිරසාර පිළියමක් ලෙස හඳුන්වාදුන් නවතම අදහසකි. පුහුණු කටයුතු වලින් පසුව ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘති පවත්වා ගෙන යාමට බලාපොරොත්තු වන අය සඳහා ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි ව්‍යාපෘතිවල මූල්‍යකරණය, මූලික පොත් තැබීම, අලෙවිකරණය, වර්තමාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති යනාදිය පිළිබඳ මූලික දැනුමක් ලබාදීම වැදගත්වනු ඇත.

සිසුන් තුළ ධනාත්මක සංකල්ප රාමුවක් ජනිත කරවනවා වෙනුවට, රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල ක්‍රමයේ පවතින තත්ත්වයන් කෙරෙහි විරෝධතා එල්ල කිරීම සෘජුවම බුද්ධිමය දියුණුවක් ඇති කිරීම සඳහා පවත්නා අධ්‍යයන උනන්දුව හීන කරනු ලබමින් විශ්ව විද්‍යාලවල ගැටුම්වලට හේතුවී ඇත. මෙම නියා ආචාර්යවරුන්, ශිෂ්‍යයන් සහ බදු මුදල් ගෙවන්නන් වැනි විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ සියළුම පාර්ශ්වයන් එම ක්‍රමයේ පවතින ප්‍රබල ගැටළු සඳහා පිළිතුරු සෙවීමේ ක්‍රියාවලියක් ඇති කිරීමට, සුදුසුම කාලය එළඹ ඇත.

විශේෂයෙන් ගණකාධිකරණය, කළමණාකරණය සහ තොරතුරු තාක්ෂණය වැනි වෘත්තීයමය අංශයන්හි අධ්‍යාපනය සැපයීමේලා පෞද්ගලික අංශය නියැලී ඇත. 1978 අංක 16 දරන විශ්ව විද්‍යාල පනතෙහි පෞද්ගලික ආයතන මගින් පවත්වනු ලබන උපාධි පාඨමාලා පිළිගැනීමට අවශ්‍ය නීතිරීති අත්තර්ගත වුවද, මේ සඳහා ඇති ක්‍රියා පටිපාටිය නොපැහැදිලිය. විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසම මගින් සමහර විශේෂිත පාඨමාලා සඳහා උපාධි පිරිනැමීමේ බලය සමහර ආයතනවලට ලබා දී ඇත. මේ අතර, සමහර පෞද්ගලික ආයතන විදේශීය විශ්ව විද්‍යාලයන් හා අනුබද්ධව උපාධිය සඳහා වූ පාඨමාලා පවත්වයි. කෙසේ වුවත්, තරඟකාරී වාතාවරණයක් පවතී නම්, රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික විශ්ව විද්‍යාල මගින් පවත්වනු ලබන උපාධි පාඨමාලාවල ගුණාත්මකබව සහ ඒවායේ යෝග්‍යබව වර්ධනය වේයැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

රාජ්‍ය අංශයෙහි පාලනය වන විශ්ව විද්‍යාලවලට අමතරව, තොරතුරු තාක්ෂණය හා වෘත්තීයමය විෂයයන් සඳහා පාඨමාලා පවත්වන අනිකුත් රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශයේ ආයතන කිහිපයක් වෙයි. ශ්‍රී ලංකා තොරතුරු තාක්ෂණ ආයතනය, තොරතුරු තාක්ෂණය පදනම් කරගත් පාඨමාලා සඳහා සිසුන් 2,700 ක් අළුතෙන් බඳවා ගන්නා ලදී. 2003 දී විවෘත විශ්ව විද්‍යාලයේ නව පාඨමාලා සඳහා සිසුන් 11,000 ක් බඳවා ගනු ලැබිණි. මීට අමතරව, ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය, පිරිවැය සහ කළමනාකරණ ගණකාධිකාරී ආයතනය සහ ලංකාවේ නීති විද්‍යාලය වෘත්තීය අධ්‍යාපනය ලබාදීමේ ප්‍රධාන ආයතන ලෙස පවතී.

කාර්මික අධ්‍යාපනය හා වෘත්තීය පුහුණුව

සාමාන්‍ය සහ විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය කෙරෙහි වඩා වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම සහ කාර්මික අධ්‍යාපනය හා වෘත්තීය පුහුණු අංශය පිළිබඳව වැඩි සැලකිල්ලක් නොදක්වීම කුසලතා පූර්ණ මිනිස් ශ්‍රම බලකායේ හිඟයට හා එමගින් ජනිතවී ඇති උගත් තරුණ කොටස් අතර රැකියා විරහිත භාවයට බොහෝ දුරට වගකිව යුතුය.

තෘතීය අධ්‍යාපන සහ වෘත්තීය පුහුණු අංශයට අතුළත් ආයතන, ප්‍රධාන වශයෙන් පාසල් හැරුණු විට සඳහා රැකියා ඉලක්ක කරගත් පුහුණු කිරීම් මෙන්ම නිපුණතා සංවර්ධන වැඩසටහන් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කළේය. කර්මාන්ත සංවර්ධනය සහ විවිධාංගීකරණය සඳහා මෙන්ම ස්වයං රැකියා අවස්ථා ඇති කිරීමට අත්‍යවශ්‍ය වන තාක්ෂණික හැකියාවන් වර්ධනය කිරීමේ සහ නිපුණතා වැඩි දියුණු කිරීමේ අදහසින් වෘත්තීය අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ මෑතකදී හඳුන්වා දෙන ලදී. ජාත්‍යන්තර ආධාර සපයන නියෝජිත ආයතනවල ආධාර ඇතිව, 2003 වසරේදී ද කාර්මික අධ්‍යාපනය හා වෘත්තීය පුහුණු අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. පෞද්ගලික අංශයේ ආයතන මගින් සපයන පුහුණු වැඩ කටයුතුවල ගුණාත්මක බව සහ යෝග්‍යතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව (ආ.ස.බැ.) අරමුදල් සපයන නිපුණතා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල කටයුතු තවදුරටත් ප්‍රසාරණය කරන ලදී.

තෘතීය හා වෘත්තීය අධ්‍යාපන කොමිසම මෙම අංශයේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමේ ප්‍රධාන ආයතනය වශයෙන් කටයුතු කරයි. අධ්‍යාපන සහ පුහුණු කිරීම් දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා උසස් තාක්ෂණ අධ්‍යාපන ආයතනය, ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය පුහුණු අධිකාරිය සහ ජාතික කාර්මික අධ්‍යාපන ආයතනය මෙම අංශයට අයත් අනිකුත් ආයතනයන් වෙයි. 2003 වසරේදී මෙම සියළුම ආයතන මගින් තරුණයින් 56,192 කට විවිධ විෂයයන් යටතේ වෘත්තීය පුහුණුවක් ලබාදී ඇත. කාර්මික අධ්‍යාපනය හා පුහුණුකිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ ඇති කාර්මික විද්‍යාල 36 ක් මගින් සහතික පත්‍ර මට්ටමේ පුහුණු පාඨමාලා පවත්වනු ලබයි. 2003 දී එම පාඨමාලා සඳහා බඳවා ගන්නා ලද මුළු සිසුන් සංඛ්‍යාව

17,339 කි. ශ්‍රී ලංකා උසස් තාක්ෂණ අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් ඉංජිනේරු විද්‍යාව, තොරතුරු තාක්ෂණය, කෘෂිකර්මය, වාණිජ සහ ව්‍යාපාර අධ්‍යයන යන ක්ෂේත්‍රවල ඩිප්ලෝමා මට්ටමේ පාඨමාලා පවත්වනු ලැබූ අතර, ඒ යටතේ 2003 වසරේදී සිසුන් 2,308 ක් පුහුණු කරන ලදී. වෘත්තීය පුහුණු අධිකාරිය මගින් පවත්වන ලද පාඨමාලා සඳහා සිසුන් 22,773 ක් වර්ෂය තුළදී බඳවා ගන්නා ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික කාර්මික අධ්‍යාපන ආයතනය ප්‍රධාන වශයෙන් කාර්මික අධ්‍යාපන හා වෘත්තීය පුහුණු අංශයේ ගුරු පුහුණු සහ පාඨමාලා සංවර්ධන කටයුතුවල නියුක්ත වී ඇත. එමගින් 2003 වසර තුළදී කෙටිකාලීන ගුරු පුහුණු සහ නිපුණතා සංවර්ධන වැඩ සටහන් 15 ක් ද, තෘතීය අධ්‍යාපන හා වෘත්තීය පුහුණු අංශයේ තාක්ෂණික ගුරුවරුන් සහ උපදේශකයන් 1,561 ක් සඳහා මාස 6 තොරතුරු තාක්ෂණ පාඨමාලා 3 ක් ද පවත්වා තිබේ. මේ අතර, ජාතික අධුනිකත්ව සහ කාර්මික පුහුණු අධිකාරිය විසින් කාර්මික පාඨමාලා 101 ක් සඳහා සිසුන් 13,772 බඳවා ගන්නා ලදී. මෙම ආයතනවල භෞතික යටිතල පහසුකම් ප්‍රශස්ත අයුරින් ප්‍රයෝජනයට නොගන්නා බවත් එමනිසා මේවායේ සේවාවන් තවදුරටත් ප්‍රසාරණය කිරීමේ හැකියාවන් ඇති බවත් නිරීක්ෂණය කර තිබේ.

විෂයමාලා සංවර්ධනය සහ ගුරුවරුන්ගේ දක්ෂතා වැඩි දියුණු කරමින් වෘත්තීය පුහුණු කටයුතුවල ගුණාත්මක බව සහ යෝග්‍යතාවය වර්ධනය කිරීමත්, පුහුණු මධ්‍යස්ථානවල පවත්නා යටිතල පහසුකම් ඉහළ නැංවීමත් මෙම අංශයේ ඇති ප්‍රධාන අභියෝගයන් මෙන්ම ගැටළු ද වෙයි.

වර්තමානයේදී ආයෝජනය කර අනාගතයේදී එහි ප්‍රතිඵල නොලාගත හැකි අන්තර් කාලීන ආයෝජනයක් වන අධ්‍යාපනය, නිෂ්පාදනය, බෙදහැරීම සහ පරිභෝජන රටාවේ සිදුවන වෙනස්කම්වලට අනුරූපව සහ අනාගත අවශ්‍යතාවයන්ට සරිලන පරිදි නිපුණතා බිහි කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතුව ඇත. අද ලබාදිය යුතු අනාගත ලෝකයේ වඩාත් වැදගත් විය හැකි තාක්ෂණය වන්නේ ජාන ඉංජිනේරු විද්‍යාව, නැනෝ තාක්ෂණය සහ පරිගණක තාක්ෂණයේ පෘද්ල දැනුම් සම්භාරයයි. මෙම ක්ෂේත්‍රයන්හි ප්‍රමුඛස්ථානය ලබා ගැනීමේ තරගය දියුණු රටවල දැනටමත් ආරම්භ වී ඇත. එසේම අනාගත ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ ගෝලීයකරණය වූ එකක් වන අතර, එය අඩු වියදම් රටවල නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථාන පදනම්කරගෙන (Off Sharing) අවශ්‍ය යෙදවුම් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා අඩු වියදම් සංරචකයන් යොදා ගැනීම (Out sourcing), ප්‍රශස්ත නිමවුම් ලබාගැනීමට ආයතනය තුළ ඇති සම්පත් ඒකරාශී කිරීම (In sourcing) සහ විශේෂිත වූ නිමවුම් නිපදවීම සඳහා උසස් තාක්ෂණය හිමි විශේෂඥ ආයතන යොදා ගැනීම (Smart sourcing) යන ආදී ආකාරයන් ගනු ඇත. එහෙයින් වර්තමාන අධ්‍යාපන සැලසුම් ශිෂ්‍යයන් අනාගත ලෝක ආර්ථිකයේ කොටස්කරුවන් ලෙස සුදුනම් කෙරෙන පරිදි සකස්විය යුතුය. එසේ නොවුනහොත්, ලෝක ශ්‍රම

වෙළෙඳපොළේ වටිනා රැකියා අවස්ථාවන් ශ්‍රී ලංකාවේ තරඟකරුවන් වන ඉන්දියාව, සිංගප්පූරුව, තායිලන්තය සහ පිලිපීනය වැනි රටවල් විසින් අත්පත් කරගනු ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ මතු දිනක “ගිලිහිගිය අවස්ථාවන්” පිළිබඳ සිද්ධියක් නැවත පැවසීම වළක්වාලීම සඳහා අධ්‍යාපනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ සම්පත් බෙදා හැරීමේදී ඉහත සඳහන් කරුණුවලට ප්‍රමුඛතාවයක් දිය යුතුය.

5.4 පණිවුඩ හුවමාරු සේවා

විදුලි සංදේශ සේවය

විදුලි සංදේශ අංශයෙහි ශීඝ්‍ර වර්ධනය ගෝලීය වශයෙන් දක්නට ලැබෙන්නකි. 2003 දී ජාත්‍යන්තර ස්ථාවර සහ ජංගම දුරකථන සේවා සියයට 11 කින් වර්ධනය විය. 2003 දී ශ්‍රී ලංකාවේ ද විදුලි සංදේශ අංශයෙහි නියුණු වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. වඩා නිදහස් වෙළෙඳපොළ වාතාවරණය මෙයට උපකාරී විය. ස්ථාවර සහ ජංගම දුරකථන ග්‍රාහක ජාලය, 2002 දී වාර්තා වූ සියයට 21 ට සාපේක්ෂව 2003 දී සියයට 29 කින් වර්ධනය විය. 2003 දී සියයට 50 කින් වර්ධනය වූ ජංගම දුරකථන වෙළෙඳපොළෙහි නියුණු ප්‍රසාරණය මෙමගින් පිළිබිඹු කරයි. වෙළෙඳපොළ නිදහස්කරනය, පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය සහ තරඟකාරීත්වය වැඩිවීම මෙම නියුණු වර්ධනයට හේතු වූ ප්‍රධාන සාධකයන් විය. 2003 දී ස්ථාවර දුරකථන සඳහා වූ ග්‍රාහක ජාලය 939,013 දක්වා සියයට 7 කින් වර්ධනය විය.

2003 දී ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසන් සභාව (ශ්‍රී ලං.වි.සං.නි.කො.) ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණ තුනක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. එනම්, බාහිර පිවිසුම් තරඟකාරීත්වය සඳහා විවෘත කිරීම, ඉලක්කම් 10 ක් සහිත දුරකථන අංක ක්‍රමය හඳුන්වා දීම සහ ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් (ශ්‍රී ලං.ටෙ.) හි පස්වන සහ අවසාන ගාස්තු තුලනය අවසන් කිරීමයි. බාහිර පිවිසුම් කටයුතු විවෘත කිරීමත් සමගම ශ්‍රී ලං.ටෙ. සමාගමට ඒ සඳහා පැවැති ඒකාධිකාරීය අවසන් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2003 අවසානය වන විට බාහිර පිවිසුම් සඳහා පෞද්ගලික අංශයට බලපත්‍ර 32 ක් නිකුත් කරන ලද අතර, 2003 මාර්තු මස සිට ජාත්‍යන්තර ඍජු දුරකථන ගාස්තු සියයට 50 කින් පමණ අඩු විය. ජාත්‍යන්තර ඍජු දුරකථන ඇමතුම් සංඛ්‍යාවද සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වූ අතර, ශ්‍රී ලං.ටෙ. හි පමණක් ජාත්‍යන්තර ඍජු දුරකථන පහසුකම් සහිත දුරකථන ග්‍රාහක සංඛ්‍යාව සියයට 25 කින් වර්ධනය විය. 1997 අගෝස්තු මස ශ්‍රී ලංකා රජය සහ ජපානයේ නිපොන් ටෙලිග්‍රෆ් සහ ටෙලිෆෝන් සමාගම (NTT) විසින් අත්පත් කරන ලද කොටස්කරුවන්ගේ ගිවිසුමට අනුව සිදු කරන ලද අවසන් ගාස්තු තුලනය නිසා ජාත්‍යන්තර දුරකථන ඇමතුම්වලින් දේශීය දුරකථන ඇමතුම් සඳහා වූ හරස් සහනාධාරය බොහෝදුරට ඉවත් විය. ඒ සමගම පළමු ඒකක 200 නොමිලේ සපයමින් ගෘහස්ථ දුරකථන සඳහා වූ මාසික කුලිය රු. 240 සිට රු. 594 දක්වා වැඩි කරන ලදී. අන්තර්ජාල සහ විද්‍යුත්

තැපැල භාවිතා කරන්නන් හට වාසිදායක වන පරිදි පිරිමැසුම් කාලයද පැයකින් දිසී කරනු ලැබේ.

ඉලක්කම් 10 අංක ක්‍රමය හඳුන්වා දීම නිසා විදුලි සංදේශ සේවා සඳහා වර්ධනය වන ඉල්ලුම ප්‍රාදේශීය සහ අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතීන්ට අනුව සැපයීමට හැකි වනු ඇත. දිගු කලක සිට සැලසුම් කළ පරිදි, ජංගම දුරකථන සඳහා ඇමතුම් ලබා දෙන්නා විසින් ගාස්තු ගෙවීමේ ක්‍රමය 2004 සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාපොරොත්තු විය. මෙම ගාස්තු ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කළහොත් ජංගම දුරකථන සඳහා ලැබෙන ඇමතුම් සියල්ල ගාස්තුවලින් නිදහස් වන නමුත්, ඒ සඳහා ඇමතුම් ලබා දෙන්නාට වැඩි ගාස්තුවක් දරිය යුතු වේ. ජාතික විදුලි සංදේශ ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම තාවකාලිකව නවතා ඇති බැවින්, නියාමන කටයුතුවලදී අවිනිශ්චිතතාව තවදුරටත් වර්ධනය විය. ස්ථාවර සහ ජංගම දුරකථන සඳහා නව බලපත්‍ර අයදුම් කිරීමේ සහ ඒවා ප්‍රදානය කිරීමේ පැහැදිලි ක්‍රියා මාර්ගයන්හි අඩුපාඩු සහ ප්‍රමාණවත් නොවූ නියාමන ශක්තිය මගින් මෙම අවිනිශ්චිතතාවය ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ.

1981 දී ආරම්භ වූ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාදාමය නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ විදුලි සංදේශ අංශය, 1990 දශකයේ අග භාගය වන විට දකුණු ආසියාවේ වඩාත් නිදහස් විදුලි සංදේශ වෙළෙඳපොළ බවට පත් කරනු ලැබීණි. මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ තොරතුරු තාක්ෂණ අංශයෙහි සීග්‍ර වර්ධනයට ඉවහල් විය.

කෙසේ නමුත්, සංඛ්‍යාත පරාස බණ්ඩර ප්‍රසාරණය ප්‍රමාණවත් නොවීම, බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සීමා කිරීම, පවත්නා නියාමන අවදානම ආදිය කලාපයේ අනෙකුත් රටවල් සමඟ තරඟ කිරීම සඳහා මෙම අංශයෙහි තවදුරටත් සිදු කළයුතු ප්‍රසාරණය වළකාලනු ලබයි. තොරතුරු තාක්ෂණය හා සම්බන්ධ ආයෝජන ආකර්ශනය කර ගනිමින් තරඟකාරීත්වය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් සැපයීම සඳහා උපකාරී වන ප්‍රතිපත්ති මාලාවකට සමගාමීව, ජාත්‍යන්තර දුරකථන සේවා විවෘත කිරීම, ඇමතුම් ලබා ගන්නා විසින් පමණක් ගාස්තු ගෙවීමේ ක්‍රමය (CPP) හඳුන්වා දීම, සංඛ්‍යාත පරාසය ප්‍රසාරණය ආදිය කඩිනමින් කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවට පසුව මෙම අංශයෙහි නිදහස්කරණය ආරම්භ කළ අසල්වැසි රටවල්, විශේෂයෙන් ඉන්දියාව, මෙම ක්‍රියාවලිය වේගවත් කර ඇත. ඉන්දියාවට දැනටමත් තොරතුරු තාක්ෂණය පිළිබඳ අනුපූරක දැනුමක් සහ මානව ප්‍රාග්ධනයක් හිමි බැවින් මෙය ඉන්දියාවට විශාල වාසියක් අත්කර දෙනු ලබයි.

දුරකථන ව්‍යාප්තියේ අසමානතාවය අඩු කරමින්, ස්ථාවර දුරකථන සඳහා වූ ඉල්ලුම කොළඹ නාගරික සීමාවෙන් පිටත ප්‍රදේශවල වඩා වැඩි වේගයකින් වර්ධනය විය. කොළඹ නාගරික සීමාව තුළ ස්ථාවර දුරකථන (රැහැන් සහිත) ප්‍රමාණය සියයට 6 කින් වර්ධනය වූ අතර, අනෙකුත් ප්‍රදේශයන්හි එය සියයට 7 ක් විය. ස්ථාවර දුරකථන සඳහා වූ

5.5 සංඛ්‍යා ගටහන
තැපැල් හා විදුලි සංදේශ සේවා

ශීර්ෂය	2001	2002	2003 (අ)	ප්‍රතිශත වෙනස	
				2002	2003(අ)
1. විදුලි සංදේශ සේවාව					
1.1 ස්ථිර දුරකථන සේවා					
ශ්‍රී ලං. වෙ. දුරකථන සංඛ්‍යාව	708	769	823	9	7
ශ්‍රී ලං. වෙ. සැපයූ නව දුරකථන සංඛ්‍යාව	78	69	63	-11	-9
ශ්‍රී ලං. වෙ. හි පොරොත්තු ලේඛනයේ සිටින සංඛ්‍යාව	258	306	379	19	24
රැහැන් රහිත දුරකථන සංඛ්‍යාව ('000)	121	114	116	-5	1
දුරකථන ඝනත්වය (පුද්ගලයින් 100 කට ඇති දුරකථන සංඛ්‍යාව)	4.4	4.6	4.9	5	7
1.2 අනෙකුත් සේවා ('000)					
ජංගම දුරකථන	668	932	1,393	40	50
පොදු දුරකථන කුටි	7	7	6	-8	-4
රේඩියෝ ජේෂ්න් සේවා	7	6	3	-16	-48
අන්තර්ජාලය සහ ඊමේල්	62	70	86	14	22
2. තැපැල් සේවාව					
තැපැල් බෙදීමේ කොට්ඨාශ ගණන	6,729	6,729	6,729	0	0
තැපැල් කාර්යාල සංඛ්‍යාව	4,556	4,616	4,680	1	2
රාජ්‍ය අංශය	4,042	4,046	4,048	0	0
පෞද්ගලික අංශය	514	570	632	11	11
තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවාව ලබන ප්‍රදේශය (වකිම්)	14.4	14.2	14.0	-1	-1
තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවාව ලබන ජන සංඛ්‍යාව	4,103	4,102	4,100	0	0
එක් පදිංචිකරුවෙකුට ලැබුණු ලිපි සංඛ්‍යාව	26	25	24	-4	-4

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: සීමාසහිත ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් සමාගම
ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසම
තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව

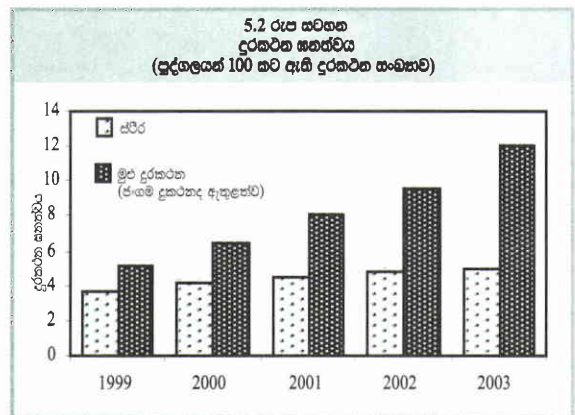
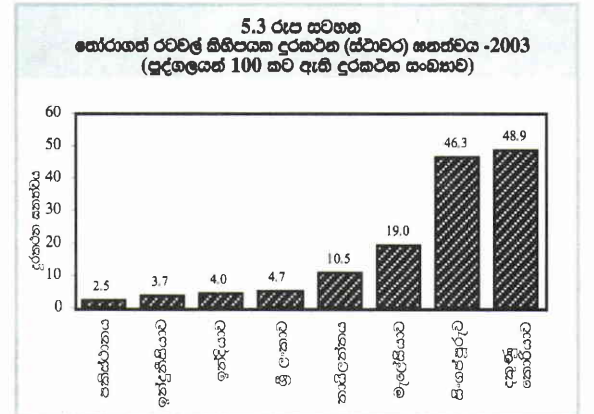
ජාතික දුරකථන ඝනත්වය (පුද්ගලයන් 100 කට ඇති දුරකථන සංඛ්‍යාව) 2002 දී 4.6 සිට 2003 දී 4.9 දක්වා වර්ධනය විය. ජංගම දුරකථන ජාලය, 2002 දී වූ සියයට 40 වර්ධනයට අනතුරුව, 2003 දී සියයට 50 කින් ප්‍රසාරණය විය. සෙලියුලර් දුරකථන තාක්ෂණයේ දියුණුව, ඉහළ තරඟකාරීත්වය, මූලික වියදම් අඩුවීම, කඩිනමින් දුරකථන සම්බන්ධතා සැපයීම සහ සේවා ආවරණ ප්‍රදේශ ව්‍යාප්ත වීම ආදිය මෙම අංශයේ සැලකිය යුතු වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජංගම දුරකථනද ඇතුළත්ව දුරකථන ඝනත්වය 2002 දී 9.5 සිට 2003 දී 12.1 දක්වා වර්ධනය විය. ස්ථීර දුරකථන 100 ක් සඳහා ඇති ජංගම දුරකථන සංඛ්‍යාව 2002 දී 105 සිට 2003 දී 148 දක්වා වැඩි විය. අන්තර්ජාල සහ විද්‍යුත් තැපෑල සේවාවන්ද ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය විය. සැපයුම්කරුවන් 27 දෙනෙකු විසින් සපයනු ලැබූ අන්තර්ජාල සහ විද්‍යුත් තැපෑල සඳහා වූ ග්‍රාහක ජාලය 2003 දී සියයට 22 කින් වර්ධනය විය.

2003 දී ජංගම දුරකථන සැපයුම්කරුවන් විසින් දුරකථන සේවා වෙළෙඳපොළෙහි සියයට 60 ක ප්‍රමාණයක් හිමිකර ගනිමින් ඒ සඳහා වැඩි බලපෑමක් ඇති කර ඇත. ඉතිරිය ස්ථාවර දුරකථන සේවා සැපයුම්කරුවන් තිදෙනෙකු විසින් සපයනු ලබයි. ස්ථාවර දුරකථන සේවාවන්හි වැඩි ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකාවේ විසින් සපයනු ලැබූ අතර ඉතිරිය රැහැන් රහිත දුරකථන සේවා සැපයුම්කරුවන් දෙදෙනෙකු විසින් සපයනු ලැබේ. සැපයුම්කරුවන් හතර දෙනෙකු විසින් ජංගම දුරකථන සේවා සපයනු ලබයි. ජංගම දුරකථන සේවා සැපයුම්කරුවකු වන මොබිටෙල් සමාගමෙහි අයිතිය, විශාලතම ස්ථාවර දුරකථන සැපයුම්කරු වන ශ්‍රී ලංකාවේ විසින් අත්පත් කරගනු ලැබේ.

දුරකථන පහසුකම්වල භූගෝලීය විසිරීම අනුව බලන විට වැඩි ප්‍රමාණයක් කොළඹ ප්‍රදේශය තුළ සපයා ඇති බව පෙනේ. 2003 අවසානය වන විට මුළු ස්ථාවර දුරකථන ප්‍රමාණයෙන් සියයට 45 ක් කොළඹ නාගරික සීමාව තුළ විය. විශේෂයෙන් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි විදුලි සංදේශ සංවර්ධනය ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත වර්ණාවලිය මත වැඩි වශයෙන් යැපීමට සිදු වේ. රැහැන් රහිත දුරකථන සහ ජංගම දුරකථන

ක්‍රියාකරුවන්, ගුවන් විදුලි ප්‍රචාරකයින්, සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරී, යුධ හමුදාව, පොලිසිය ඇතුළු ආරක්‍ෂක සේවාවන්, රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තු සහ සමහර පෞද්ගලික ආයතනයන්හි සේවා වර්ධනය කිරීම සඳහා ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත වර්ණාවලිය අවශ්‍ය වේ. රැහැන් රහිත ජංගම සේවාවන්හි නව පරම්පරාව වන විශ්ව ජංගම දුරකථන සේවා හෙවත් තුන්වන පරම්පරාවටද වර්ණාවලියෙහි නව කොටසක් අවශ්‍ය වේ. මෙම තරඟකාරී ඉල්ලුම්කරුවන් අතර සීමිත සම්පතක් වන වර්ණාවලිය භාවිතය කළමනාකරණය කිරීම ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසමෙහි ප්‍රධාන වගකීමකි.

ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ සඳහා විදුලි සංදේශ පහසුකම් සැපයීම කඩිනම් කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසම විසින් 1999 දී සහනාධාර යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීණි. මේ යටතේ, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි පොදු දුරකථන කුටි ස්ථාපිත කරන දුරකථන සැපයුම්කරුවන්ට සහනාධාර දෙනු ලැබීය. ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසම එක් පොදු දුරකථන කුටියක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා වූ සහනාධාරය ක්‍රමයෙන් රුපියල් 50,000 සිට රුපියල් 75,000 දක්වා වැඩි කරනු ලැබීය. තවදුරටත්, මෙම සහනාධාර ලැබීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන උපරිම දුරකථන කුටි ප්‍රමාණය එක් සැපයුම්කරුවෙකු සඳහා එක් දිස්ත්‍රික්කයකට ආරම්භයේදී වූ දුරකථන කුටි 25 සිට 175 දක්වා වැඩි කරනු ලැබීණි.

උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශයන්හි දුරකථන පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති කිහිපයක්ම ක්‍රියාත්මක කෙරුණි. ශ්‍රී ලංකාව සහ ඉන්දියාව අතර විදුලි සංදේශ සම්බන්ධතාවය ස්ථාපිත කිරීම සඳහා වූ ව්‍යාපෘතිය 2003 දී නිම කෙරුණි. ඉන්දියාවේ රාමේෂ්වරන් හා ශ්‍රී ලංකාවේ තලෙයි මන්නාරම අතර ක්‍ෂුද්‍ර තරංග සම්බන්ධතාවයකින් මෙම රටවල් දෙක සම්බන්ධ කරනු ලැබීණි. 2003 දී විදුලි සංදේශ සැපයුම්කරුවන් සිය පාරිභෝගිකයින් සඳහා නව තාක්ෂණය සහ විවිධ සේවාවන් හඳුන්වා දෙනු ලැබීණි.

විශේෂයෙන්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි පවතින දිගු පොරොත්තු ලේඛනය, ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ හා සම්බන්ධ කටයුතු සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පවතින ප්‍රධාන අභියෝගයක් වේ. මෙම ප්‍රදේශයන්හි පවතින ප්‍රමාණවත්

නොවූ තරඟකාරීත්වය සහ සීමිත ධාරිතාවය මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වේ. මෙය පුද්ගලයින් 100 කට දුරකථන 4.9 ක් වැනි පහළ දුරකථන ඝනත්වයකට හේතු වී ඇත. කලාපයේ බොහෝ රටවල් සමග සසඳන විට ශ්‍රී ලංකාවේ දුරකථන ඝනත්වය අඩු මට්ටමක පවතී (කොරියාව-48.9, මැලේසියාව-19.0, මාලදිවයින-10.2, සිංගප්පූරුව-46.3, තායිලන්තය-10.5). අවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් ප්‍රමාණවත් ලෙස පවතී නම් උසස් මට්ටමේ දැනුමක් ලබා දුන් විට දුරකථන ඇමතුම් මධ්‍යස්ථාන, දුරස්ථ දත්ත සැකසීම සහ අන්තර්ජාලය පදනම් කරගත් කටයුතු වැනි තොරතුරු පදනම් කරගත් ආර්ථික කටයුතු තවදුරටත් දියුණු කළ හැකි බව පෙන්වා දී ඇත.

ගැපැල් සේවය

තැපැල් සේවාව වැදගත් සමාජීය සහ ආර්ථික කාර්යභාරයක් ඉටු කරන බැවින්, විශ්වසනීය සහ කඩිනම් තැපැල් සේවාවක් තව්න යටිතල පහසුකම් පද්ධතියක අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වේ. විවිධ සේවා ජනතාවට සපයමින් වඩා හොඳ සේවාවක් මහජනතාවට සැපයීමේ හැකියාව ඇති තැපැල් සේවය ශ්‍රී ලංකාවේ සේවා සපයන ආයතන අතර විශාලතම ශාඛා ජාලයකින් සමන්විත එකකි. ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වන තොරතුරු තාක්ෂණ අංශයෙහි වඩා හොඳ සේවාවක් සැපයීම සඳහා මෙම තැපැල් කාර්යාල ජාලය භාවිත කළ හැකිය. තැපැල් සේවාව මගින් විද්‍යුත් මුදල් පැවරුම්, රක්ෂණ, විශ්‍රාම වැටුප් සම්බන්ධ සේවාවන්, උපයෝගී සේවාවල බිල්පත් ගෙවීම සහ විද්‍යුත් රාජ්‍ය සේවා වැනි නව සේවාවන්, විශේෂයෙන්ම මෙවැනි සේවාවන් නොමැති ප්‍රදේශවල සැපයිය හැකිය. මෙවැනි සේවාවන් සංවර්ධනය සඳහා පවතින ප්‍රධාන බාධකයක් වන්නේ, පිරිවැය ආවරණය වන ආකාරයට මෙම සේවාවන් සැපයීම සඳහා පවත්නා ආයතනික ව්‍යුහය ඉඩකඩ නොසැලසීමයි. මේ නිසා, තැපැල් සේවාව සඳහා පුළුල් පදනමක් සහිත ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ සහ සේවා නවීකරණයන් හඳුන්වා දීම අත්‍යවශ්‍ය ය. තැපැල් ප්‍රතිසංස්කරණ කෙටුම්පතෙහි මෙවැනි නවීකරණයන් සඳහා අවශ්‍ය නීතිමය තත්ත්වයන් සහ මූලික සැකැස්ම ඉදිරිපත් කර ඇත. කෙසේ නමුත් එය මෙතෙක් ක්‍රියාත්මක කර නොමැත.

තැපැල් කාර්යාල ජාලය 2002 දී තැපැල් කාර්යාල 4,616 සිට 2003 දී 4,680 දක්වා සුළු වශයෙන් ප්‍රසාරණය විය. විශේෂයෙන් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි පුළුල් තැපැල් සේවාවක් සැපයීමේ අරමුණින් 2002 දී "සංකීර්ණ පියස්" හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. මෙම සංකීර්ණ පියස් සාමාන්‍ය තැපැල් කාර්යාල සේවාවන් මෙන්ම, ලිපි ද්‍රව්‍ය, විද්‍යුත් තැපැල් සහ අන්තර් ජාල සේවා, ෆැක්ස් සහ ජායා පිටපත් සේවා වැනි සේවාවන්ද සපයනු ලබයි. 2003 අවසානය වන විට මෙවැනි සංකීර්ණ පියස් 100 ක් පිහිටුවා තිබිණි. තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවා සපයන ප්‍රදේශය 2002 දී වර්ග කිලෝමීටර් 14.2 සිට වර්ග කිලෝ මීටර් 14 දක්වා සුළු වශයෙන් වැඩි දියුණු වූ අතර තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවාවන් සපයන ජන සංඛ්‍යාවද 2002 දී 4,102 සිට 2003 දී 4,100 දක්වා සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය.

විද්‍යුත් සංකීර්ණ පියස් සේවාවන්හි ප්‍රසාරණයත් සමඟම 2003 දී බෙදහරින ලද දේශීය සහ විදේශීය තැපැල් අයිතම සංඛ්‍යාව සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව එක් පුද්ගලයෙක් වෙනුවෙන් හසුරුවන ලද සාමාන්‍ය ලිපි සංඛ්‍යාවද 2002 දී 25 සිට 2003 දී 24 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි.

මෙවැනි වර්ධනයක් නිබ්බන්දනය, තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව මෙම වසරේදී ද අලාභ ලැබීය. තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ මුළු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,326 දක්වා සියයට 9 කින් වැඩි වූ අතර මුළු මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,823 දක්වා සුළු වශයෙන් වැඩි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා වෙන්කර ඇති රුපියල් දශ ලක්ෂ 574 ක ප්‍රාග්ධන පිරිවැයට අමතරව, අයවැය මත වැඩිමනක් පීඩනයක් ඇති කරමින් එහි මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් දශ ලක්ෂ 497 ක් විය.

5.5 බල ශක්තිය

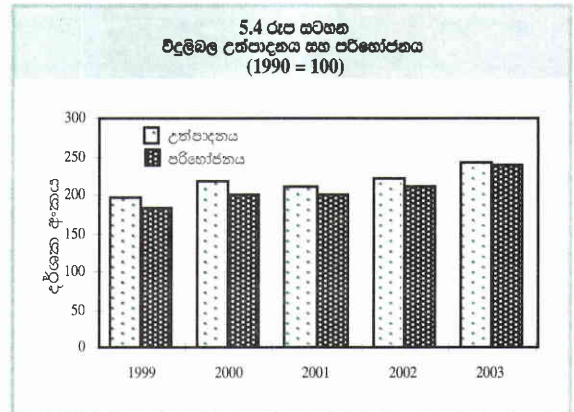
විදුලිබලය

ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ (ලං.වි.ම) ප්‍රධාන කාර්යයන් වෙන් කරමින් ආරම්භකර ඇති විදුලිබල අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ 2003 වර්ෂයේදී සෙමින් වුවද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. කෙසේ වෙතත්, තාප විදුලිබලය ඇතුළුව විකල්ප බලශක්ති මූලාශ්‍ර නොමැති තත්ත්වයක් යටතේ 2003 වර්ෂයේ අවසාන භාගයේදී, ජල විදුලි බලය උත්පාදනය කෙරෙන ජලාශවල ජල මට්ටම පහත වැටීම නිසා ලං.වි.ම. දැඩි ධාරිතා හිඟයකට මුහුණ පෑවේය. මෙය 2003 වර්ෂයේ ප්‍රථම භාගයේදී විදුලිබල අංශය යථා තත්ත්වයට පත්වීමෙන් පසු සහ 2001 සහ 2002 වර්ෂවල පැවැති දැඩි විදුලිබල හිඟයකට පසු සිදු වූවකි. 2003 වර්ෂයේ ප්‍රථම භාගයේ පැවැති හිඟකර කාලගුණික තත්ත්වය සහ විදුලිබල උත්පාදන ධාරිතාවය වැඩිවීම, වැඩිවන විදුලිබල ඉල්ලුම සපුරාලීමට ප්‍රමාණවත් නොවූනද, තාවකාලිකව විදුලිබල අංශය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට සමත් විය. මැදි සහ දිගු කාලය සඳහා ඇස්තමේන්තුකර ඇති විදුලිබල ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා විදුලිබල සැපයුම ප්‍රසාරණය කිරීමට නිසි පියවර ගෙන නොමැති බැවින් තුදුරු අනාගතයේ පවා තිරසාර ස්ථාවර විදුලිබල සැපයුමක් පිළිබඳ අපේක්ෂා කිරීම දුෂ්කරය.

2002 අංක 28 දරන විදුලිබල අංශය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ පනතට අනුව, ලං.වි.ම.යේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වන විදුලිබලය උත්පාදනය, සම්ප්‍රේෂණය සහ බෙදහැරීමේ කාර්යයන් එකිනෙකින් වෙන් කරමින්, ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත ප්‍රතිසංස්කරණවල මූලික පියවරයන් ගෙන තිබිණි. මේ යටතේ ලං.වි.ම. සමාගම් 7 කට එනම්, විදුලිබලය බෙදහැරීමේ සමාගම් 5 ක්, විදුලිබලය උත්පාදන සමාගමක් සහ විදුලිබල සම්ප්‍රේෂණය සඳහා එක් සමාගමක් ද වශයෙන් වෙන් කිරීමට නියමිතය. මෙම විදුලිබල උත්පාදන සමාගම් වෙනත් පෞද්ගලික අංශයේ විදුලිබල උත්පාදන සමාගම් සමඟ තරඟකාරීව කටයුතු කරනු ඇත. 2002 අංක 38 දරණ

ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගී සේවා කොමිසන් සභා පනත යටතේ පිහිටුවන ලද ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගී සේවා කොමිසම මගින් විදුලිබල අංශයේ නියාමන කටයුතු සිදු කෙරෙනු ඇත.

2003 දී මුළු ස්ථාපිත විදුලිබල ධාරිතාවය මෙහෙවැටී 2,223 දක්වා සියයට 15 කින් වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනයට මෙහෙවැටී 70 කින් යුත් ලං.වි.ම. සතු කුකුළේගහ ජල විදුලිබලාගාරය සහ මෙහෙවැටී 165 කින් යුත් පෞද්ගලික අංශය සතු ඒකාබද්ධ චක්‍රීය විදුලිබලාගාරය ආරම්භ කිරීම දයක විය. මුළු විදුලිබල ධාරිතාවයෙහි පෞද්ගලික අංශයේ දයකත්වය 2002 දී සියයට 24 සිට 2003 දී සියයට 26 දක්වා වැඩි විය. තාපබල ධාරිතාවය පුළුල්වීම නිසා, විදුලිබල පද්ධතියෙහි ජල විදුලිය මත ඇති රැඳීයාව 2002 දී සියයට 61 සිට 2003 දී සියයට 56 දක්වා පහත වැටුණි. ධාරිතාවය ප්‍රසාරණය වුවද, වර්ෂයේ දෙවන භාගයේ පැවැති නියඟය ජල විදුලිබල උත්පාදනයට අහිතකර ලෙස බලපෑ හෙයින්

අඛණ්ඩ විදුලිබල සැපයුම අවදානම්කාරී තත්ත්වයක පැවතිණි. නියඟය හේතුවෙන් ජලාශවල ජල ධාරිතාවය වර්ෂයේ දෙවන භාගය මුළුල්ලේම සියයට 42 කට වඩා පහළ මට්ටමක විය.

5.6 සංඛ්‍යා සටහන
විදුලි බල අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය

ශීර්ෂය	ඒකක	2001	2002	2003(අ)	ප්‍රතිශත වෙනස	
					2002	2003(අ)
ලබාගත හැකි ධාරිතාව	මෙහෙවැටී	1,999	2,230	2,483	12	11
ස්ථාපිත ධාරිතාව	„	1,901	1,930	2,223	2	15
ජල විදුලිබලය	„	1,161	1,171	1,247	1	6
තාපබලය	„	737	756	973	3	29
සුළං	„	3	3	3	0	0
කුලියට ගත් පෞද්ගලික	„	98	300	260	206	-13
ජනනය කළ ඒකක	ගිගවොට් පැය	6,625	6,951	7,612	5	10
ජල විදුලිබලය	„	3,110	2,692	3,310	-13	23
තාප බලය	„	3,066	3,201	3,904	4	22
සුළං	„	3	4	3	33	-15
කුලියට ගත් පෞද්ගලික	„	341	913	394	168	-57
ස්වයං තාපබල උත්පාදනය	„	105	141	-	34	0
මුළු අලෙවිය (ලං.වි.ම)	ගිගවොට් පැය	5,238	5,502	6,208	5	13
ගෘහස්ථ සහ ආගමික	„	1,798	1,821	2,030	1	11
කර්මාන්ත	„	1,719	1,866	2,159	9	16
පොදු සේවා	„	859	921	1,042	7	13
ලං.වි. සමාගම (LECO)	„	802	811	894	1	10
විදි ආලෝක කිරීම	„	60	83	83	38	-
ලං.වි. සමාගමේ විදුලි අලෙවියේ සංයුතිය	ගිගවොට් පැය	743	763	843	3	10
ගෘහස්ථ සහ ආගමික	„	366	370	402	1	9
කර්මාන්ත	„	188	194	214	3	10
පොදු සේවා	„	141	149	168	6	13
විදි ආලෝක කිරීම	„	19	20	22	5	10
වෙනත්	„	29	30	37	3	23
සමස්ථ විදුලිබල පද්ධති පාඩුව	%	21.8	21.5	19.1	-1	-11
පාරිභෝගිකයන් සංඛ්‍යාව (අ)	'000	3,029	3,186	3,381	5	6
ගෘහස්ථ හා ආගමික	„	2,691	2,821	2,993	5	6
කාර්මික	„	32	34	35	4	4
වාණිජ	„	305	330	352	8	6

(අ) තාවකාලික
(ආ) ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගමේ පාරිභෝගිකයින් ද ඇතුළත් ය.

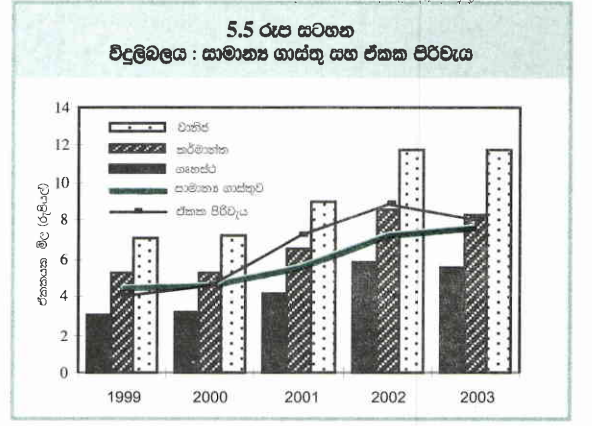
මූලාශ්‍රය: ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය
සීමාසහිත ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම

2003 දී විදුලිබල උත්පාදනය ගිගවොට් පැය 7,612 දක්වා සියයට 10 කින් වැඩි විය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් විදුලිබල සැපයුම යථා තත්ත්වයට පත්වීමත්, 2002 දී විදුලිබල සැපයුම පහත් මට්ටමක පැවතීමත් හේතු විය. මුළු විදුලිබල උත්පාදනයේ ජල විදුලිබලයෙහි දායකත්වය 2002 දී සියයට 39 සිට 2003 දී සියයට 43 දක්වා වැඩි විය. පෞද්ගලික අංශයෙන් මිලට ගත් විදුලිබල ප්‍රමාණය 2002 දී සියයට 35 සිට 2003 දී සියයට 29 දක්වා අඩු විය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ කුලියට ගත් විදුලිබලාගාර භාවිතය අඩුවීම සහ ස්වයං විදුලිබල උත්පාදන ක්‍රම ක්‍රියාත්මක නොකිරීමත්ය. යාපනයේ ස්ථාපිත කොට ඇති මෙගවොට් 30 ක විදුලි බලාගාරය හැරුණුවිට, සියළුම කුලියට ගත් විදුලිබලාගාර 2003 ජූනි මාසයෙන් පසු භාවිතා නොකරන ලදී. මේ සඳහා 2003 දෙවන භාගයේදී නව විදුලිබලාගාර දෙකක විදුලිබලය ජනනය ආරම්භ කිරීම උපකාරී විය.

2003 දී මුළු විදුලිබල පරිභෝජනය ගිගවොට් පැය 6,208 දක්වා සියයට 13 කින් වර්ධනය විය. විදුලිබලය කපා හැරීම හේතුවෙන් පෙර වර්ෂයෙහි විදුලිය පරිභෝජනය වර්ධනය වූයේ සියයට 5 කින් පමණි. ගෘහස්ත, කර්මාන්ත සහ පොදු සේවා අංශයන්හි විදුලිය පරිභෝජනය පිළිවෙළින් සියයට 11, සියයට 16 සහ සියයට 13 කින් ප්‍රසාරණය විය. වාර්ෂික ඒක පුද්ගල විදුලිය පරිභෝජනය ඒකක 322 දක්වා සියයට 11 කින් ඉහළ ගියේය. ගෘහස්ත අංශයෙහි කුටුම්භයක මාසික සාමාන්‍ය විදුලිය පරිභෝජනය ඒකක 68 ක් විය. විදුලිබලය සහිත කුටුම්භ සංඛ්‍යාව, ඇස්තමේන්තු කරන ලද මුළු කුටුම්භ සංඛ්‍යාවෙහි සමානුපාතයක් ලෙස පෙර වර්ෂයේදී සියයට 64 සිට 2003 සියයට 68 දක්වා වැඩි විය. මෙයට ග්‍රාමීය විදුලි යෝජනා ක්‍රම කඩිනම් කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. පද්ධති පාඩුව 2002 දී සියයට 21.5 සිට 2003 දී සියයට 19.1 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු වුවද, එය තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පවතී. මෙය පිළිගත හැකි මට්ටමක් දක්වා අඩු කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුව ඇත.

ලං.වි.ම. යේ දුර්වල මූල්‍ය තත්ත්වය 2003 දී ද අඛණ්ඩව පැවතිණ. එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ විදුලිබල උත්පාදනය සඳහා ඉහළ පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවීම සහ කෙටිකාලීන ණය විශාල ප්‍රමාණයක් පැවතීම නිසා ණය සේවාකරන පිරිවැය ඉහළයාමය. තාවකාලික දත්ත අනුව ලං.වි.ම. 2003 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 940 ක මෙහෙයුම් ලාභයක් වාර්තාකර ඇති අතර 2002 දී ලං.වි.ම. යේ අලාභය රුපියල් බිලියන 7 ක් විය. 2003 අවසානයේ දී ලං.වි.ම. යේ කෙටිකාලීන ණය රුපියල් බිලියන 13 ක් විය. අනෙකුත් රටවල් සමඟ සසඳාලන විට ලංකාවේ වර්තමාන විදුලි ගාස්තු ඉහළ මට්ටමක පවතින බැවින් ලං.වි.ම. යේ අලාභ ලැබීමේ ස්වභාවය ප්‍රධාන වශයෙන්ම තීරණය වී ඇත්තේ විදුලිබල උත්පාදනය සඳහා දැරීමට සිදුවන අධික පිරිවැය මගිනි. විදුලි ඒකකයක් සඳහා ලං.වි.ම. යේ සාමාන්‍ය පිරිවැය 2002 දී රුපියල් 7.78 සිට 2003 දී 7.98 දක්වා වැඩිවිය. 2003 සාමාන්‍ය විදුලිබල ගාස්තුව එක් ඒකකයක් සඳහා රුපියල් 7.68 ක් විය. ශ්‍රී ලංකාවේ

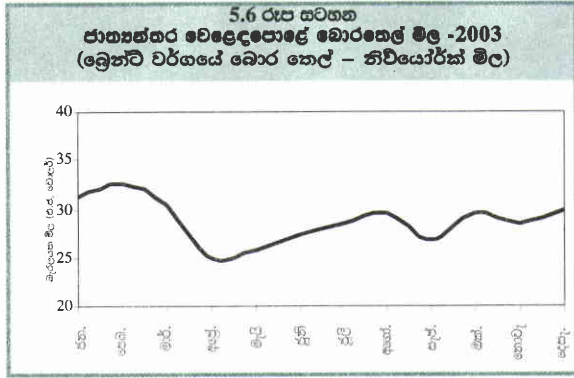
විදුලිබල පද්ධතිය ප්‍රධාන වශයෙන් ජල විදුලිබල උත්පාදනයේ සිට තාපබල උත්පාදන ක්‍රමයක් දක්වා ක්‍රමිකව පරිවර්තනය වෙමින් පවතින නිසා ගල් අඟුරු වැනි අඩු පිරිවැයකින් යුතු බල ශක්ති මූලාශ්‍රයක් කරා පරිවර්තනය වීම, විදුලිබල අංශයේ දිගුකාලීන පැවැත්ම සඳහා සහ අවසන් පාරිභෝගිකයාට සාධාරණ මිලකට විදුලිය සැපයීම සඳහා අත්‍යවශ්‍යය. විදුලිබලය අනෙකුත් කර්මාන්ත සඳහා අත්‍යවශ්‍ය යෙදවුමක් වන බැවින් විදුලිබල උත්පාදනය සඳහා ඉහළ පිරිවැයක් දැරීම අනෙකුත් සියළුම කර්මාන්තවල නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ යාමට හේතුවන අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකාවේ තරඟකාරීත්වය කෙරෙහි විශාල බලපෑමක් ද කරණු ඇත.

බලශක්ති සැපයුම් කමිටුව විසින් මෙවො. 300 ක ගල් අඟුරු බලාගාරයක් ඉදිකිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා හිමිකම තබාගැනීම (BOO) යන පදනම යටතේ ඉදිකිරීම් කටයුතු 2008 වනවිට නිමකිරීම පිණිස ආයෝජකයන්ගේ කැමැත්ත ප්‍රකාශ කරන ලෙස ඉල්ලුම් කර ඇත. එමෙන්ම, ලං.වි.ම. විසින් යෝජිත මෙවො. 150 කින් යුත් ඉහළ කොන්මලේ ජල විදුලි බලාගාරයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු 2004 දී ඇරඹීමට ද අපේක්ෂා කරයි. එයට අමතරව, ලං.වි.ම.ය එහි දිගුකාලීන විදුලි උත්පාදනය ප්‍රසාරණය කිරීමේ සැලැස්ම යටතේ වැඩිවන විදුලි ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා අඩු පිරිවැයකින් යුත් ධාරිතා ප්‍රසාරණ ව්‍යාපෘතීන් ගණනාවක් ද හඳුනාගෙන ඇත. එමෙන්ම, විදුලිබල අංශයේ කාර්යක්ෂමතාවය සහ දිගුකාලීන පැවැත්ම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා යෝජිත ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනම් කිරීම අවශ්‍යය. උණු ධාරිතාවයට හා අධික විදුලිය පිරිවැය සඳහා කල්පවත්නා විසඳුම වනු ඇත්තේ ගල් අඟුරු බලාගාර වැනි මහා පරිමාණ විදුලි උත්පාදන ක්‍රම හඳුන්වාදීමය.

බනිජ තෙල්

ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට (ලං.බ.නී.ස.) ආරම්භයේ සිටම හිමිව තිබූ ඒකාධිකාරය අවසන් කරමින් 2003 දී දේශීය බනිජ තෙල් වෙළෙඳපොළ තරඟකාරීත්වය සඳහා විවෘත කරණු ලැබිණ. දිවයිනෙහි ක්‍රියාත්මකව පැවති

විදේශීය පෞද්ගලික සමාගම් කිහිපයක් ජනපත කරමින් බනිජ තෙල් ආනයනය, පිරිපහදුව, අපනයනය සහ බෙද හැරීම පිළිබඳව ඒකාධිකාරී අයිතිය පවරා දෙමින් 1961 දී ලං.බ.නී.ස. පිහිටුවනු ලැබිණ. 1990 ගණන් ආරම්භයේදී බනිජ තෙල් අංශය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම ආරම්භ කෙරිණි. ඒ අනුව, ලං.බ.නී.ස. වේ පරිපාලිත සමාගම් වන සීමාසහිත කොළඹ ගැස් සමාගම, සීමාසහිත ලංකා උුබිරිකන්ට් සමාගම සහ සීමාසහිත ලංකා මෙරයින් පර්විසස් (පෞද්ගලික) සමාගම දැනටමත් පෞද්ගලිකරණය කර ඇත. 2003 දී ලංකා ඉන්දියන් ඕයිල් කෝපරේෂන් (ල.ඉ.ම.කෝ.) බනිජ තෙල් ආනයනය හා බෙදහැරීම සඳහා දේශීය වෙළෙඳපොළට පිවිසිනි. ලං.ඉ.ම.කෝ. විසින් කලින් ලං.බ.නී.ස.ට අයත්ව තිබූ පිරවුම්හල් 100 ක් මගින් බනිජ තෙල් බෙදහැරීම ආරම්භ කරණ ලදී. එයට අමතරව ලං.බ.නී.ස. ට අයත්ව ඇති පිරවුම්හල් 107 ක් 2004 දී තෙවන පාර්ශ්වයකට අලෙවි කිරීම පිණිස නෝරාගෙන ඇත. 2002 වසර අවසාන වනවිට දිවයිනෙහි පිරවුම්හල් 1,074 ක් තිබූ අතර ඒවායින් 362 ක් ලං.බ.නී.ස. ට අයත් විය. සීමාසහිත ලංකා බනිජතෙල් ගබඩා කිරීමේ සහ පර්යන්ත සමාගම (CPSTL) යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන බනිජතෙල් ගබඩා කිරීමේ හා බෙදහැරීම් සමාගමක් 2003 දී පිහිටුවන ලද අතර එමගින් තෙල් ප්‍රවාහන නල, ගබඩා පහසුකම් සහ වරාය පර්යන්ත වැනි පොදු පරිහරණ පහසුකම් කළමනාකරණය කරණු ලබයි. අනාගතයේදී ඉවත් යානා සඳහා ඉන්ධන සැපයීම ද පෞද්ගලිකරණය කිරීමට අදහස් කර ඇත. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ සහ තරඟකාරීත්වය වැඩි දියුණුවීමත් සමඟ වෙළෙඳපොළ මූලධර්ම මත පදනම්ව පාරිභෝගික යහපත පිණිස බනිජ තෙල් අංශය කාර්යක්ෂම ලෙස ක්‍රියාත්මක වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ලං.බ.නී.ස. සහ ලං.ඉ.ම.කෝ. විසින් පාරිභෝගිකයන්ට වඩා හොඳ සේවාවක් ලබාදීම පිණිස පිරවුම්හල් නවීකරණය දැනටමත් ආරම්භ කර තිබීමෙන් ලිහිල්කරණයේ ප්‍රතිලාභ දැනටමත් දෘෂ්‍යමාන වෙමින් පවතී.

ජාත්‍යන්තර බනිජ තෙල් මිල 2003 ඉහළ මට්ටමක පැවති අතර, එය ඵ්.ජ. ඩොලර් 25 ක් 35 ක් අතර (බ්‍රේන්ට් වර්ගයේ බොරු තෙල් මිල) උච්චාවචනය විය. ලං.බ.නී.ස. මගින් ආනයනය කරන ලද බොරු තෙල් බැරලයක සාමාන්‍ය මිල 2002 දී ඵ්.ජ.ඩොලර් 25 ක සිට ඵ්.ජ.ඩොලර් 29 දක්වා ඉහළ

ගියේය. ජාත්‍යන්තර මිල ඉහළ යාමත් සමඟ ඉරාක යුද්ධය පැවති මාස කිහිපයේදී සහ ජාත්‍යන්තර තෙල් මිල ඉහළ මට්ටමක පැවති වසර අවසාන භාගයේ මාස කීපයක දී හැර බනිජ තෙල් මිල සමීකරණයට අනුව දේශීය බනිජ තෙල් මිල සංශෝධනය කරනු ලැබිණ. 2002 ජනවාරි මාසයේදී හඳුන්වා දුන් මිල සමීකරණය, පිරිවැය සංරචකයන් පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර සහ ලාභ ආන්තිකයන් පිළිබිඹු කරනු පිණිස 2004 ජනවාරි මාසයේදී සංශෝධනය කරනු ලැබිණ.

2003 දී ප්‍රධාන බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සඳහා පැවති ඉල්ලුම සියයට 2 කින් අඩුවිය. පෙට්‍රල් (90 ඕක්ටේන්) ඉල්ලුම පසුගිය වසරේ සියයට 14 කින් ඉහළ ගිය අතර, මේ වසරේ දී එය සියයට 18 කින් ඉහළ ගියේය. පසුගිය වසර වලදී පෙට්‍රල් වාහන ලියාපදිංචිය විශාල වශයෙන් ඉහළ යාමත් පෙට්‍රල් හා ඩීසල් මිල ගණන් අතර පරතරය අඩුවීමත් පෙට්‍රල් පරිභෝජනය මෙසේ විශාල ලෙස ඉහළ යාමට හේතු විය. 2003 වසරේදී මෝටර් රථ සඳහා ඵ්.ජී. ගැස් භාවිතා කිරීම ද සියයට 19 කින් පහත වැටී ඇත. ප්‍රධාන බනිජ තෙල් නිෂ්පාදිත පරිභෝජනයෙන් සියයට 49 ක් පමණ සමන්විත වනුයේ ඩීසල් පරිභෝජනයෙනි. විදුලිබලය සැපයීම ප්‍රසාරණය වීමත් සමඟ නිවෙස් ආලෝක කිරීම පිණිස භූමිතෙල් භාවිතා කිරීම පහත වැටීම හේතුවෙන් භූමිතෙල් පරිභෝජනය සියයට 8 කින් අඩු විය. 2003 වසරේදී ලං.බ.නී.ස. යේ දැවිතෙල් අලෙවිය සියයට 8 කින් පහත වැටිණි. 2003 දී මුළු බනිජ තෙල් අලෙවියෙන් සියයට 93 කට ලං.බ.නී.ස. දායක වූ අතර ඉතිරිය සපයනු ලැබූයේ ලං.ඉ.ම.කෝ. මගිනි. ලං.බ.නී.ස. විසින් බොරු තෙල් මෙට්‍රික් ටොන් 1,995,000 ක් ද පිරිපහදු කළ බනිජ තෙල් මෙට්‍රික් ටොන් 1,168,286 ක් ද ආනයනය කරණු ලැබූ අතර ලං.ඉ.ම.කෝ. පිරිපහදු බනිජ තෙල් මෙට්‍රික් ටොන් 225,904 ක් ආනයනය කළේය. පිරිපහදුවෙහි පැවති පෙට්‍රල් නිෂ්පාදන දේශීය ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වූයෙන් ලං.ඉ.ම.කෝ. විසින් සිය පෙට්‍රල් අවශ්‍යතා ලං.බ.නී.ස. වෙන් මිලදී ගන්නා ලදී. ඒ අතර 2003 දී ඵ්.ජී. ගැස් අලෙවිය සියයට 3 කින් ඉහළ ගිය අතර, 2002 දී එය සියයට 11 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණි. ගෘහස්ථ සහ කර්මාන්ත සඳහා ඵ්.ජී.ගැස් අලෙවිය ඉහළ ගිය අතර, ඔටෝගැස් අංශයේ අලෙවිය පහත වැටුණි. ඵ්.ජී. ගැස් වෙළෙඳපොලෙහි තරඟකාරීත්වය ඉහළ නංවමින් සීමාසහිත මුන්ඩෝ ගැස් ලංකා සමාගම 2003 දී දේශීය වෙළෙඳපොළට ප්‍රවිශ්ඨ විය.

2003 දී ලං.බ.නී.ස. වේ මූල්‍ය තත්ත්වය අපේක්ෂා කළ පරිදි වර්ධනය නොවීය. එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ජාත්‍යන්තර තෙල් මිල ඉහළයාම නිසා සිදු වූ පිරිවැය ඉහළ යාමෙන් කොටසක් පමණක් දේශීය මිල ඉහළ දමීමෙන් අයකරගතහැකි වීමයි. වර්තමානයේ භාවිතා කරනු ලබන මිල සමීකරණය පදනම් කරගත් මිල ප්‍රතිපත්තියට අනුව මාසික මිල ගැලපීම ක්‍රියාවට නගනු ලැබූයේ අවස්ථා 6 කදී පමණි. එහෙත්, අවස්ථා 11 කදීම, විශේෂයෙන් භූමිතෙල් හා ඩීසල් මිල ගැලපීම කළ යුතුව තිබුණි. කෙසේ වුවත්, ලං.බ.නී.ස. 2003 දී රුපියල් බිලියන 111 ක පිරිවැටුමක් මත

5.7 සංඛ්‍යා ආවේණික
බහිෂ් කෙරුණු අංශයේ මූලික ලක්ෂණ

ශීර්ෂය	ඒකක	2001	2002	2003(අ)	ප්‍රතිශත වෙනස	
					2002	2003(අ)
ආනයනය කළ ප්‍රමාණය	මෙ. ටො. '000					
බොරතෙල්	"	1,955	2,280	1,995	17	-13
පිරිපහදු නිෂ්පාදිත	"	1,419	1,344	1,394	-5	4
එල්. පී. ගැස්	"	126	137	141	9	3
ආනයන වටිනාකම (මි. ගැ.)						
බොරතෙල්	රු. දශලක්ෂ	32,004	40,404	41,628	26	3
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	358	422	432	18	2
පිරිපහදු නිෂ්පාදිත	රු. දශලක්ෂ	27,284	27,781	34,609	2	25
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	305	290	359	-5	24
එල්. පී. ගැස්	රු. දශලක්ෂ	4,295	3,773	4,502	-12	19
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	48	39	47	-19	21
බොරතෙල් බැරලයක						
සාමාන්‍ය මිල(මි. ගැ.)	රු./බැරල්	2,207	2,415	2,819	8	18
	එ.ජ.ඩො./බැරල්	24.66	25.13	29.46	2	17
අපනයන ප්‍රමාණය	මෙ. ටො. '000	148	214	110	45	-49
අපනයන වටිනාකම	රු. දශලක්ෂ	3,561	3,981	3,501	12	-12
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	40	42	36	4	-13
දේශීය අලෙවිය	මෙ. ටො. 000	3,305	3,423	3,360	4	-2
පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 90)	"	244	277	328	14	18
පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 95)	"	5	9	13	80	44
සුදු ඩීසල්	"	1,675	1,752	1,652	5	-6
සුපිරි ඩීසල්	"	49	47	42	-4	-11
භූමිතෙල්	"	228	229	210	0	-8
දැව් තෙල්	"	811	780	715	-4	-8
ගුවන්යානා ඉන්ධන	"	138	114	139	-17	22
තැප්තා	"	14	56	102	307	79
එල්. පී. ගැස්	"	141	157	161	11	3
දේශීය මිල(වර්ෂය අවසානයේ දී)	රු./ලීටර					
පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 90)	"	50.00	49.00	53.00	-2	8
පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 95)	"	53.00	52.00	56.00	-2	8
සුදු ඩීසල්	"	26.50	30.00	32.00	13	7
සුපිරි ඩීසල්	"	31.80	35.30	37.30	11	6
භූමිතෙල්	"	17.40	24.00	25.50	38	6
දැව් තෙල්	"					
තත්පර 500	"	17.80	22.90	24.80	29	8
තත්පර 800	"	17.00	21.90	23.70	29	8
තත්පර 1,000	"	16.50	21.20	23.20	28	9
තත්පර 1,500	"	15.80	20.70	22.30	31	8
තත්පර 3,500	"	14.10	18.90	20.70	34	10
එල්. පී. ගැස්	රු./කි.ග්‍රෑම්					
ෂෙල් ගැස්	"	40.72	47.84	45.60	17	-5
ලාස් ගැස්	"	32.72	41.20	47.60	26	16

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව
ලංකා ඉන්දියන් මයිල් කෝපරේෂන්
සීමාසහිත ෂෙල් ගැස් ලංකා සමාගම
සීමාසහිත ලාස් ලංකා ගැස් සමාගම

රුපියල් දශ ලක්ෂ 3 ක පමණ මෙහෙයුම් ලාභයක් ලබා තිබුණි. එසේම, ලං.බ.නී.ස. විසින් 2003 දී එහි කෙටිකාලීන ණය වලින් රුපියල් බිලියන 2 ක් පියවමින් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 16.2 ක් දක්වා අඩු කිරීමට සමත් විය. ලං.බ.නී.ස. සතු වත්කම්වලින් කොටසක් ලං.ඉ.ම.කෝ. වලට විකිණීමෙන් ලද මුදල් වලින් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 22 ක් ද

ලං.බ.නී.ස. ට ලැබුණි. කෙටිකාලීන බැංකු ණය සේවාකරණය සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැය ඉතා අධිකය. එමනිසා, බැංකු තෙල් වෙළෙඳපොළට පිවිසෙන තුන්වන පාර්ශවයට ලං.බ.නී. සංස්ථාවේ වත්කම් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල් ලං.බ.නී. සංස්ථාවේ කෙටි කාලීන ණය පියවීම සඳහා යොදා ගැනීම විවික්ෂණයකට ලක්වනු ඇත.

බනිත තෙල් නිෂ්පාදිත ගබඩා කිරීම පිණිස ක්‍රියාත්මක කළ මුතුරාජවෙල තෙල් ටැංකි ව්‍යාපෘතිය 2003 දී අවසන් කරනු ලැබිණ. මෙම ටැංකි ඩීසල් සහ භූමිතෙල් සඳහා මීටර් 250,000 ක් ගබඩාකර තැබීමේ ධාරිතාවයකින් යුක්තය. එම ව්‍යාපෘතියේ මුළු වියදම රුපියල් බිලියන 7.7 ක් වූ අතර, ඒ සඳහා චීනයේ එක්සිම් බැංකුව විසින් සපයන ලද එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 72 ක ණය මුදල භාවිතා කරන ලදී. 2003 දී බණ්ඩාරණායක ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපළෙහි නව ගුවන් යානා පර්යන්තයක් ද ඉදිකරණු ලැබිණ. දිවයිනෙහි බනිත තෙල් නිධි ගවේෂණ කටයුතු 2003 දී බනිත තෙල් ගවේෂණ වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ සහ සැලසුම් ගැටිටි සර්වේ ව්‍යාපෘතියේ (Satellite Gravity Survey Project) මූලික කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරමින් පැවතිණ. බනිත තෙල් ගවේෂණ කටයුතු රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශ සහභාගිත්වයෙන් සිදු කිරීම සඳහා නීතිමය බලය ලබාගැනීම පිණිස 2003 දී බනිත තෙල් සම්පත් පනත සම්මත කරණ ලදී. පාරිසරික රෙගුලාසි මගින් නිර්දේශ කර ඇති පරිදි ඩීසල්වල අන්තර්ගත ගන්දගම් (Sulphur) ප්‍රමාණය සියයට 1.00 සිට සියයට 0.5 දක්වා පහත දැමීම පිණිස අවශ්‍ය පියවර ගනු ලැබිණ.

5.6 ප්‍රවාහනය

මාර්ග සංවර්ධනය

2003 වසරේ දී දක්ෂණ අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීමේ කටයුතු ආරම්භ කිරීම හැරුණුවිට දිවයිනෙහි මාර්ග පද්ධතිය සංවර්ධනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් දක්නට ලැබුනේ සුළු ප්‍රගතියකි. දිවයිනෙහි මාර්ග ඉදිකිරීමේ සහ නඩත්තු කිරීමේ ප්‍රධාන ලක්ෂණය වී ඇත්තේ එහි වගකීම සම්පූර්ණයෙන්ම රාජ්‍ය අංශය මත පැවරී තිබීම සහ අයවැය ලේඛනයෙන් වෙන් කරනු ලබන මුදල් මත එය රඳා පැවතීමය. දැනට පවතින රාජ්‍ය මූල්‍ය සංරෝධක යටතේ ප්‍රමාණවත් පරිදි මුදල් ප්‍රතිපාදන ලබාදීමට නොහැකි බැවින් සැලසුම් කර ඇති මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් ගණනාවක් අතහැර දමා හෝ ප්‍රමාදකර ඇත. එමගින් අධික ආර්ථික හා සමාජ පිරිවැයක් ද දැරීමට සිදු වී ඇත. එබැවින් ආර්ථික හා සමාජ ප්‍රගතියක් ලබාකර ගැනීම සඳහා මාර්ග පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම පිණිස අරමුදල් සපයාගත හැකි විකල්ප මූලාශ්‍ර සොයා ගැනීම අද අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් වී ඇත. මෙම ගැටළුවට යම් ප්‍රමාණයක විසඳුමක් ලබාගත හැකිවනුයේ ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළින් මූලධන සම්පත් සපයා ගැනීම හෝ පෞද්ගලික අංශයේ සෘජු ආයෝජන වර්ධනය කර ගැනීම මගිනි.

මහා මාර්ග නඩත්තු කිරීම පිණිස අරමුදල් සපයා ගැනීමේ විකල්ප මාර්ගයක් ලෙස විශේෂ බද්දක් පැනවීම මගින් මාර්ග අරමුදලක් පිහිටුවීමට 2003 රජයේ අයවැය මගින් යෝජනා කර තිබිණ. මෙම අරමුදල් කලමනාකරණය කිරීම රාජ්‍ය අංශයේ සහ පෞද්ගලික අංශයේ නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත මණ්ඩලයක් විසින් ඉටු කරනු ඇත. මෙම අරමුදල සඳහා මුදල් ලබා ගැනීම පිණිස 2003 වසරේ අගෝස්තු මස සිට

ක්‍රියාත්මක වන පරිදි පෙට්‍රල් ලීටරයකට රු. 1.00 බැගින්ද ඩීසල් ලීටරයකට ශත 50 බැගින්ද වූ බද්දක් පනවනු ලැබිණ. මෙම අරමුදල සඳහා 2003 වසර වෙනුවෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 900 ක් මහා භාණ්ඩාගාරය වෙත ලැබී තිබුණි. අයවැය යෝජනාවේ සඳහන් මහා මාර්ග අරමුදල හෝ මහා මාර්ග පිළිබඳ මණ්ඩලය මේ දක්වාත් පිහිටුවා නැති අතර එම අරමුණ ඉටුකර ගැනීම පිණිස එය නියමිත පරිදි පිහිටුවිය යුතුය. විදේශ අරමුදල් යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත ව තිබූ සමහර ව්‍යාපෘතියද, ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ සහ නීතිමය ගැටළු හේතුවෙන් පමාවිය.

ජාතික මහා මාර්ග පද්ධතිය නඩත්තු කිරීම හා සංවර්ධනය කිරීම පිළිබඳ වගකීම පැවරී ඇති ප්‍රධාන රාජ්‍ය ආයතනය වන මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය (මා.සං.අ.) මගින් 2003 වසරේ දී කිලෝ මීටර් 11,650 කින් සමන්විත "ඒ" ශ්‍රේණියේ ප්‍රධාන මහා මාර්ග හා "බී" ශ්‍රේණියේ මාර්ග ද, පාලම් 3,902 ක් ද නඩත්තු කරනු ලැබිණ. 2003 වසරේදී මා.සං.අ. මගින් මාර්ග සංවර්ධනය සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 11,811 ක් වැය කළ අතර එය පසුගිය වසරේ වැය කළ මුදල සමඟ සසඳන විට සියයට 20 ක වර්ධනයකි. මේ හැරුණුවිට "සී" සහ "ඩී" ශ්‍රේණිවල මාර්ග නඩත්තු කිරීම සඳහා 2003 වසරේදී මධ්‍යම රජය මගින් පලාත් සභාවලට රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,363 ක්ද ලබා දී ඇත.

2003 වර්ෂය තුළදී මා.සං.අ. මගින් විදේශීය මූල්‍ය ආධාර උපයෝගී කර ගනිමින් ප්‍රධාන ගණයේ මාර්ග ව්‍යාපෘති ගණනාවක්ම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඉන් ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතිය වූයේ දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතියයි. එම ව්‍යාපෘතිය කොටස් දෙකකින් යුක්ත වන අතර ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය පිළිබඳ ජපාන බැංකුව (ජා.සං.ජ.බැ.) සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව (ආ.සං.බැ.) එක් එක් කොටස සඳහා අරමුදල් සපයති. ව්‍යාපෘතියේ මුළු පිරිවැය රුපියල් බිලියන 29 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. ආ.සං.බැ. මගින් අරමුදල් සපයනු ලබන කුරුඳුගහහැන්දේ සිට ගොඩගම දක්වා වූ කොටසේ වැඩකටයුතු 2003 වසර මුලදී ආරම්භ කරන ලදී. එම කොටසේ වැඩකටයුතු 2006 වන විට සම්පූර්ණ කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. ජා.සං.ජ.බැ. මගින් අරමුදල් සපයන කොට්ටාව - කුරුඳුගහහැන්දේ කොටසේ ඉදිකිරීම් කටයුතු 2004 වසරේදී ආරම්භ කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

ආ.සං.බැ. සහ ජා.සං.ජ.බැ. මගින් මූල්‍ය ආධාර සපයනු ලබන කිලෝ මීටර් 345 ක මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සහ පාලම් 47 ක් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා වූ මාර්ග පද්ධති වැඩිදියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මා.සං.අ. මගින් මෙම වර්ෂය තුළදී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කර ඇත. මහනුවර - යාපනය මාර්ගය (ඒ 9 මාර්ගය) ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම 2003 වසරේදී ආරම්භ කළ අතර එය 2004 වසරේ දී අවසන් කිරීමට අපේක්ෂිතය. ජපන් ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතා ආයතනය (ජ.ජා.ස.ආ. - JICA) සහ ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා වූ ක්වේට් අරමුදල මගින් මූල්‍ය ආධාර සපයනු ලබන මාර්ග

සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් සහ පාලම් ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතීන් ගණනාවක් ම මෙම වසර තුළදී ක්‍රියාත්මක කෙරෙමින් පැවතින.

දේශීය අරමුදලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,000 ක පිරිවැයක් දරමින් කිලෝ මීටර් 120 ක් දීර්ඝ වූ මාර්ග 20 ක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ විශේෂ ව්‍යාපෘතියක් මා.සං.අ. මගින් මෙම වසර තුළදී ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණ. තවද, එමගින් ග්‍රාමීය ජනතාවගේ යහපත පිණිස ග්‍රාමීය මාර්ග, මෝටර් රථ වාහන ධාවනය කළහැකි තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා වැඩසටහනක්ද ක්‍රියාත්මක කෙරිණ. මෙම වැඩසටහන යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 58 ක වියදමින් දළ වශයෙන් කිලෝ මීටර් 2,470 ක් දීර්ඝ වූ ග්‍රාමීය මාර්ග 72 ක් සම්පූර්ණයෙන් නිමකර ඇත. මාර්ග ඉදිකිරීම හා නඩත්තු කිරීම සඳහා පෞද්ගලික අංශයට සම්බන්ධ වීමට අවස්ථාව ලබාදීමේ අරමුණින් මා.සං.අ. යටතේ පැවති පාලිත සමාගමක් වූ මාර්ග ඉදිකිරීම් හා සංවර්ධන සමාගම වසා දමන ලදී. මෙය මා.සං.අ. වෙනුවෙන් මාර්ග ඉදිකිරීම් හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු පවත්වාගෙන ගිය සමාගමකි. 2003 වසර අවසාන වන විට එහි සේවකයින් 6,000 ක් ගේ පමණ සේවය අවසන් කර වන්දි ලබාදීමට කටයුතු කර ඇත.

කොළඹ නගරය තුළ වාහන තදබදය අවම කිරීම අරමුණු කරමින් කොළඹ කේන්ද්‍ර කරගත් ප්‍රධාන මාර්ග සම්බන්ධ කරමින් අධිවේගී වට මාර්ගයක් යෝජනා කර ඇත. කිලෝ මීටර් 28 ක් දීර්ඝ වූ මෙම මාර්ගය ඉදිකිරීම සඳහා ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය රුපියල් බිලියන 17 ක් වන අතර ජ.ජා.ස.ආ. මගින් ඒ සඳහා ආධාර ලබා දෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. 2003 වසරේදී මාර්ගය ඉදිකිරීමේ විස්තරාත්මක සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා මූලික මැනීම් කටයුතු සිදු කෙරිණ. තවද, රුපියල් බිලියන 29 ක් වැය වෙනු ඇස්තමේන්තු කර ඇති යෝජිත කොළඹ-මහනුවර අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පැවරීම (BOT) ක්‍රමය යටතේ ඉදිකිරීම අපේක්ෂා කරමින් ශ්‍රී ලංකා රජය සහ මැලේසියානු සමාගමක් වන ඉදිකිරීම් කර්මාන්ත සංවර්ධන මණ්ඩලය සමග අවබෝධතා ගිවිසුමකට අත්සන් තබා ඇත. මේ අතර රුපියල් බිලියන 14 ක වියදමකින් නිම කිරීමට ආරම්භයේදී අපේක්ෂා කර පසුව 2000 ඔක්තෝබර් මාසයේදී දේශීය අරමුදල් යොදමින් ආරම්භ කළ කොළඹ-කටුනායක අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීම, අරමුදල් සැපයීමේ දුෂ්කරතාව සහ මාර්ග සැලසුම් පිළිබඳ ගැටළු හේතුවෙන් කල් දමන ලද මෙම ව්‍යාපෘතිය රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වයෙන් නැවත ආරම්භ කිරීමට අපේක්ෂා කෙරෙයි.

බේස්ලයින් මාර්ගය (තෙවන අදියර) මගින් බේස්ලයින් මාර්ගයේ කිරුළපත හන්දියත්, ගාලුපාරේ රත්මලානත් කිලෝ මීටර් 7.5 ක මාර්ගයක් මගින් යා කෙරේ. එය මිරිහාන සිට රත්මලාන දක්වා දිවෙන මාර්ගයේ බේකරිය හන්දිය සිට කිරුළපත හන්දිය දක්වා ඉදි කරනු ලබන සම්පූර්ණයෙන්ම නව මාවතකින් සමන්විත වේ. මා.සං.අ. මගින් මාර්ගය සැලසුම්

සකස්කර ඇති නමුත් මාර්ග ඉදිකිරීම පිණිස පවරාගත යුතු ඉඩම්වල පදිංචිකරුවන්ගේ විරෝධතාවය හේතුවෙන් ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම් කටයුතු නවතා දමා ඇත.

අධිවේගී මාර්ග ඉදිකිරීම්වලට අමතරව 2003 වසර තුළදී මා.සං.අ. මගින් මාර්ග සංවර්ධනය කිරීමේ හා වැඩිදියුණු කිරීමේ තවත් ව්‍යාපෘතීන් රාශියක් ද යෝජනා කර තිබුණි. එයින් බලන්ගොඩ-බෙරගල-බණ්ඩාරවෙල මාර්ගය, හැටන්-නුවරඑළිය මාර්ගය සහ පුත්තලම-අනුරාධපුරය හරහා ක්‍රිකුණාමලය මාර්ගය යනාදියේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. කොළඹ නගරයේ වාහන තදබදය අඩු කිරීම පිණිස මුහුදුබඩ මාර්ගයක් ඉදිකිරීම, ඩුප්ලිකේෂන් මාර්ගය සහ කොළඹ මාර්ග පද්ධති II අදියර වැනි ව්‍යාපෘතීන් ගණනාවක් ද යෝජනාකර තිබුණු නමුත් මූල්‍ය සංරෝධක හේතුවෙන් කල් තැබීමට සිදුව ඇත.

මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහනය

දිවයිනෙහි සමස්ථ මගී ප්‍රවාහනයෙන් සියයට 80 ක් පමණ සමන්විත වනුයේ බස් රථ මගින් කෙරෙන මගී ප්‍රවාහනයයි. බස් රථ මගින් කෙරෙන මගී ප්‍රවාහනයෙන් තුනෙන් දෙකක් පමණම ඉටු කෙරෙනුයේ පෞද්ගලික අංශයේ බස් රථ මගීනි. ඉතිරි කොටස ප්‍රාදේශීය ප්‍රවාහන සමාගම් (ප්‍රා.ප්‍ර.ස.) හෙවත් පොකුරු බස් සමාගම් 11 ද, උතුරු ප්‍රාදේශීය ගමනා ගමන මණ්ඩලය සහ සීමාසහිත වටිනියාව මගී ප්‍රවාහන සේවය මගින් ද පාලනය කරනු ලබන ශ්‍රී ලංකා මධ්‍යම ගමනා ගමන මණ්ඩලය (ශ්‍රී ලං.ම.ග.ම.) අයත් වන රාජ්‍ය අංශයේ බස් සේවාව මගින් මෙහෙයවනු ලබයි.

පසුගිය දශක කිහිපය තුළ දිවයිනෙහි පෞද්ගලික හා රාජ්‍ය අංශයේ මගී ප්‍රවාහන සේවාවන් හි දුර්වලකම් රාශියක් දක්නට ලැබුණි. ඒවා අතරින් ගුණාත්මක අතින් ද සේවාවෙන් ද දුර්වල වීම, ඇතැම් මාර්ගවල විශේෂයෙන් දුර බැහැර පලාත්වල ධාවනය කෙරෙන බස් රථ සංඛ්‍යාව ප්‍රමාණවත් නොවීම, ප්‍රමාණවත් සුදුසුකම් රහිත කාර්ය මණ්ඩල, බස් රථ නැවතුම් පොළවල්, බස් රථ ගාල් වැනි යටිතල පහසුකම්වල හිඟකම, කාලසටහන් නොමැති වීම හා කාල සටහන්වලට අනුව බස් රථ ධාවනය නොකිරීම, පිරිවැය ඉහළ යාම සහ ඉතා අඩු ලාභ ආන්තිකය ආදිය කැපී පෙනෙන දුර්වලතාවන් වේ. ඒ අතර ප්‍රා.ප්‍ර.ස.වල විශේෂයෙන් ලිපිකරු සහ සමාන්තර ශ්‍රේණිවල සේවක අතිරික්තයක් පවතී. කෙසේ නමුත් ධාවන කාර්ය මණ්ඩල හා කාර්මික හා ඉංජිනේරු ශ්‍රේණිවල ශ්‍රමික හිඟයක් ද පවතින අතර ප්‍රාග්ධන හිඟයක්ද පවතී.

බොහෝ ප්‍රා.ප්‍ර.ස. ප්‍රමාණවත් ආදායමක් නොලබන බැවින් දඩ මූල්‍ය දුෂ්කරතාවන්ට මුහුණ පා ඇත. එම සමාගම් සතු බස් රථ අළුත්වැඩියා කිරීම හා නඩත්තු කිරීම වැනි මෙහෙයුම් පිරිවැය පවා පියවා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ආදායමක් උපයාගත නොහැකි වී ඇත. නියමිත අවස්ථාවලදී ප්‍රමාණවත් පරිදි ගැලපීම් නොකළ සහ රජය මගින් පාලනයට ලක් කළ ඉතා අඩු බස් ගාස්තු හේතුකොටගෙන මූල්‍ය තත්ත්වය තවදුරටත් පහත වැටී ඇත. මූල්‍ය දුෂ්කරතාවයන් හේතුවෙන්

5.8 ආබාහු අවශ්‍යතා
ගමනාගමන අංශයේ මූලික ලක්ෂණ

ශීර්ෂය	ඒකක	2001	2002	2003 (අ)	ප්‍රතිශත වෙනස	
					2002	2003 (අ)
1. මෝටර් රථ නව ලියාපදිංචි කිරීම	සංඛ්‍යාව	72,634	113,351	181,502	56.1	60.1
බස් රථ	"	1,310	1,429	1,949	9.1	36.4
පෞද්ගලික මෝටර් රථ	"	8,426	12,003	21,184	42.5	76.5
ක්‍රී රෝද රථ	"	10,274	20,876	36,204	103.2	73.4
ද්විත්ව කාර්ය වාහන	"	5,864	8,591	13,268	46.5	54.4
මෝටර් බයිසිකල්	"	34,119	54,762	86,877	60.5	58.6
භාණ්ඩ ප්‍රවාහන වාහන	"	6,013	7,952	11,014	32.2	38.5
ඉඩම් වාහන	"	6,546	7,728	11,006	18.1	42.4
වෙනත්	"	82	0	0	-	-
2. ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය අධිකාරිය						
ධාවන කිලෝමීටර්	'000	8,860	8,470	8,077	-4.4	-4.6
මගී කිලෝමීටර්	දශලක්ෂ	3,979	4,079	4,258	2.5	4.4
භාණ්ඩ ධාවන කිලෝමීටර්	දශලක්ෂ	109	131	129	20.2	-1.5
මුළු ආදායම	රු. දශලක්ෂ	1,200	1,362	1,321	13.5	-3.0
වර්තන වියදම	රු. දශලක්ෂ	3,020	3,328	3,383	10.2	1.7
මෙහෙයුම් අලාභය	රු. දශලක්ෂ	1,820	1,966	2,063	8.0	4.9
ප්‍රාග්ධන වියදම්	රු. දශලක්ෂ	4,425	1,667	1,437	-62.3	-13.8
3. ප්‍රාදේශීය බස් සමාගම්						
ධාවන කිලෝමීටර්	දශලක්ෂ	420	395	336	-6.0	-14.9
මගී කිලෝමීටර්	දශලක්ෂ	21,204	20,436	17,560	-3.6	-14.1
මුළු ආදායම	රු. දශලක්ෂ	9,113	9,288	8,396	1.9	-9.6
මෙහෙයුම් වියදම්	රු. දශලක්ෂ	11,516	11,485	10,957	-0.3	-4.6
මෙහෙයුම් අලාභය	රු. දශලක්ෂ	2,403	2,197	2,561	-8.6	16.6
4. ශ්‍රී ලංකන් ඉවන් සේවය						
පියාසර කරන ලද පැය ගණන	පැය	47,402	41,935	49,144	-11.5	17.2
මගී කිලෝමීටර් ප්‍රමාණය	දශලක්ෂ	6,556	6,180	6,926	-5.7	12.1
මගීන් පැටවීමේ අනුපාතය	%	67	76	76	13.4	0.0
බර පැටවීමේ අනුපාතය	%	ලැ. නො.	44	52	-	18.2
භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය	මෙ. ටො. '000	50	45	64	-10.0	42.2
සේවා නියුක්තිය	සංඛ්‍යාව	4,086	3,945	4,095	-3.5	3.8

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය අධිකාරිය
ජාතික ප්‍රවාහන කොමිෂම
ශ්‍රී ලංකා සිවිල් ඉවන් සේවා අධිකාරිය
ශ්‍රී ලංකන් ඉවන් සේවය

ආර්ථික වශයෙන් ලාභදායී නොවන මාර්ගවල මෙහෙයුම් පිරිවැය පියවා ගැනීම පිණිස රජයෙන් සහන මුදලක් ලබා ගැනීමට ප්‍රා.ප්‍ර.ස.වලට ඉඩ සලසා ඇත. කෙසේ වෙතත් පෞද්ගලික බස් රථ ධාවකයන් ද අඩු බස් ගාස්තු හේතුවෙන් අවාසිදායක තත්ත්වයකට මුහුණ පා ඇත. මෙම තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගනිමින් සැලැස්මකින් තොරව ගාස්තු සංශෝධනය කිරීම වෙනුවට 2002 වසරේදී නව ගාස්තු ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව බස් ගාස්තු තීරණය කරනු ලබන්නේ පිරිවැය පදනම් කරගත් සමීකරණයක් මගිනි. මගී ප්‍රවාහන කටයුතු පිළිබඳ නියාමන අධිකාරිය වන ජාතික ප්‍රවාහන කොමිෂම (ජා.ප්‍ර.කො.) මගින් සෑම වසරකදී ම පිරිවැය සමීකරණයට අයත් පිරිවැය පිළිබඳව කරනු ලබන සමීක්ෂණයන් උපයෝගී කර ගනිමින් මෙම සමීකරණය හා සම්බන්ධ කටයුතු පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. බස් ගාස්තු

තීරණය කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය අනුව සමීකරණයට අඩංගු සංරචකයන් පිළිබඳව මෙම වසර තුළදී ද සමීක්ෂණය කළ අතර ඒ අනුව 2003 ජූලි මස දී බස් ගාස්තු සියයට 15 කින් ඉහළ දමන ලදී.

ධාවනයට යොදවා ඇති බස් රථ සංඛ්‍යාව, ධාවනය කළ කිලෝ මීටර් ගණන සහ මගී කිලෝ මීටර් ප්‍රමාණය අනුව බලන විට මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන කටයුතුවල සමස්ථ ක්‍රියාකාරීත්වය 2003 වසරේදී පහත වැටීමක් දක්නට ලැබේ. පෞද්ගලික අංශයේ බස් රථ සංඛ්‍යාව ඉහළ ගොස් ඇතත් ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වල බස් රථ සංඛ්‍යාව පහත වැටුණු හෙයින් මුළු බස් රථ සංඛ්‍යාව අඩුවී ඇත. රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික යන අංශ දෙකින්ම දිනකට ධාවනය කරනු ලැබූ බස් රථ සංඛ්‍යාව පහත වැටී ඇත. කෙසේ නමුත්, බස් රථ ධාවනය කිරීම පිළිබඳව සලකා බලන විට සාමාන්‍ය වශයෙන් ප්‍රා.ප්‍ර.ස.වල බස් රථයක් දිනකට

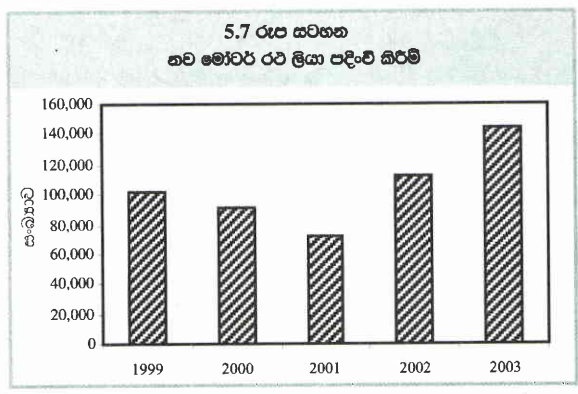
කිලෝ මීටර් 200 ක් පමණ ධාවනය කරන අතර පෞද්ගලික අංශයේ බේරුම් ධාවනය කර ඇත්තේ දිනකට කිලෝ මීටර් 132 ක් පමණය. මෙමගින් පෙන්නුම් කරනුයේ පෞද්ගලික අංශයේ බේරුම්වලට එක් කාර්ය මණ්ඩලයක් පමණක් සිටීම නිසා උණ උපයෝජනයක් පවතින බවයි. ප්‍රා.ප්‍ර.ස.වල බේරුම්පාලන ගමන් ගන්නා මගින් සංඛ්‍යාව 105 ක්වූ අතර පෞද්ගලික අංශයේ බේරුම්පාලන ගමන් ගත් මගින් සංඛ්‍යාව 150 ක්ව පැවතීමෙන් පිළිබිඹු වනුයේ අංශ දෙකෙහි ම බේරුම්, ප්‍රමාණය ඉක්මවා මගින් ප්‍රවාහනය කරන බවයි. වර්ෂය තුළදී ප්‍රා.ප්‍ර.ස. හි බේරුම් ධාවනය කරනු ලැබූ කිලෝ මීටර් ප්‍රමාණය සියයට 15 කින් පහත වැටීමේ සහ පෞද්ගලික අංශයේ බේරුම් ධාවනය කළ කිලෝ මීටර් ප්‍රමාණය සියයට 1 කින් වර්ධනය වීමෙන් ශුද්ධ ප්‍රතිඵලය වූයේ රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික යන අංශ දෙකෙහි ම ධාවන කිලෝ මීටර් ප්‍රමාණය සියයට 5 කින් පහත වැටීමය. එම ප්‍රවණතාවයම පෙන්නුම් කරමින් සමස්ථ මගී කිලෝ මීටර් ප්‍රමාණය සියයට 5 කින් පහත වැටී ඇත.

2003 වසර තුළදී ප්‍රා.ප්‍ර.ස.වල ඒකාබද්ධ මුළු පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,957 දක්වා සියයට 5 කින් පහත වැටී ඇත. එමෙන්ම ආදායම ද රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,396 දක්වා සියයට 10 කින් පහත වැටී ඇත. මෙම ආදායමට භාණ්ඩාගාරයෙන් වියදම් ප්‍රතිපාදනය සඳහා ලැබුණු මුදල් ඇතුළත් නැත. ඒ අනුව ප්‍රා.ප්‍ර.ස. මගින් වර්ෂය තුළදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,561 ක අලාභයක් වාර්තා කර ඇති අතර 2002 වසරේදී ලැබූ අලාභය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,197 කි. වර්ෂය තුළදී ආර්ථික වශයෙන් ලාභදායී නොවන ග්‍රාමීය මාර්ග 2,186 ක බේරුම් ධාවනය වෙනුවෙන් ප්‍රා.ප්‍ර.ස. අතර බෙදා හැරීම සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 255 ක් ශ්‍රී ලං.ග.ම. වෙත ලබා දී ඇත.

ආරක්ෂක තත්ත්වය හේතුකොටගෙන උතුරු ප්‍රදේශයේ (යාපනය අර්ධද්වීපයෙහි) බේරුම් ධාවනය 1990 ජූනි මස සිට 1996 දක්වා අක්‍රියව පැවති අතර එමගින් 1,000 ක පමණ සේවක පිරිසක් ද සේවයේ යෙදවිය නොහැකි විය. ශ්‍රී ලං.ග.ම. ට අයත්ව උතුරු ප්‍රදේශයේ කිඹු බේරුම් සහ ගොඩනැගිලි මුළුමනින්ම පාහේ විනාශ විය. කෙසේ නමුත්, 1996 මැයි මාසයේ දී සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක පරිපාලන කාර්ය මණ්ඩලයක් සහ ධාවන කාර්ය මණ්ඩලයක් සේවයේ යොදා ගනිමින් බේරුම් ධාවනය නැවත ආරම්භ කරන ලදී. වර්තමානයේදී යාපනයේ උතුරු ප්‍රාදේශීය ගමනාගමන මණ්ඩලයට අයත් ජේදුරුතුඩුව, කරෙයිනගර් සහ මන්නාරමෙහි බේරුම් 115 ක් දිනපතා ධාවනය කෙරෙන අතර මසකට කිලෝ මීටර් 32,000 ක් පමණ ධාවනය කරමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 16 ක් පමණ උපයනු ලැබේ. ආරක්ෂක තත්ත්වය හේතුවෙන් කිලිනොච්චි සහ මුලතිව් ඩිපෝ මගින් 1990 සිට බේරුම් ධාවනයක් සිදුවී නැත.

ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වල කාර්යක්ෂමතාව නැවීම සඳහා වූ රජයේ ප්‍රතිපත්තිය වනුයේ රාජ්‍ය-පෞද්ගලික සහභාගිත්වය ස්ථාපිත කිරීමයි. 2002 වසරේදී රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම මගින් ප්‍රා.ප්‍ර.ස. 11 ක කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට

39 ක් මිලදී ගැනීම සඳහා ආයෝජන කැමැත්ත විමසනු ලැබීණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2003 දී ප්‍රා.ප්‍ර.ස. 6 ක කොටස් පැවරීම පිණිස පෞද්ගලික සමාගමක් තෝරා ගැනුණි. කෙසේ වෙතත් අමාත්‍ය මණ්ඩලය මගින් මෙම පැවරීම පිළිබඳ කටයුතු අත්හිටවනු ලැබීණි. රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම මගින් නැවතත් සියළුම ප්‍රා.ප්‍ර.ස.වල කොටස් පැවරීම සඳහා නව ටෙන්ඩර්පත් කැඳවීම ආරම්භ කර ඇත.

මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව (මෝ.ප්‍ර.දෙ.) මගින් 2003 වසරේ දී නව මෝටර් රථ 181,500 ක් ලියාපදිංචි කර ඇති අතර, එමගින් සියයට 60 ක වර්ධනයක් පිළිබිඹු කරයි. 2002 දී මෝටර් රථ ලියාපදිංචි කිරීම වර්ධනය වී ඇත්තේ සියයට 56 කිනි. ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයේ වර්ධනය සහ ආදායම් මට්ටම්වල ඉහළ යාමත්, ආනයන අධිභාරය සියයට 40 ක සිට සියයට 20 දක්වා අඩු කිරීමත් මෙම වර්ෂය තුළදී රථවාහන ලියාපදිංචිය ඉහළ යාමට හේතු වී ඇත. සියළුම වර්ගවල රථවාහන ලියාපදිංචිය ඉහළ ගොස් ඇති අතර ක්‍රි.රෝද රථ සහ මෝටර් සයිකල් ලියාපදිංචි කිරීම් පිළිවෙළින් සියයට 73 කින් හා සියයට 54 කින් ඉහළ ගොස් ඇත.

වර්ෂය තුළදී රථවාහන ලියාපදිංචි කිරීම, අයිතිය පැවරීම සහ රියදුරු බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම පරිගණකගත කිරීම මගින් කාර්යක්ෂම කිරීම පිණිස මෝ.ප්‍ර.දෙ. මගින් පියවර රාශියක් ගෙන ඇත. එයට එක්දින සේවාව ද ඇතුළත්ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෝටර් රථයක් ලියාපදිංචි කිරීම පැය 24 ක් තුළදී සිදුකළ හැකිව ඇත. එමෙන්ම වාහනයක හිමිකම පැවරීම ද එක් දිනක දී සිදුකළ හැකිය. යතුරුපැදි ලියාපදිංචිය වැනි ඇතැම් සේවා ප්‍රාදේශීය මට්ටමට විමධ්‍යගත කර ඇත.

දුම්රිය ප්‍රවාහනය

ශ්‍රී ලංකාවේ දුම්රිය සේවය 1902 සිට 2003 ජූලි මාසය දක්වාම රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවක් වශයෙන් පැවතුණි. එයට පෙර දුම්රිය සේවය පවත්වාගෙන යනු ලැබුවේ 1845 දී ලියාපදිංචි කළ ලංකා දුම්රිය සමාගම මගිනි.² ශ්‍රී ලංකාවේ දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවේ (ශ්‍රී ලං.දු.දෙ.) මූලික පරමාර්ථය වූයේ දිවයින තුළ දුම්රිය සේවා පවත්වා ගනිමින් මගීන් සහ

2. ඉන්ද්‍රානි මුණසිංහ. The Colonial Economy on Track . - 2002 මුද්‍රණය.

භාණ්ඩ කාර්යක්ෂම ලෙස ප්‍රවාහනය කිරීමය. කෙසේ වෙතත්, දිවයිනෙහි සමස්ත මිනිසුන් සහ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා දුම්රිය සේවය මගින් සපයනු ලබන දායකත්වය, විශේෂයෙන් ම මෑත වසරවලදී සැලකිය යුතු මට්ටමක නොපැවතුණි. මිනිසුන් සහ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා දුම්රිය සේවය මගින් ලබා දී ඇති දායකත්වය පිළිවෙළින් සියයට 8 ක් සහ සියයට 5 ක් බැගින් විය. කෙසේ වෙතත්, එමගින් කොළඹ සහ තදසන්න ප්‍රදේශවල මිනිසුන් ප්‍රවාහනයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් සපයා ඇත. දුම්රිය මාර්ග තාවකාලීනව සඳහා ප්‍රමාණවත් ලෙස මුදල් ආයෝජනය නොකිරීම, දුම්රිය යන්ත්‍ර සහ මැදිරි ප්‍රමාණවත් නොවීම, දුර්වල සංඥා ක්‍රම මෙන්ම කළමනාකරණ ගැටළු, සේවක අතිරික්තය, අනාර්ක්ෂිත මිල ප්‍රතිපත්ති ආදිය දිවයිනෙහි දුම්රිය සේවාව පිරිහීමට හේතු වී ඇත.

විවිධ අධ්‍යයනයන් මගින් හඳුනාගෙන තිබූ මෙරට දුම්රිය සේවයේ දිගුකලක් තිස්සේ පවතින මෙහෙයුම් දුර්වලතා දැනට පවත්නා ආයතනික රටාව තුළ ම ප්‍රතිසංස්කරණය කළයුතු බවට නිර්දේශ කර තිබුණත් එහි සාර්ථකත්වයක් දක්නට නොහැකි විය. මෙම තත්ත්වය යටතේ ශ්‍රී ලංදේ.වේ දුර්වලතාවයන් විසඳාගත හැකි වනුයේ දෙපාර්තමේන්තුව අධිකාරියක් බවට පත් කිරීම මගින් බව පිළිගැනුණි. එමගින් තීරණ ගැනීමේ පහසුවක් මෙන්ම වාණිජමය වශයෙන් ලාභ දායක ආයතනයක් ලෙස පවත්වාගෙන යාමට සහ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීමටත් රාජ්‍ය අයවැය කෙරෙහි ඇති කරන පීඩනය අඩු කිරීමටත් හේතුවනු ඇත. ඒ අනුව 1993 දී අංක 60 දරන ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය අධිකාරිය (ශ්‍රී ලංදේ.අ.) පනත සම්මත කරන ලද නමුත් 2003 ජූලි මස 23 දින ප්‍රවාහන, මහා මාර්ග හා සිවිල් ගුවන් සේවා අමාත්‍යවරයා විසින් ගැසට් නිවේදනයක් නිකුත් කරන තෙක් එය ක්‍රියාත්මක නොවීණි. කෙසේ නමුත් අංක 1298/22 දරන ගැසට් නිවේදනයට අනුව පනතේ දෙවන කොටස එනම්, ශ්‍රී ලංදේ.වේ සේවකයන් හා සම්බන්ධ කොටස ක්‍රියාවට නැංවීම කල් තබන ලදී.

දුම්රිය ධාවනය, ආදායම, නව ආයෝජන සහ සේවයේ ගුණාත්මක බව අනුව සලකා බලන විට සැලකිය යුතු වර්ධනයක් දක්නට නොමැති අතර සත්‍යය තත්ත්වය නම් 2003 වසරේ දී එය තවදුරටත් පහත වැටී ඇති බවයි. 2003 වසර අවසාන වන විට ඉල්ලුම සපුරාලීම ඒ සීමා සහිත පවත්වාගෙන යා යුතු දෛනික ධාවන කටයුතු සඳහා දුම්රිය යන්ත්‍ර සහ බලවේග කට්ටල 153 ක් අවශ්‍යව පැවතියත් ශ්‍රී ලංදේ.අ. සතුයුයේ බලවේග කට්ටල 130 ක් පමණි. දනට පවත්නා දුම්රිය යන්ත්‍ර ඉතා පැරණි සහ සේවයෙන් ඉවත් කළයුතු තත්ත්වයක පැවතීමත්, දුම්රිය මාර්ග දිරාපත් ව පැවතීම සහ යල්පිණු සංඥා ක්‍රමත් සතුටුදායක දුම්රිය සේවයක් ලබාදීම කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපා ඇත. 2003 වසරේදී දුම්රිය පිලි පැනීම 255 ක්ද, ක්‍රියා විරහිතවීම් 585 ක්ද සිදුවී ඇති අතර 2002 වසරේදී දුම්රිය පිලි පැනීම සහ ක්‍රියා විරහිත වීම් පිළිවෙළින් 104 ක් සහ 620 ක් විය. කාලසටහන්වලට අනුව දුම්රිය ධාවනය කිරීමද 2003 දී පහත වැටී ඇත.

සම්පත්වල හිඟයක් පවතිද්දී වුවද 2003 වසරේදී දුම්රිය ධාවනය කිලෝ මීටර් දශ ලක්ෂ 8 ක් විය. 2002 වසරේදී ද ඒ හා සමාන ප්‍රමාණයක් ධාවනය කර ඇත. මිනිසුන් මිටර් ප්‍රමාණය දශ ලක්ෂ 4,258 දක්වා සියයට 4 කින් ඉහළ ගිය අතර භාණ්ඩ ප්‍රවාහන කිලෝ මීටර් ප්‍රමාණය දශ ලක්ෂ 129 දක්වා සියයට 2 කින් පහත වැටිණි. මිනිසුන් මිටර් ප්‍රමාණය ඉහළ යාමට වැඩි වශයෙන්ම හේතුවී ඇත්තේ ශ්‍රී ලංදේ.අ. මගින් අය කරන ගාස්තුව සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉතා අඩු මට්ටමක පැවතීමයි. 2004 මාර්තු 1 දින සිට දුම්රිය ගාස්තු ඉහළ දැමුවද, දුම්රිය සේවා සැලකිය යුතු පරිදි වැඩි දියුණු නොකළහොත් මිනිසුන් මිටර් සංඛ්‍යාව පහත වැටෙනු ඇත.

භාණ්ඩ සහ අනෙකුත් මාර්ගවලින් ලත් ආදායම් පහත වැටීම හේතුවෙන් 2003 වසරේ ශ්‍රී ලංදේ.අ.යේ ආදායම සියයට 3 කින් පහත වැටුණි. ඉන්ධන පිරිවැය ඉහළ යාම හේතුවෙන් මෙහෙයුම් පිරිවැය සියයට 2 කින් ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2003 වසරේ ශ්‍රී ලංදේ.අ. යේ මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,063 දක්වා සියයට 5 කින් ඉහළ ගියේය.

2003 වසරේදී ශ්‍රී ලංදේ.අ. දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය වර්ධනය කිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. වර්ෂය තුළදී මුහුදුබඩ දුම්රිය මාර්ගය පානදුර සිට අළුතේගම දක්වා දිවුරුව මාර්ග බවට පත් කිරීමේ ව්‍යාපෘතියෙහි එක් කොටසක් ලෙස වාද්දුව සිට කළුතර උතුර දක්වා කොටස නිම කර ඇති අතර වර්ෂය ආලෝක සංඥා සවි කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ දෙවන අදියරෙහි ගාල්ල දක්වා වූ කොටස සම්පූර්ණ කර ඇත. ගාල්ලේ සිට මාතර දක්වා කොටසේ වර්ෂය ආලෝක සංඥා සවිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙමින් පවතී. දුම්රිය ස්ථාන උසස් මට්ටමකින් පවත්වා ගැනීම සහ තඩත්තු කිරීමේ දී පෞද්ගලික අංශයේ සහය ලබා ගැනීමේ අරමුණින් කොළඹ කොටුව, කොම්පක්ස් විදිය සහ මරදන දුම්රිය ස්ථාන තඩත්තු කිරීම පෞද්ගලික සමාගම්වලට පවරා ඇත. මෙමගින් එම කටයුතු පිළිබඳ රජය මත පැවරී ඇති වගකීම යම් තරමකට ලිහිල් වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංදේ.අ.යේ මුළු සේවක සංඛ්‍යාව 2003 වසර අවසාන වන විට 16,422 ක් විය. එයට අමතරව තාවකාලික පදනමින් බඳවාගත් කම්කරුවන් 1,104 ක් ද විය. ශ්‍රී ලංදේ.අ. යේ මානව සම්පත් සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් යුතුව ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම යාමේ ක්‍රම ඇතුළත් වීම් වැඩ පිළිවෙළටල් හඳුන්වා දී ඇත.

ඉවත් මගි ප්‍රවාහනය

2001 වසරේ සැප්තැම්බර් 11 දින නිව්‍යෝර්ක් හි ලෝක වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානයට එල්ල කෙරුණු ත්‍රස්ත ප්‍රහාරයත්, ලෝක ආර්ථිකයේ පහත වැටීමත් සමග ලෝක ඉවත් ගමන් සේවා කර්මාන්තයේ බිඳ වැටීම 2003 දී යථා තත්ත්වයට පත්වීම ආරම්භ විය. එහෙත් ඉරාක යුද්ධයත් 2003 වසරේදී ඇති වූ සාර්ස් (SARS) වසංගත රෝගයත් මගින් එම වර්ධනයට බාධක එල්ල විය. කෙසේ වුවත් එම කර්මාන්තය 2003 දී යම් ප්‍රමාණයකින් යථා තත්ත්වයට පත්වීමක් පෙන්නුම් කර ඇත. 2001 ජූලි මාසයේදී බණ්ඩාරනායක

ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපලට (බ.ජා.ගු) පහර දීමෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ සිවිල් ගුවන් සේවා අංශය තදබල පසුබෑමකට ලක් වුවත් පසුව සාම සාකච්ඡා සහ සටන් විරාමයන් මගින් ඇති වූ හිතකර වාතාවරණය යටතේ 2003 වසරේ දී යථා තත්ත්වයට පත් විය. සාමය පිළිබඳ අපේක්‍ෂාවන්, ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් මගින් සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම වේගයෙන් ඉහළ යාම එනම්, 500,000 ක ඉලක්කය ඉක්මවා සංචාරකයින් පැමිණීම සිවිල් ගුවන් සේවා අංශය 2003 වසරේ දී වර්ධනය වීමට දයක වූ ප්‍රධාන සාධකය විය.

සිවිල් ගුවන් සේවා අංශය හා සම්බන්ධ නීතිරීති හා රෙගුලාසි ලිහිල් කිරීමේ ලෝක ප්‍රවණතාව අනුගමනය කරමින් ශ්‍රී ලංකාවද 2002 අංක 34 දරන සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරී පනත යටතේ 2002 වසරේ දෙසැම්බර් 27 දින සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය (සී.ගු.සේ.අ.) පිහිටවනු ලැබිණ. 2003 වසර සී.ගු.සේ.අ. සේ පළමුවන වසර වූයෙන් එමගින් ප්‍රධාන වශයෙන් ඉටු කරනු ලැබූයේ එම ආයතනයේ මූලික අවශ්‍යතා අත්පත් කර ගැනීම, කාර්ය මණ්ඩලය සකස් කිරීම, අභ්‍යන්තර කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති සකස් කර ගැනීම, ආදායම් මාර්ග සොයා ගැනීම, ඒ ඒ අංශවල කාර්යභාරයන් හා අනන්‍යතාව හඳුනා ගැනීම වැනි ආයතනික සැකැස්ම පිළියෙළ කර ගැනීමේ කටයුතුය. සී.ගු.සේ.අ. ස්වකීයම වූ ආදායම් මගින් වියදම් පියවා ගන්නා ආයතනයකි. එහි ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගය වී ඇත්තේ ගුවන් ප්‍රවේශපත්‍ර වලින් අයකර ගන්නා අධිභාරයයි. 2003 වසරේදී සී.ගු.සේ.අ.සේ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 128 ක් වූ අතර වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 58 ක් විය. ඒ අනුව සී.ගු.සේ.අ.ය 2003 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 46 ක මෙහෙයුම් ලාභයක් උපයා ඇත. සී.ගු.සේ.අ. සේ මූලික කර්තව්‍ය වනුයේ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුව මගීන්ගේ සුරක්ෂිතතාව සහතික කිරීම වන අතර 2003 වසර අනතුරු ඉතා සුළු ප්‍රමාණයක් සිදු වූ අනතුරුවලින් තොර වසරක් ලෙස සඳහන් වී ඇත. සී.ගු.සේ.අ. මගින් තබන ලද ඉතා වැදගත් ඉදිරි පියවරක් වූයේ රාජ්‍ය - පෞද්ගලික හවුල් සහභාගිත්වය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ ගුවන් සේවා අංශයේ යටිතල පහසුකම් සැපයීම සඳහා, එනම් ගුවන් තොටුපල කළමනාකරණය සහ ගුවන් යානා හැසිරවීමේ පහසුකම් සහ සේවා සැපයීමට පෞද්ගලික අංශය සහභාගි කර ගැනීම සඳහා යොමු වීමයි.

2003 වසරේදී ගුවන් සේවා කටයුතු ඉහළ නංවමින් භාණ්ඩ ප්‍රවාහන ගුවන් සේවා 8 ක්ද ඇතුළුව ජාත්‍යන්තර ගුවන් සේවා 40 ක් ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක විය. 2002 වසරේදී ක්‍රියාත්මක වූයේ භාණ්ඩ ප්‍රවාහන සේවා 5 ක් ඇතුළුව ජාත්‍යන්තර ගුවන් සේවා 27 ක් පමණි. බ.ජා.ගු හරහා ගමන් කළ ගුවන් මගීන් සංඛ්‍යාව 2002 වසරේදී දශ ලක්ෂ 2.9 ක සිට 2003 වසරේදී දශ ලක්ෂ 3.4 දක්වා සියයට 16 කින් ඉහළ ගියේය. සමස්ථ ගුවන් මගීන් සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 58 ක්ම ගමන් කරනු ලැබූයේ ජාතික ගුවන් සේවය මගිනි. නමුත් පසුගිය වසරේ දී ජාතික ගුවන් සේවය මගින් ගමන් කළ මගීන් ප්‍රමාණය සියයට 60 ක් විය. බ.ජා.ගු මගින් මෙහෙයවනු ලැබූ සමස්ථ ගුවන් භාණ්ඩ ප්‍රමාණය මෙලික් ටොන් 124 දක්වා සියයට 5 කින් වර්ධනය

විය. එම භාණ්ඩ ප්‍රමාණයෙන් සියයට 57 ක් මෙහෙයවනු ලැබූයේ ශ්‍රී ලං.ගු.සේ. මගිනි. 2003 දෙසැම්බර් මාසයේදී ශ්‍රී ලං.ගු.සේ. මගින් කොළඹ සිට සංචාරකයින්ගේ ගමනාන්තයන් වන මහනුවර, කොග්ගල, බෙන්තොට, ත්‍රිකුණාමලය, අනුරාධපුරය හා හිඟුරක්කොඩි දක්වා විහිදෙන ගුවන් සේවාවක් (Air taxi service) ආරම්භ කරනු ලැබිණ. මෙම සේවාව දැනටමත් දේශීය මෙන්ම නිවාඩු ගත කිරීමට සහ ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා පැමිණෙන විදේශිකයන් අතර ජනප්‍රියත්වයට පත්ව ඇත. 2003 වසරේ දී දේශීය ගුවන් සේවා තුනක් පවත්වාගෙන යනු ලැබූ අතර ගුවන් මගීන් 86,388 ක් ප්‍රවාහනය කර ඇත. පසුගිය වසරේදී එමගින් ප්‍රවාහනය කරනු ලැබූයේ ගුවන් මගීන් 41,034 ක් පමණි.

2001 ජූලි මස කුස්තවාදි ප්‍රහාරයට පෙර ශ්‍රී ලං.ගු.සේ. සතුව ගුවන් යානා 12 ක් පැවතියත් 2003 දී එය සතුව පැවතියේ ගුවන් යානා 9 කි. 2003 වසරේදී ශ්‍රී ලං.ගු.සේ. පැය 49,144 ක් පියාසර කළ අතර මගී කිලෝ මීටර් දශ ලක්ෂ 6,926 ක් ධාවනය කර තිබුණි. 2002 වසරේ දී ගුවන් පැය 41,935 ක් පියාසර කර තිබූ අතර මගී කිලෝ මීටර් දශ ලක්ෂ 6,180 ක් ධාවනය කර තිබුණි. එමගින් පිළිවෙළින් සියයට 17 ක හා සියයට 12 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. 2003 දී ශ්‍රී ලං.ගු.සේ. හි මූල්‍ය තත්ත්වය 2002 වසර සමග සසඳන විට වර්ධනය වී ඇත. ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 38,841 දක්වා සියයට 24 කින් වර්ධනය වී ඇති අතර මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 38,433 දක්වා සියයට 21 කින් ප්‍රසාරණය වී ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී.ලං.ගු.සේ. බදු ගෙවීමට පෙර රුපියල් දශ ලක්ෂ 408 ක මෙහෙයුම් ලාභයක් පෙන්නුම් කර ඇත. පසුගිය වසරේ ශ්‍රී ලං.ගු.සේ. මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් දශ ලක්ෂ 524 ක් විය.

2003 දී බ.ජා.ගු. මගින් ගුවන් යානා 27,937 ක මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කළ අතර එය පසුගිය වසරට වඩා සියයට 11 ක වර්ධනයකි. බ.ජා.ගු. තුළ ගුවන් යානා හැසිරවීමේ ධාරිතාවයත්, මගීන් පැමිණෙන ප්‍රමාණයත් එම ගුවන් තොටුපලෙහි නවීකරණ කටයුතු අවසන් කිරීමත් සමඟ ඉහළ යනු ඇත. ගුවන් තොටුපල සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ දෙවන අදියර වනුයේ නවීන ගුවන් මගී පහසුකම් සහිතව ගුවන් තොටුපල ධාරිතාව ප්‍රසාරණය කිරීමයි.

මෙම කලාපය තුළ ගුවන් සේවා කර්මාන්තය වේගවත් ලෙස වර්ධනය වෙමින් දඩි තරඟකාරී තත්ත්වයක් ඇති වේ යැයි අපේක්‍ෂා කරන අතර බ.ජා.ගු. තොටුපල සිංගප්පූරුව හා දුබායි අතර පිහිටීම හේතුවෙන් කලාපීය මධ්‍යස්ථානයක් බවට පත්වනු ඇතැයි අදහස් කරයි. එබැවින් අනාගතයේ ඇති වන ඉල්ලුම සපුරාලීම පිණිස ගතයුතු විවිධ ක්‍රියාමාර්ග හඳුනාගෙන ඇත. ඒ අනුව සී.ගු.සේ.අ. මගින් 2005 ජූලි මස සිට සම්පූර්ණයෙන් බලපවත්වන පරිදි විවෘත-අවකාශ ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රවර්ධනය කිරීම ආරම්භ කර ඇත. එමගින් විදේශ ගුවන් සේවාවන්ට වාණිජ පදනමින් කටයුතු කිරීමට ඉඩ සැලසේ. ඊට අමතරව සීමාසහිත ගුවන් තොටුපල හා

ඉවත් සේවා සමාගම (ශ්‍රී ලංකා) මගින් මගීන් පිටත් වීමේ පර්යන්තය සහ ගොඩබැසීමේ පර්යන්තය පුළුල් කිරීමටද, සංක්‍රමණ මගී ආපන ශාලා දියුණු කිරීම, තවදුරටත් කීපයකින් යුත් රථගාලේ ඉදිකිරීම යෝජනා කර ඇත. දිවයිනෙහි අභ්‍යන්තර ආරවුල් සමථයකට පත්වීම සහ දිවයිනෙහි සංචාරක කර්මාන්තයේ වර්ධනය සමග දේශීය ඉවත් ගමන් සැලකිය යුතු පරිදි වර්ධනය වී ඇති අතර ඒ සඳහා දේශීය ඉවත් තොටුපලවල් සංවර්ධනය කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. වර්තමානයේදී විකල්ප ජාත්‍යන්තර ඉවත් තොටුපලක් වැල්ලවායේ ඉදි කිරීමට සලකා බලමින් පවතී.

වරාය සේවා

2002 දී වරාය කටයුතු සාර්ථක ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වීමෙන් අනතුරුව 2003 දී එය තවදුරටත් වර්ධනය විය.

ලෝක වෙළෙඳමෙහි වර්ධනයක් ඇතිවීම, ඉන්දියානු ආර්ථිකය වේගවත් වර්ධනය සහ ආසියානු ආර්ථිකයන් වේගවත් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වීම වරාය සේවාවන්හි වර්ධනයට හේතු විය. එලදයිතාවය වර්ධනය වීම, ධාරිතාව ප්‍රසාරණය වීම සහ එලදයිතාව ප්‍රවර්ධන ක්‍රම ද වරාය කටයුතුවල වර්ධනයට හිතකර බලපෑමක් කර ඇත.

2003 දී කොළඹ වරායේ මෙහෙයවන ලද බහලු ප්‍රමාණය සියයට 11 කින් වර්ධනය විය. එය කොළඹ වරායෙහි මෙහෙයවන ලද වැඩිම බහලු ප්‍රමාණයයි. එම ප්‍රමාණතාවයම පිළිබිඹු කරමින් කොළඹ වරායෙහි ප්‍රති නැව්ගත කිරීම සහ දේශීය බහලු හැසිරවීම පිළිවෙළින් සියයට 12 කින් සහ 8 කින් වර්ධනය වී ඇත. ජය බහලු පර්යන්තයේ සහ සීමාසහිත සවුන් ඒෂියා ගේට්ටේ ටර්මිනල්ස් (සී.ස.ඒ.ගේ.) සමාගමේ

**5.9 සංඛ්‍යා සටහන
වරාය සේවා ක්‍රියාකාරිත්වය**

ශීර්ෂය	2001	2002	2003 (අ)	ප්‍රතිශත වෙනස	
				2002	2003 (අ)
1. පැමිණි නැව් සංඛ්‍යාව	4,014	4,062	4,032	1	-1
කොළඹ	3,570	3,787	3,838	6	1
ගාල්ල	117	76	73	-35	-4
ත්‍රිකුණාමලය	327	199	121	-39	-39
2. මෙහෙයවන ලද භාණ්ඩ ප්‍රමාණය (මෙ. ටො. '000)	27,062	28,363	30,500	5	8
කොළඹ	24,741	26,273	28,198	6	7
ගාල්ල	662	526	482	-21	-8
ත්‍රිකුණාමලය	1,659	1,564	1,820	-9	16
3. බහලු මෙහෙයුම් ප්‍රමාණය (TEU s'000)	1,727	1,765	1,959	2	11
ශ්‍රී ලං.ව.අ.	1,397	1,207	1,335	-14	11
ස.ඒ.ගේ. ට. සමාගම	330	558	624	69	12
4. අන්තර් නැව් බහලු ප්‍රමාණය (TEU s'000)	1,195	1,218	1,370	2	12
ශ්‍රී ලං. ව. අ.	959	848	963	-12	14
ස. ඒ. ගේ. ට සමාගම	236	370	407	57	10
6. ආදායම (රු. දශලක්ෂ) (ආ)	16,389	15,667	16,356	-4	4
කොළඹ	15,625	15,105	15,856	-3	5
ගාල්ල	390	332	314	-15	-5
ත්‍රිකුණාමලය	374	230	186	-39	-19
6. වියදම (රු. දශලක්ෂ) (ආ)(ඇ)	12,193	12,870	12,609	6	-2
කොළඹ	11,577	12,212	11,846	5	-3
ගාල්ල	270	305	345	13	13
ත්‍රිකුණාමලය	346	353	418	2	18
7. මෙහෙයුම් ලාභය - බදු ගෙවීමට පෙර (රු. දශලක්ෂ) (ආ)(ඇ)	4,195	2,797	3,747	-33	34
කොළඹ	4,050	2,892	3,856	-29	33
ගාල්ල	117	27	35	-77	30
ත්‍රිකුණාමලය	28	-122	-144	-536	18
8. සේවක සංඛ්‍යාව (ආ)	18,561	17,910	13,418	-4	-25
කොළඹ	16,744	16,157	12,004	-4	-26
ගාල්ල	737	752	638	2	-15
ත්‍රිකුණාමලය	1,080	1,001	776	-7	-22
9. එලදයිතා දර්ශක (ප්‍රධාන බහලු නෛෂා සඳහා) (ආ)					
පැයකට ග්‍රැන්ට් දොකුර් මෙහෙයුම් වාර ගණන (දළ)	16	24	30	50	25
පැයකට ග්‍රැන්ට් දොකුර් මෙහෙයුම් වාර ගණන (ශුද්ධ)	18	26	32	44	23

(අ) නාවකාරික
(ආ) ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය සඳහා පමණි.
(ඇ) (TEU s' = අඩි 20 ට සමාන බහලු ඒකක)
(ඈ) ස්ථවිජා විශ්‍රාම ක්‍රමයේ වියදම් වලට පෙර

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය

ක්‍රියාකාරිත්වයන්හි වර්ධනය කොළඹ වරායේ බහලු හැසිරවීමේ වර්ධනයට සමාන දයකත්වයක් ලබාදී ඇත. ජය බහලු පර්යන්තයේ බහලු හැසිරවීමේ කාර්යක්ෂමතාවය සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වීමට හේතුවූයේ විවිධ දිරි ගැන්වීම් ක්‍රම සහ අලෙවිකරණ උපාය මාර්ග සහ මානව සම්පත් සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමත්ය. සමස්ත නැව් භාණ්ඩ හැසිරවීමේ වලින් සියයට 75 ක් අයත් වනුයේ බහලු හැසිරවීමට වන අතර, විමසුමට ලක් කෙරෙණ කාලසීමාව තුළදී එය සියයට 8 කින් වර්ධනය වී ඇත.

2003 වසරේදී කොළඹ වරායට පැමිණි නැව් සංඛ්‍යාව 3,838 දක්වා සියයට 1 කින් පමණ ආන්තිකව වර්ධනය වී ඇත. කෙසේ වුවත්, ගාලු වරායට පැමිණි නැව් සංඛ්‍යාව 73 ක් වූ අතර එය පසුගිය වසරට වඩා නැව් 3 ක අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරයි. ත්‍රිකුණාමලය වරායට පැමිණි නැව් සංඛ්‍යාව 121 දක්වා 78 කින් අඩු වූ අතර එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ සටන් විරාමය හේතුවෙන් උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත්වලට ගොඩබිමින් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය වර්ධනය වීමය. ඉහත කරුණු අනුව වරාය තුනටම පැමිණි මුළු නැව් සංඛ්‍යාව 2003 දී 4,062 ක සිට 2003 දී 4,032 දක්වා පහත වැටුණි.

පසුගිය වසර 5 තුළම කොළඹ වරායෙහි ඵලදායීතාව සැලකිය යුතු පරිදි වර්ධනය වී ඇත. ප්‍රධාන නැව් පැමිණෙන ස්ථානයන්හි පැයකදී සිදු කෙරෙන ගැන්වී දෙකකට හැසිරවීම (බහලු මෙහෙයවන ලද සංඛ්‍යාව) ඉද්ධ වශයෙන් 2002 වසරේ දී 26 ක් වූ අතර 2003 දී එය 32 ක් විය. ඒ අතර දළ ගැන්වී දෙකකට ක්‍රියාකාරිත්වය එම කාලච්ඡේදයන්හි දී 24 සිට 30 දක්වා වර්ධනය වී ඇත. බහලු නැව්වලට දියඹෙහි රැඳී සිටීමට සිදුවන සාමාන්‍ය කාලය (පැය ගණන) අනුව මනිනු ලබන තරාග කාර්යක්ෂමතාවය 2002 වසරේදී පැය 1.9 ක සිට 2003 දී පැය 0.9 දක්වා පහත වැටී ඇත. ඒ අතර එම ප්‍රවණතාවයම පිළිබිඹු කරමින් බහලු නැව්වකට වරාය තුළ රැඳී සිටීමට සිදුවන කාලසීමාව 2002 දී පැය 15.8 ක සිට 2003 දී පැය 12.7 දක්වා පහත වැටී ඇත.

කොළඹ වරායෙහි කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ යාමට ප්‍රධාන සාධක වී ඇත්තේ ජය බහලු පර්යන්තයයි. නැව් නියෝජිතයන් විසින් වැඩ වේගවත් කරවීම සඳහා ගෙවන දීමනා ක්‍රමය

අවලංගු කිරීම, බහලු මෙහෙයුම් ඵලදායීතාව පදනම් කර ගනිමින් නිශ්චිත වැඩ ප්‍රමාණයක් සඳහා දිරි දීමනා ගෙවීමේ ක්‍රමය හඳුන්වා දීම, සේවකයන් සඳහා සුභසාධන ක්‍රම හඳුන්වා දීම ආදී ප්‍රතිසංස්කරණ රාශියක් හඳුන්වා දීම මගින් වරාය ක්‍රියාකාරිත්වය වැඩි දියුණු වීමට හේතු වී ඇත. මෙම සංවර්ධනයන් හේතුවෙන් වර්ෂය තුළදී ජය බහලු පර්යන්තයට ප්‍රධාන ගණයේ බහලු නැව් සේවා 5 ක් සමග පර්යන්ත සේවා සැපයීමේ ගිවිසුම්වලට එළඹීමට හැකි වූ අතර අළුතින් ඇතැම් නැව් සමාගම් ද කොළඹ වරාය වෙත ආකර්ෂණය කර ගැනීමට ද හැකි විය.

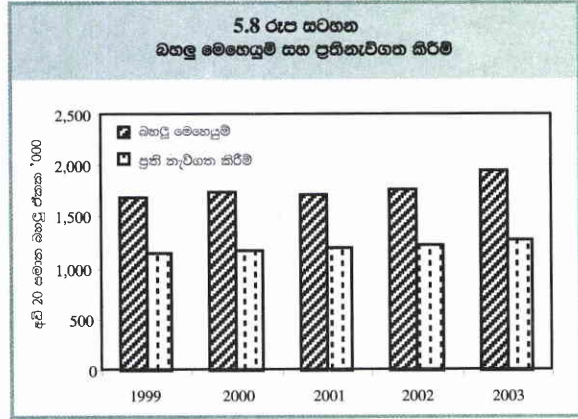
2003 වසරේදී ශ්‍රී ලංකාවේ මුල්‍ය තත්ත්වය වර්ධනය විය. එහි මුළු ආදායම රුපියල් බිලියන 16.4 දක්වා සියයට 4 කින් ඉහළ ගියේය. මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් බිලියන 12.6 දක්වා සියයට 2 කින් අඩු විය. ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ගැන්වීමේ ක්‍රමය සඳහා කරන ලද වියදම වූ රුපියල් බිලියන 2.5 මෙම වියදම්වලට ඇතුළත් නැත. ඒ අනුව වර්ෂය තුළ දී බදු ගෙවීමට පෙර සහ ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ගැන්වීමේ වියදම්වලට පෙර මෙහෙයුම් ලාභය රුපියල් බිලියන 3.7 දක්වා සියයට 34 කින් ඉහළ ගියේ ය.

ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ආසියාවේ ප්‍රමුඛතම තාවික කේන්ද්‍රය බවට පත් කිරීමේ අරමුණින් යුතුව වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාවට නංවා ඇත. 1996 දී ආරම්භ කළ උතුරු පියරය පුළුල් කිරීමේ කටයුතු මෙම වසර තුළදී නිම කළ අතර එය අගෝස්තු මාසයේ දී විවෘත කරනු ලැබිණ. එම නව උතුරු පියරයට වසරකට අඩි 20 ට සමාන බහලු ඒකක 300,000 ක් මෙහෙයවීමේ ධාරිතාවක් ඇත.

5.7 වාරිමාර්ග හා ජනාවාස ව්‍යාපෘති

පසුගිය වසරේදී මෙන්ම, 2003 වර්ෂය තුළදී ද දේශීය හා විදේශීය දෙආංශයෙන්ම අරමුදල් සැපයෙන ව්‍යාපෘති ගණනාවක්ම වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මේ අතරින් හම්බන්තොට වාරිමාර්ග හා පුනරුත්ථාපන යෝජනා ක්‍රමය සහ වැලිඹය යෝජනා ක්‍රමය විදේශීය අරමුදල් මත ක්‍රියාත්මක වූ ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති 2 ක් වූ අතර, දේශීය අරමුදල් මත ක්‍රියාත්මක වන යෝජනා ක්‍රම 15 ක් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. දේශීය අරමුදල් සහ විදේශීය අරමුදල් මත ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘති සඳහා වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව මගින් වැයකොට ඇති මුදල් ප්‍රමාණයන් පිළිවෙළින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 184 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 417 ක් වේ.

“වජ් හවුල්” වැඩ සටහන හරහා, විශාල සහ මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපෘතිවල සහභාගිත්ව වාරි කළමනාකරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2003 වර්ෂයේදී තවදුරටත් සිදු කරනු ලැබීය. දැනට මේ යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘති 205 ක් ඇති අතර, එයින් ආවරණය වන ඉඩම් ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර 89,000 ක් වේ.

5.10 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය අංශයේ නිවාස වැඩසටහන

නිවාස වැඩසටහන්	ආරම්භ කළ නිවාස ඒකක සංඛ්‍යාව		සම්පූර්ණ කළ නිවාස ඒකක සංඛ්‍යාව		මුදා හරින ලද ණය ප්‍රමාණය (රු.ද.ල.)	
	2002	2003(අ)	2002	2003 (අ)	2002	2003 (අ)
ආදර්ශ ගම්මාන නිවාස වැඩසටහන	9,162	1,948	9,029	3,565	209	91
ග්‍රාමීය නිවාස වැඩසටහන						
විසිරි ණය සහ දීමනා	13,446	6,572	12,726	6,018	11	199
දිරිපිය නිවාස වැඩසටහන	-	2,093	-	1,400	-	97
වතු නිවාස වැඩසටහන	3,325	-	3,391	-	64	-
ආපදා නිවාස වැඩසටහන (ආ)	-	29,090	-	15,284	-	589
සෘජු ඉදිකිරීම් වැඩසටහන	-	-	705	303	197	199
ප්‍රාදේශීය ගම්පොළා වැඩසටහන	583	-	294	-	8	-
එකතුව	26,516	39,703	26,145	26,570	489	1,175

(අ) තාවකාලික
(ආ) ගං වතුරින් අනාථවූවන් සඳහා

මූලාශ්‍රය: ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය

5.8 විශේෂ වැඩසටහන්

නිවාස

නිවාස සහ වතු යටිතල පහසුකම් අමාත්‍යාංශයට අනුව දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ නිවාස ඒකක 400,000 ක පමණ හිඟයක් පවතින අතර, එය 2010 වන විට නිවාස ඒකක 650,00 දක්වා ඉහළ යනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත. දැනට පවතින නිවාස ඒකකවලින් බොහොමයක් ඉණාත්මක වශයෙන් පහළ මට්ටමක පවතින අතර මෙම නිවාස සඳහා ආහාරවශ්‍ය උපයෝගී සේවා සහ අනෙකුත් පහසුකම්ද නොමැත. නිවාස පිළිබඳ රජයේ ප්‍රතිපත්තිය වනුයේ නිවාස ඉදිකිරීම සඳහා ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය සහ අනෙකුත් මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා යෝග්‍ය වාතාවරණයක් සැකසීමයි. පෞද්ගලික නිවාස ඉදිකිරීම දිරිගැන්වීම සඳහා රජය විසින් අඩු සහ මධ්‍යම ආදායම් ලබන පවුල් සඳහා සහනදායී නිවාස මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රමයක් මූල්‍ය ආයතන හරහා හඳුන්වා දෙනු ලැබේ. මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ, වසරකට සියයට 9.5 ක පොලී අනුපාතිකයක් යටතේ රුපියල් 500,000 දක්වා ණය ප්‍රදානය කරනු ලබයි. දුප්පත් ජනතාව සඳහා සහනදායී මිලකට සහ තත්ත්වයෙන් උසස් නිවාස සැපයීම ප්‍රසාරණය කිරීම රජයේ අරමුණ වේ. නාගරික, ග්‍රාමීය, මුහුදුබඩ සහ වතු අංශයේ නිවාස අවශ්‍යතා හඳුනා ගැනීම සහ එම අංශවල නිවාස අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම මේ යටතේ සිදු කෙරේ. ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය (ජා.නි.සං.අ.), ධීවර සහ සාගර සම්පත් අමාත්‍යාංශය (ධී.සා.ස.අ.), වැවිලි මානව සංවර්ධන භාරය (වැ.මා.සං.භා.) සහ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය (නා.සං.අ.) රාජ්‍ය අංශයේ නිවාස සම්පාදනයේ ප්‍රධාන තැනක් ගනී. නිවාස සංවර්ධනය තවදුරටත් දියුණු කිරීම සඳහා 2003 දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සම්බන්ධීකරණය කරනු ලබන මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කමිටුව, පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය අංශයන්හි නියෝජිතයින්ගේ ද සහභාගිත්වයෙන් ප්‍රතිපත්ති පිළියෙළ කරනු ලැබේ. මෙමගින් උකස් හා සම්බන්ධ බැඳුම්කර හරහා නිවාස මූල්‍ය සංවර්ධනය සඳහා ආයතනයක් පිහිටුවීමට නිර්දේශ කර ඇත.

2003 දී, විශේෂයෙන්ම අඩු පොලී අනුපාතිකයන් පැවැති ආර්ථික තත්ත්වය යටතේ නිවාස ඉදිකිරීමේ සහ මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීමේ ශීඝ්‍ර වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. මෙම වසර තුළදී වාණිජ බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනයන්හි නිවාස ණය ප්‍රදානයන් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. 2003 දී කොළඹ සහ අවට ප්‍රදේශවල වර්ධනය වන විශේෂයෙන්ම මධ්‍යම පන්තික නිවාස අවශ්‍යතාවය සපුරාලීම සඳහා තවදුරටත් නිවාස සංකීර්ණ ඉදි කිරීමෙහි වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. නිවාස මූල්‍ය ආයතනයන්ට අනුව, 2003 වසරේදී අවම වශයෙන් නිවාස ඒකක 125,000 ක පමණ ඉදිකිරීම් ආරම්භ වී ඇති අතර එය පසුගිය වසරට වඩා සියයට 33 ක වර්ධනයකි.

2003 දී, ජා.නි.සං.අ. යේ නිවාස යෝජනා ක්‍රම යටතේ මුදා හරින ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 1.2 දක්වා දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් වැඩි වී ඇත. 2003 වසර තුළදී ඉදිකිරීම් ආරම්භ කරන ලද නිවාස ඒකක සංඛ්‍යාව සියයට 50 කින් වර්ධනය විය. එම වසර තුළදී ජා.නි.සං.අ. "දිරිපිය" නම් නව නිවාස යෝජනා ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ අතර, නුවරඑළිය, රත්නපුර, කළුතර, ගාල්ල, මාතලේ සහ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයන්හි ගංවතුරින් විපතට පත්වූවන් සඳහා ඔවුන්ගේ නිවාස යළි ඉදිකර ගැනීමටද උපකාර කරනු ලැබේ. ඩී.සා.ස.අ. දියවර ගම්මාන නිවාස වැඩසටහන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. 2003 වර්ෂය තුළදී මෙම වැඩසටහන යටතේ නිවාස ඒකක 801 කින් යුත් නිවාස යෝජනා ක්‍රම 18 ක් නිම කරන ලදී. 2003 දී වැ.මා.සං.භා. ක්‍රියාත්මක කළ වැවිලි සංවර්ධන ආධාර වැඩසටහන යටතේ වතු අංශයේ නිවාස ඉදි කිරීමේ සහ වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘති කිහිපයක්ම අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වතු ප්‍රදේශයන්හි දැනට ඇති ලයින් කාමර (Line rooms) වෙනුවට තවදුරටත් නිවාස ලබාදීමේ නව සංකල්පය නිසා වතු අංශයේ නිවාස සඳහා නව ඉල්ලුමක් නිර්මාණය වී ඇත.

නා.සං.අ. කොළඹ සහ තදසන්න ප්‍රදේශයන්හි සියළුම උපයෝගී සේවා සහිතව නිවාස ඒකක 15,000 කින් යුත් නිවාස

යෝජනා ක්‍රම 10 ක් ඉදිකිරීමට සැලසුම් කර ඇත. මෙයින් නිවාස ඒකක 500 කින් යුත් නිවාස යෝජනා ක්‍රම තුනක් දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. මෙම ව්‍යාපෘති 2005 වන විට නිම කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. 2003 දී සීමාසහිත රියල් එස්ටේට් එක්ස්චේන්ජ් සමාගම (Reel - රීල්), අඩු වියදම් නිවාස ඒකක 1,143 ක් ඉදිකිරීම සඳහා පෞද්ගලික සමාගමක් සමඟ අවබෝධතා ගිවිසුමක් අත්සන් කරනු ලැබීණි. මේ සඳහා මුළු ආයෝජනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,984 කි. ඉඩම් වටිනාකම වෙනුවෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 622 ක වටිනාකමින් යුත් නිවාස ඒකක 358 ක අයිතිය රිල් සමාගම සතු වන අතර එය මෙම ඉඩම්වල කලින් පදිංචිව සිටි අය සඳහා බෙදා දෙනු ඇත. මූලික යටිතල පහසුකම් සහිතව අළුතින් ඉදිකරන ලද නිවාස යෝජනා ක්‍රමයන්හි, අඩු පහසුකම් සහිත ජනාවාසයන්හි ජීවත් වන ජනතාවට නැවත නිවාස ලබාදීමේ වැඩසටහන පුළුල් කිරීම සඳහා තිරසර පුරවර වැඩසටහන ශක්තිමත් ලෙස ප්‍රතිසංවිධානය කරනු ලැබීණි. මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ නිදහස් කරගත් වාණිජ වශයෙන් වටිනා ඉඩම් විවිධ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා උපයෝගී කරගනු ඇත.

නිවාස මූල්‍ය කටයුතු පුළුල් කිරීමේ සහ ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ මගින් මූල්‍ය සම්පත් සංචලනය කිරීමේ අරමුණින් යුතුව නිවාස සංවර්ධන මූල්‍ය සංස්ථාව, පිළිගත් නිවාස මූල්‍ය බැංකුවක් බවට පරිවර්තනය කරනු ලැබීය. රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව, ජාතික නිවාස සංවර්ධන මූල්‍ය බැංකුව (HDFC Bank) සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව එක්ව 2002 දී ප්‍රදානය කර ඇති නිවාස ණය ප්‍රමාණය වූ 25,122 ට සාපේක්ෂව 2003 දී නිවාස ණය 28,289 ක් ප්‍රදානය කර ඇත. මේ අතර, ලංකා බැංකුව, මහජන බැංකුව, හැටන් නැෂනල් බැංකුව, සෙලාන් බැංකුව සහ කොමර්ෂල් බැංකුව එක්ව නිවාස ණය 86,967 ක් ප්‍රදානය කර ඇති අතර එය 2002 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 59 ක වර්ධනයකි. ප්‍රදානය කර ඇති මුළු නිවාස ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 85 කි.

නාගරික සංවර්ධනය

නාගරික ජනගහනය සහ නාගරික මධ්‍යස්ථාන ප්‍රසාරණය වීම, ආර්ථිකයේ සේවා අංශය පුළුල් කිරීමේ කාර්යයෙහි ප්‍රධාන බලවේගයක් වශයෙන් ක්‍රියාත්මකව පවතී. නාගරික ජනගහනය ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වන අතර 2025 වන විට එය මුළු ජනගහනයෙන් සියයට 40-50 දක්වා වැඩි වනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇත. නාගරික සංවර්ධනය, පෞද්ගලික ආයෝජන නොමැති අවස්ථාවන්හිදී රාජ්‍ය මූල්‍ය යෙදවිය යුතු පොදු භාණ්ඩයකි. ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික සංවර්ධනය සඳහා අරමුදල් හිඟකම නිසා නාගරික නිවාස, ප්‍රවාහනය, නාගරික තදබදය, නාගරික සෞඛ්‍ය සහ පරිසරය වැනි අංශයන්හි අපහසුතා රාශියක් පැන නැගී ඇත. බොහෝ නාගරික මධ්‍යස්ථාන, ප්‍රමාණවත් නොවූ ආර්ථික සහ සාමාජීය යටිතල පහසුකම්, පාරිසරක සහ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ගැටළු, නාගරික දරිද්‍රතාවය සහ රැකියා විරහිත භාවය වැනි ගැටළුවලට මුහුණ දී සිටී. ඒකාබද්ධ තිරසාර සහ තුලිත

නාගරික සංවර්ධනයක් ඇති කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික අංශය සඳහා ප්‍රතිපත්ති සැලැස්මක් සම්පාදනය කිරීමට රජය සැලසුම් කර තිබේ.

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය (නා.සං.අ.), පලාත් පාලන ආයතනයන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් නාගරික සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමේ සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඉතා වැදගත් මෙහෙයක් ඉටු කරනු ලබයි. නා.සං.අ. නාගරික සැලසුම් සහ නාගරික සංවර්ධනයට අදාළව පලාත් සභා, පලාත් පාලන ආයතන සහ අනෙකුත් ආයතනයන් සඳහා උපදේශන සේවා සපයනු ලබයි. ඉඩකඩ හිඟකම සහ මූල්‍ය සම්පත් හිඟකම නාගරික සේවා පුළුල් කිරීමට පවතින ප්‍රධාන බාධකයන් වේ. මේ අනුව ක්‍රමානුකූල සංවර්ධනයක් සඳහා නාගරික ප්‍රදේශයන්හි ඇති ඵලදායී නොවන සහ හිස් ඉඩම් හඳුනාගත යුතුව ඇත. එමෙන්ම නාගරික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේදී මතුවන මූල්‍ය සහ කළමනාකරණ ගැටළුවලට පිළියමක් ලෙස පුද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය දිරිමත් කළ යුතුව ඇත.

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ ප්‍රධාන කටයුතු පරිපාලන සහ වෙළෙඳ සංකීර්ණ ඉදිකිරීම, නගර වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘති, කර්මාන්ත ව්‍යාපෘති, ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘති සහ සමාජ සහ සංස්කෘතික ව්‍යාපෘති යටතේ වර්ග කර ඇත. 2003 වර්ෂයේදී බේරේ වැව ප්‍රතිසංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය, මාලබේ තොරතුරු තාක්ෂණ උද්‍යානයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු, ගාලුමුවදොර පීචය ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය සහ නුවරඑළිය බස් නැවතුම්පළ ඉදිකිරීම ආදිය නා.සං.අ.යේ අධීක්ෂණය යටතේ ක්‍රියාත්මක වූ ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතීන් විය. මෙයට අමතරව, නා.සං.අ. විසින් රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන සඳහා ව්‍යාපෘති කිහිපයක්ම ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර, එය සතු ඉඩම් බැංකුව නඩත්තු කිරීමේ කටයුතු ද අඛණ්ඩව කරගෙන යන ලදී. මෙම වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 466 ක් වැය කර ඇති අතර, එය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 3 ක අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරයි. නා.සං.අ. සතු අරමුදල් (සියයට 43), ඒකාබද්ධ අරමුදල (සියයට 42) සහ අදාළ සේවා ලබන ආයතන (සියයට 15) මේ සඳහා අරමුදල් සපයනු ලැබීය.

සැලසුම් කර තිබූ පරිදි වැලිකඩ බන්ධනාගාරය, ආරක්ෂක සේවා මූලස්ථාන සහ පිටකොටුව තොග වෙළෙඳපොළ නැවත ස්ථානගත කිරීම සහ යෝජිත ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලය සහ නිල නිවස ඉදිකිරීම වැනි ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොතිබුණි.

නා.සං.අ. නාගරික මධ්‍යස්ථානයන් හි අනවශ්‍ය තදබදය සහ පදිකයින්ට මුහුණ දීමට සිදුවන පීඩාව අවම කිරීමේ අරමුණින් ප්‍රධාන මාර්ග දෙපස ඇති නීති විරෝධී ඉදිකිරීම් ඉවත් කිරීමට පියවර ගෙන තිබුණි. නා.සං.අ. විසින් පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ඇතිව කොළඹ නගරයේ අඩු වියදම් නිවාස ඉදි කිරීම සඳහා යෝජනා කැඳවනු ලැබ ඇත. එමෙන්ම

නා.සං.අ. විසින් නගර වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ දක්ෂණ අධිවේගී මාර්ගයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු හා සමගාමීව තව නගර පිහිටුවීමේ ව්‍යාපෘතියක් ද දියත් කරනු ලැබේ.

ජල සම්පාදනය

පවිත්‍ර ජල මූලාශ්‍රයකින් පානීය ජල පහසුකම් සැපයෙන ශාඛ ඒකක සංඛ්‍යාව සියයට 70 ක් පමණ වන අතර ඉන් නල ජල පහසුකම් ඇත්තේ සියයට 31 කට පමණි. නල ජලය සඳහා ඉල්ලුම, ජනගහන වර්ධනය, නාගරීකරණය සහ වාණිජ සහ කාර්මික ක්‍රියාකාරකම්වල ව්‍යාප්තිය අනුව ඉහළ යයි. වත්මන් සහ අනාගත ජල ඉල්ලුම සපුරාලිය හැකි පරිදි ජල සම්පාදනය ප්‍රසාරණය කළ යුතු අතර එය අභියෝගාත්මක කාර්යයක් වේ. එක්සත් ජාතීන් විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද සහග්‍ර සංවර්ධන අභිමතාර්ථයන්ට අනුව වසර 2025 වන විට සමස්ථ ජනගහනයටම පිරිසිදු පානීය ජලය සහ සනීපාරක්‍ෂක පහසුකම් සැපයිය යුතුව ඇත. ජාතික ජල සම්පාදන සහ ජලාපවහන මණ්ඩලය (ජා.ජ.ස.ජ.ම.) වසර 2010 වන විට සමස්ථ ජනතාවටම පිරිසිදු පානීය ජලය සහ ප්‍රමාණවත් සනීපාරක්‍ෂක පහසුකම් සැපයීමට අපේක්‍ෂා කරයි. කෙසේ නමුත්, මෙම අරමුණු මුදුන් පමුණුවා ගැනීම සඳහා රුපියල් බිලියන 85 ක් (වසරකට රුපියල් බිලියන 10-12) ආයෝජනයක් කළ යුතු බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මෑත වර්ෂවලදී මේ සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජනය වසරකට රුපියල් බිලියන 7 ක් පමණ විය. එම නිසා, අවශ්‍ය ආයෝජනයන් සපුරා ගැනීම සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ සහ ප්‍රජා සහභාගිත්වය අවශ්‍ය වේ.

2003 දී ජා.ජ.ස.ජ.ම. ජල සම්බන්ධතා 782,724 කින් යුත් ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රම 280 ක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. ජා.ජ.ස.ජ.ම. විසින් සපයන ලද මුළු ජල ප්‍රමාණය 2002 දී වූ සඳහා මීටර් දශ ලක්ෂ 350 සිට 2003 දී සඳහා මීටර් දශ ලක්ෂ 357 දක්වා වැඩි විය. 2003 දී මණ්ඩලය මගින් සපයන ලද නව සම්බන්ධතා ප්‍රමාණය 49,789 දක්වා සියයට 27 කින් අඩු විය. ආදයම් රහිත ජල සැපයුම (පද්ධති පාඩුව) 2002 දී සියයට 31 සිට 2003 දී සියයට 35 දක්වා වැඩි විය. මෙමගින්, බෙද හැරීමේ නල පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම, අනවසර සහ ආදයම් රහිත ජල සම්බන්ධතා තහනම් කිරීම සහ තඩත්තු කටයුතු කඩිනමින් ඉටු කිරීම ආදියෙහි අවශ්‍යතාවය පෙන්නුම් කරයි.

2003 දී ජා.ජ.ස.ජ.ම. ජල සම්පාදන අංශය සඳහා කරන ලද මුළු ආයෝජනය රුපියල් බිලියන 10.2 ක් වූ අතර, එය පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්‍ෂව සියයට 25 ක තියුණු වර්ධනයකි. මුළු ආයෝජනයෙන් සියයට 77 ක් නව ව්‍යාපෘති සඳහා වූ අතර, ඉතිරිය දැනට පවතින ව්‍යාපෘතීන් හි ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා විය. මෙම අරමුදල්වලින් සියයට 67 ක් පමණ සහනදායී කොන්දේසි යටතේ විදේශීය අරමුදල් සපයන ආයතන මගින් සපයනු ලැබීය. ජා.ජ.ස.ජ.ම. එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 86 ක වියදමින් නාගරික සහ ග්‍රාමීය යන දෙඅංශයම ආවරණය වන පරිදි ද්විතියක නගර ජල සම්පාදන

සහ සනීපාරක්‍ෂක ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කරනු ලැබීය. ආ.සං.බැ. මගින් මූල්‍යනය කරනු ලබන කුඩා නගර ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘතිය, ජල සම්පාදන සහ සනීපාරක්‍ෂක පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම තුළින් අනුරාධපුර, හම්බන්තොට, කළුතර, කැගල්ල, මොණරාගල සහ පුත්තලම යන දිස්ත්‍රික්කයන් හි පදිංචි දශ ලක්‍ෂයක් පමණ වන ජනතාවගේ සෞඛ්‍ය සහ ජීවන තත්ත්වය නගා සිටුවීමේ අරමුණින් ජා.ජ.ස.ජ.ම. විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතීන්ගෙන් එකකි. මෙම වසර තුළදී ජා.ජ.ස.ජ.ම. රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 611 ක වියදමින් ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රම වැඩි දියුණු කිරීමේ සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘති 47 ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතීන් නිම වන විට දශ ලක්‍ෂ 1.3 ක පමණ අමතර ජනතාවකට ප්‍රතිලාභ හිමිවනු ඇත. ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතාවය පිළිබඳ ජපාන බැංකුව විසින් මූල්‍යාධාර සපයන ලද කොළඹට උතුරින් පිහිටි නගර සඳහා වූ ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘතියද මෙම වසර තුළදී ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා ඇස්තමේන්තුගත වියදම රුපියල් බිලියන 5 කි. මෙම ව්‍යාපෘතිය සම්පූර්ණ කළ පසුව 350,000 ජන සංඛ්‍යාවකට ප්‍රයෝජන ලබාගත හැකි වනු ඇත. එයට අමතරව, ජා.ජ.ස.ජ.ම., නුවරඑළිය ජල සම්පාදනය වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය, නාවලපිටිය/අම්පාර/කොගල ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රමය, මහනුවර සහ ගාල්ල ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රම සහ කළු ගඟ ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රමය වැනි ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘති ගණනාවක්ම 2003 වර්ෂයේදී ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ.

ජා.ජ.ස.ජ.ම. විසින් කොළඹ නගරයේ ආදයම් නොලබන ජල සැපයුම අඩු කිරීම ඉලක්ක කර ගනිමින් ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ අඩු ආදයම් සහිත ජනවාසයන්හි ආදයම් නොලබන පොදු ජල කරාම වෙනුවට එම නිවාස ඒකක සඳහා සෘජු ජල සම්බන්ධතා ලබා දෙමින්, ජලය බෙද හැරීමේ ජාලය වැඩි දියුණු කිරීමට අපේක්‍ෂිතය. රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශයේ හවුල් සහභාගිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් මීගමුව සහ කළුතර සිට ගාල්ල දක්වා වූ ජලය බෙද හැරීමේ ව්‍යාපෘතීන් දෙක පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ඇතිව ක්‍රියාත්මක කිරීමට හඳුනාගෙන ඇත. මේ සඳහා සකාසනා අධ්‍යයන කටයුතු කෙරෙමින් පැවතුණු අතර පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය සඳහා පුළු පුදුසුකම් පරීක්‍ෂා කිරීමේ ලියකියවිලි පිළියෙළ කෙරෙමින් තිබේ.

2003 වර්ෂයේදී ජා.ජ.ස.ජ.ම. යේ මුළු ආදයම් රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 4,864 ක් දක්වා සියයට 6 කින් ඉහළ ගියේය. පාරිභෝගික ජාලයේ ප්‍රසාරණය මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. 2003 වර්ෂයේදී ජල ගාස්තු සංශෝධනයක් සිදු නොවිණි. ජා.ජ.ස.ජ.ම. රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 278 ක ශුද්ධ ලාභයක් වාර්තා කළ අතර එය 2002 දී රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 112 ක් විය. මෙය ප්‍රතිසංස්කරණ සහ නව ආයෝජන සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණය හා සසඳන විට ගිනිය නොහැකි තරම් ප්‍රමාණයකි.

5.11 සංඛ්‍යා සටහන
සමෘද්ධි සුභසාධන වැඩසටහන
සහනාධාරලාභී පවුල් සංඛ්‍යාව සහ ප්‍රදානයන්හි වටිනාකම 2001 - 2003

එක් පවුලකට ප්‍රදානය කළ මුදල් ප්‍රමාණය වටිනාකම (රුපියල්)	2001		2002		2003 (අ)	
	පවුල් සංඛ්‍යාව	වටිනාකම රු. දශලක්ෂ	පවුල් සංඛ්‍යාව (අ)	වටිනාකම රු. දශලක්ෂ	පවුල් සංඛ්‍යාව (අ)	වටිනාකම රු. දශලක්ෂ
සමෘද්ධි සහනාධාර වැඩසටහන						
රු. 1,000	8,968	108	3,954	67	3,801	47
රු. 700 (2002 නොවැ. මස සිට රු.600)	858,902	7,215	589,460	5,663	586,318	4,233
රු. 400	487,991	2,342	335,727	1,860	336,203	1,613
රු. 350	363,752	1,528	320,759	1,400	322,701	1,351
රු. 250	233,718	701	238,593	701	243,225	723
රු. 125 (2002 අගෝ. මස සිට රු.140)	9,282	16	398,244	242	383,783	657
එකතුව	1,962,613	11,910	1,886,737	9,933	1,876,031	8,623
එකතුව (රු. 125 හෝ රු.140 දීමනාව ලබන පවුල් හැර)	1,953,331	11,894	1,488,493	9,691	1,492,248	7,966
වියළි සලාක වැඩසටහන රු. 336 - 1260 (අ)	168,965	1,818	145,777	1,453	222,652	1,228
පෝෂණ පත්‍රිකා වැඩසටහන රු. 150	109,202	138	83,171	80	90,866	117

මූලාශ්‍රය: සමෘද්ධි කොමසාරිස් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව

(අ) තාවකාලික
 (ආ) වසරේ දෙවන භාගයේ දී නිකුත් කරන ලද සමෘද්ධි කාඩ්පත් මත පදනම් වේ.
 (ඇ) කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට

සමෘද්ධි වැඩ සටහන

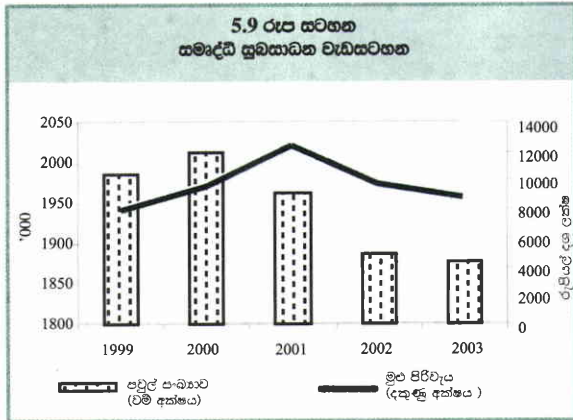
2002 වසරේදී සම්මත කරන ලද සුභසාධන ප්‍රතිලාභ පනතෙහි සඳහන් නියමයන්ට අනුව සමෘද්ධි වැඩසටහන ඉලක්ක ගත කළ යුතුව ඇත. සහනාධාර ලැබීමට ඇති සුදුසුකම්වල නිර්ණායකයන් මෙන්ම මෙම වැඩසටහනට ප්‍රතිලාභීන් තෝරාගැනීමේ ක්‍රියා පිළිවෙළද නීති මගින් පැහැදිලිව දක්වා ඇත. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම අධීක්ෂණය කිරීම, සඳහා කාර්ය සාධක බලකායක් පිහිටුවා තිබේ. සුභ සාධන පනතේ අඩංගු නියමයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙරාතුව දිස්ත්‍රික්ක කිහිපයක නාගරික, ග්‍රාමීය සහ වතු අංශයන් ආවරණය වන පරිදි නියමු ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ 2005 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිතය. සුභසාධන පනත ක්‍රියාත්මක වීමත් සමඟ සමෘද්ධි ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිලාභ වඩාත් සාධාරණ ලෙස ඉලක්ක කෙරෙහි ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

1995 දී ආරම්භ කරන ලද සමෘද්ධි වැඩසටහන රටේ ක්‍රියාත්මක වන විශාලතම සුභසාධන වැඩසටහනයි. 2003 දී සමෘද්ධි වැඩසටහන මගින් පවුල් දශ ලක්ෂ 1.5 ක් (රුපියල් 140 ක ආදායමක් ලබන පවුල් හැර) සෘජුවම මූල්‍ය සහනාධාර ලැබීය. ආසන්න වශයෙන් මුළු ජනගහනයෙන් සියයට 33 ක් පමණ සමෘද්ධි ව්‍යාපාරය යටතේ ප්‍රතිලාභ ලබා ඇති බව එමගින් පෙන්වනු ලබයි. කෙසේ නමුත්, ජනලේඛන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ කුටුම්භ ආදායම් සහ වියදම් සමීක්ෂණය-2002 ට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ දිළිඳු කුටුම්භ සංඛ්‍යාවේ ප්‍රතිශතය සියයට 23.9 ක් වෙයි.³ මෙම සමීක්ෂණය දිළිඳු නොවන කුටුම්භ වලින් සියයට 18.1 ක් සමෘද්ධි

සහනාධාර ලබා ගන්නා බව ද අනාවරණය කරයි. සුභසාධන ප්‍රතිලාභ පනත මෙතෙක් ක්‍රියාත්මක නොවූ ද, සවිබල ගැන්වීමේ වැඩසටහන් සහ වෙනත් විවිධ පාලන ක්‍රම හේතුවෙන් සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව 2003 වසරේදී පහත වැටුණි. 2003 වසරේ මෙම වැඩසටහන සඳහා මුළු පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,966 දක්වා සියයට 18 කින් පහත වැටුණි. ආදායම් සහනාධාර වැඩ පිළිවෙළින් ඇත්ත වශයෙන් ඉවත් වූ නමුත් සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රමය හා අතිවාර්ය ඉතුරුම් අරමුදල සඳහා වාරික ගෙවීමට සහ අනිකුත් සමාජීය සංවර්ධන වැඩසටහන්වලට සහභාගි කරවා ගැනීම සඳහා මාසිකව රුපියල් 140 ක් ලබන පවුල් 383,783 ක් මෙහි ඇතුළත් නොවේ. ආදායම් සහනාධාර වැඩසටහනට අමතරව, අවතැන් වූ පවුල්වල සුභසාධනය සඳහා ක්‍රියාත්මක වන වියළි සලාක සහනාධාර වැඩසටහන යටතේ පවුල් 222,652 ක් 2003 දී ප්‍රතිලාභ ලබාගෙන ඇත. එහි මුළු පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,228 කි. මේ අතර, 2003 වසර තුළදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 177 ක් වටිනා පෝෂණ පත්‍රිකා පවුල් 90,866 ක් අතරේ බෙදා දෙන ලදී. සමස්ත සමෘද්ධි වැඩසටහන සඳහා 2003 දී දරන ලද මුළු පිරිවැය රුපියල් බිලියන 10 වූ අතර, එය රාජ්‍ය වර්තන වියදමින් සියයට 3 ක් පමණ විය.

සමෘද්ධි ව්‍යාපාරය යටතේ හෝ තීරසාර පදනමක පිහිටා පෞද්ගලික අංශයේ සංවිධාන මගින් හෝ සමාජ ආරක්ෂන වැඩසටහන් හඳුන්වාදීම එදිනෙදා ජීවිතයේදී අනපේක්ෂිත සිදුවීම්වලට භාජනය වන දිළිඳු ජනයා සඳහා මහෝපකාරී වේයැයි පෙන්වා දී ඇත. දරිද්‍රතාවය උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල මෙන්ම ග්‍රාමීය සහ වතු අංශයේ ප්‍රබල ලෙස පවතී. යුද්ධය තරම් වීමත් සමඟම, දිළිඳු කමින් පීඩිත වූ ප්‍රදේශවලට පිවිසීමේ හැකියාව සහ සම්බන්ධවීමේ හැකියාව දියුණු කරන සුළු ආර්ථික දියුණුවක් සහිත යටිතල පහසුකම්වල සංවර්ධනය සමඟ දරිද්‍රතාවය අඩුවේ යැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

3 ආහාර සඳහා සියයට 50 කට වඩා වැඩියෙන් වියදම් කරන සහ සාමාන්‍ය වැඩිහිටියකුගේ ආහාර සඳහා මාසික වියදම රුපියල් 1,378.48 ක් වඩා අඩු කුටුම්භයන් දිළිඳු කුටුම්භ ලෙස සලකා ඇත.

සමෘද්ධි වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා සමෘද්ධි අධිකාරය, සමෘද්ධි කොමසාරිස් ජෙනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව සහ දිළිඳු සහන දෙපාර්තමේන්තුව සම්බන්ධ වේ. 2004 ජනවාරි මාසයේදී දිළිඳු සහන දෙපාර්තමේන්තුව සමෘද්ධි කොමසාරිස් ජෙනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ ඒකාබද්ධ කර ඇත. ශ්‍රී ලංකා සමෘද්ධි අධිකාරිය විසින් ග්‍රාමීය කෘෂි සංවර්ධනය, කාර්මික සංවර්ධනය, සත්ව පාලන කටයුතු සහ ධීවර කර්මාන්තය සංවර්ධනය සහ අලෙවිකරන වැඩසටහන් යන ක්ෂේත්‍රවල ප්‍රජා සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. 2003 වසරේදී සමෘද්ධි බැංකු සංගම් ප්‍රසාරණය අඛණ්ඩව සිදු විය. 2003 වසර අවසන් වනවිට රට තුළ සමෘද්ධි බැංකු සංගම් 1,033 ක් ක්‍රියාත්මකව තිබිණි.

5.9 පරිසරය

ආර්ථික කටයුතුවල නිරසාර නොවන වර්ධනය, විශේෂයෙන්ම කෘෂිකාර්මික සහ කර්මාන්ත කටයුතු වර්ධනය පරිසරය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපා ඇත. ආර්ථික සංවර්ධනය සහ ස්වාභාවික සම්පත් අතර තුලිතතාවය මනා ලෙස පවත්වා ගැනීම පාලන අධිකාරයන් හමුවේ පවත්නා අභියෝගයයි. පරිසරය සුරැකීම සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේම සංරචකයක් ලෙස සලකන අතර පරිසරයේ ස්ථාවරත්වයේ ඕනෑම බිඳවැටීමක් සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය කෙරෙහි පෙරලා බලපෑමක් ඇති කරයි. පරිසර කලමනාකරණයේ දී ප්‍රතිසංස්කරණ, වෙළෙඳපොළ යාන්ත්‍රණය සහ පරිසරය සම්බන්ධයෙන් පැනවෙන නීතිරීති සඳහා ආර්ථිකමය උපකරණ යොදා ගැනීම ඉතා දැඩි බලපෑමක් කරනු ලබන බව සනාථ වී ඇත.

දිවයිනෙහි ස්වාභාවික පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම සහ සංවර්ධනය කිරීම පිළිබඳව ප්‍රතිපත්ති සැකසීමේ ප්‍රධාන ආයතනය වන පරිසර හා ස්වාභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය (පරිසර අමාත්‍යාංශය) රටෙහි පරිසරය සම්බන්ධ ප්‍රධාන ගැටළු පහක් හඳුනාගෙන ඇත. ඒවා නම්: පාංශු බාදනයෙන් සිදුවන පස නිසරුවීම, ජෛව විවිධත්වය අහිමිවීම, නොසැලකිලිමත් ලෙස අපද්‍රව්‍ය බැහැරලීම, අභ්‍යන්තර ජල

දූෂණය සහ වෙරළ සම්පත් විනාශ වීමත්ය. 2003 දී පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් මෙම ගැටළුවලට පිලියම් යෙදීමේ අදහසින් සහ නිරසාර පදනමක් මත පරිසරය කලමනාකරණය කිරීම පිණිසත් ජාතික පරිසර ප්‍රතිපත්තියක් (ජා.ප.ප්‍ර.) සකස් කරන ලදී.

ජා.ප.ප්‍ර. ට අනුව පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් කර්මාන්ත මගින් සිදු කෙරෙන පරිසර දූෂණය අවම කිරීම පිණිස පවිත්‍රකර නිෂ්පාදන පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කරන ලදී. අමාත්‍යාංශය යටතේ පවතින ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය මගින් ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ජාතික ජෛව විවිධත්ව ප්‍රතිපත්තියක් සැකසීමේ කර්තව්‍යය ආරම්භ කර ඇත. වානනවලින් පිටවන දුම හේතුවෙන් සිදුවන වායු දූෂණය වර්ධනයවීමේ ප්‍රවණතාව පිළිබඳ ගැටළුවට පිලියම් යෙදීම පිණිස 2003 ජූලි මාසයේදී ඉන්ධන සහ වාහන ආනයනය කිරීම පිළිබඳ ප්‍රමිතීන් පනවන ලදී.

පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් දිවයිනෙහි ජෛව තාක්ෂණය, ජෛව ආරක්ෂණ සහ ජාන විවිධත්වය වර්ධනය කිරීම පිණිස ක්‍රියා මාර්ග රැසක් ආරම්භ කර ඇත. මේ පිළිබඳව විශේෂ ව්‍යාපෘතියක් ලෙස රත්හඳුන් ශාකය රෝපනය කොට සංරක්ෂණය හා වාණිජමය වශයෙන් මහාපරිමාණයෙන් නිපදවීම ආරම්භ කර ඇත. තවද එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහනෙහි සහ ලෝක පාරිසරික පහසුකම මගින් සපයන ආධාර යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ජෛව ආරක්ෂණ මූලාකෘතිය සකස් කිරීම 2003 වසරේදී ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් ජල දූෂණය අවම කිරීමට හා අවම මට්ටමකින් පවත්වා ගැනීම පිණිස 2003 දී විවිධ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණ. ගංඟාවන්හි ජල ධාරාවන්ගේ පවිත්‍රතාව පවත්වා ගැනීම අධීක්ෂණය කිරීම පිණිස "පවිත්‍ර ගංඟා" වැඩසටහන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් සඳහා අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණ. සඳහා අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ සහය ලබා ගැනීම සඳහා පරිසර අමාත්‍යාංශයට අමාත්‍යමණ්ඩල අනුමැතිය ලබා දී ඇත. පරිසර අමාත්‍යාංශය ජාත්‍යන්තර පරිසර සම්මුතීන් සමග සම්බන්ධතාවය අඛණ්ඩව පවත්වා ඇත. ඒ අනුව අන්තරායකර අපද්‍රව්‍ය පවතින සීමාවන්ගෙන් ඔබ්බට පැතිරීම හා ඒවා බැහැර කිරීම පිළිබඳ බාසල් සම්මුතිය සමගද, දිගුකල් පවත්නා කාබනික දූෂණ කාරක පිළිබඳ ස්ටොක්හෝම් සම්මුතිය සහ කාන්තාරීකරණය හා හුම් භායනය වැළැක්වීම සඳහා වන එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතියද ක්‍රියාවට නැංවීමට අඛණ්ඩව සම්බන්ධ විය.

පාරිසරික අංශයේ නියාමකයකු වන මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය (ම.ප.අ.) විවිධ ව්‍යාපෘතීන් සම්බන්ධ පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් (EIA) 21 ක් 2003 වසර තුළදී ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එමගින් මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ (IEE) 22 ක්

පිළිබඳව ක්‍රියා කළ අතර ඒවායින් ව්‍යාපෘතීන්හි 16 ක් සඳහා අනුමැතිය ලබා දී ඇත. ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සහ නිරීක්ෂණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ ම.ප.අ. මගින් පරීක්ෂණ 378 ක් පවත්වනු ලැබිණ. එයට අමතරව ම.ප.අ. මගින් පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර (EPL) 197 ක් 2003 දී නිකුත් කර ඇත.

ම.ප.අ. මගින් පරිසර දූෂණය අවම කිරීම පිණිස අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම්, වායු හා ශබ්ද දූෂණයන් සහ අපවිත්‍ර ජලය පිළිබඳ නියදි පරීක්ෂා කිරීමද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කර ඇත. 2003 දී ම.ප.අ. විසින් කාර්මික අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම් නියැදි 318 ක්ද, ශබ්ද නිකුත්වීම් පරීක්ෂණ 66 ක්ද, කළුගල් කැඩීමේ ස්ථානවල භූකම්පන 13 ක් පිළිබඳව ද පරීක්ෂාවට ලක් කරන ලදී. සංසරණ වායු තත්ත්ව මෙහෙයවීමේ වැඩසටහන යටතේ ම.ප.අ. මගින් තෝරාගත් ස්ථානවල වායු තත්ත්වය පරීක්ෂා කිරීම, සල්ප ඩයොක්සයිඩ්, නයිට්‍රජන් ඩයොක්සයිඩ් සහ කාබන් මොනොක්සයිඩ් ප්‍රමාණය මැනීම නොකඩවා කරගෙන යනු ලැබිණ.

ම.ප.අ. මගින් 2003 දී දිවයිනෙහි ප්‍රධාන ජලධාරාවන්හි ජලයේ තත්ත්වය පිළිබඳව පරීක්ෂා කිරීම අඛණ්ඩව මෙහෙයවන ලදී. ඒ අනුව මහනුවර වැව, කැලණි ගඟ සහ

බේරේ වැව යනාදියේ ජලය නීතිපතා පරීක්ෂාවට ලක් කරනු ලැබිණ. ම.ප.අ. මගින් මතුපිට පවතින ජල නියදින් 347 ක්ද භූගත ජල නියැදින් 40 ක්ද 2003 වසරේදී විශ්ලේෂණය කර ඇත. කර්මාන්ත මගින් සිදුවන ජාත්‍යන්තර පාරිසරික දූෂණ සහ ජාතික පාරිසරික දූෂණ පනත යටතේ මහජන පැමිණිලි සංඛ්‍යාව ඉහළ යමින් තිබෙනු දක්නට ලැබුණි. 2003 දී එවැනි පැමිණිලි 1,618 ක් ම.ප.අ. වෙත ලැබී තිබුණු අතර 2002 දී ලැබී තිබුණේ පැමිණිලි 1,242 ක් පමණි.

නිදන්ගත ප්‍රශ්නයක් වන විශේෂයෙන් නාගරික ප්‍රදේශවල සෑහ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම අඩු කිරීම පිණිස ඒකාබද්ධ ප්‍රයත්නයක් ගතයුතුව ඇත. ම.ප.අ. මගින් සෑහ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම කළමනාකරණය පිණිස වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කළ අතර ඒ යටතේ කාබනික පොහොර නිපදවීම සහ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ව්‍යාපෘතීන් පිළිබඳ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ ප්‍රාදේශීය සභා මගින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන ව්‍යාපෘති යෝජනා සඳහා වැඩබිම් පරීක්ෂා කළ බවට සහතික නිකුත් කරනු ලබයි. ම.ප.අ. මගින් පාසල් සිසුන්, ගුරුවරුන් සහ අනෙකුත් මහජනයා සඳහා දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් පරිසරය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්ද පවත්වනු ලැබීය.